

Leren met eTwinning

Handboek voor leerkrachten

Published in April 2007 by:
Central Support Service for eTwinning
European Schoolnet
Rue de Trèves 61
B-1040 Brussels Belgium

Layout: Hofi Studio

Print run: 1316

Editors: Christina Crawley, Petru Dumitru & Anne Gilleran

Contributors: Katerina Barorova, Sylvia Binger, Cees Brederveld, Anne Gilleran, Birke Kjaer Peulicke

ISBN 907820951-8

Extracts from this booklet may be re-used with explicit mention of the publisher.

Copyright © eTwinning Central Support Service, rue de Trèves 61, 1040, Brussels, Belgium

Photo: Gérard Launet, Laurence Mouton / PhotoAlto

eTwinning-handboek

Inhoud

Inleiding	2
Hoofdstuk 1 eTwinning voor beginners	4
<i>Anne Gilleran</i>	
Hoofdstuk 2 Van start in gezamenlijk projectwerk	6
<i>Birte Kjær Peulicke en Cees Brederveld</i>	
Hoofdstuk 3 Projectideeën	12
<i>Sylvia Binger en Katerina Bavorova</i>	
Hoofdstuk 4 Projectvoorbeelden en interviews met leerkrachten	24
<i>Bewerkt door Christina Crawley, Anne Gilleran en Petru Dumitru</i>	
Hoofdstuk 5 Conclusies	104
<i>Anne Gilleran</i>	
Centrale Ondersteuningsdienst	106
Contactgegevens Nationale Ondersteuningsdiensten	

Inleiding

Doet u al mee met eTwinning, een van de meest dynamische en succesvolle initiatieven voor samenwerking tussen scholen in Europa?

Of uw antwoord op deze vraag nu ja of nee is, dit handboek is voor u. U zult er iets in te weten komen over de unieke structuur van eTwinning en over het ontstaan ervan en de vorderingen, u zult er leren over de mogelijkheden die eTwinning biedt, u krijgt instructies hoe u een eTwinning-project kunt aanpakken gezien vanuit het leerplan, en u zult er leren van andere leerkrachten die meedoen.

Misschien weet u al dat eTwinning een initiatief is van de Europese Commissie om alle scholen in Europa aan te moedigen een samenwerkingspartnerschap te vormen met gebruik van vele soorten communicatietechnologie. Maar er is veel meer dan dat. Het ontstaan en de structuur van eTwinning worden besproken in hoofdstuk 1.

eTwinning gaat ook over lesgeven, experimenteren met nieuwe lesmethoden, nieuwe technologieën en nieuwe manieren om traditionele taken uit te voeren. Een van de grootste barrières voor leerkrachten die nieuwe projecten willen gaan doen, vooral als daar technologie bij komt kijken, is de uitdaging hoe zij die in hun dagelijkse lessen moeten verwerken. Hoofdstuk 2 geeft enig erg praktisch advies over hoe u met projectwerk aan de slag kunt gaan, en geeft een stel gouden regels die u kunt volgen om van succes verzekerd te zijn.

Bovendien is de ervaring van leerkrachten die eTwinning-projecten doen, dat het eenvoudig aangepast kan worden aan elk ander onderwerp of vak dat u geeft. In hoofdstuk 3 treft u een reeks projectpakketten aan voor zowel het basis- als het middelbaar onderwijs, die precies uitleggen hoe u een project kunt uitvoeren binnen de context van een vak en over vakken heen.

Hoofdstuk 4 geeft een voorbeeld van de schat aan projecten die scholen door heel Europa heen hebben bedacht. De projecten variëren van eenvoudig tot complex, en van projecten voor erg jonge kinderen tot projecten voor oudere leerlingen. Sommige hebben een prijs gekregen in hun eigen land; andere hebben een kwaliteitslabel toegekend gekregen. En allemaal hebben ze u iets te bieden! Nog steeds niet overtuigd? Dan kunt u in dit hoofdstuk ook interviews lezen met de desbetreffende

leerkrachten over hoe hun lesmethoden zijn veranderd, hoe hun leerlingen zo gemotiveerd zijn dat ze vrijwillig in hun eigen tijd werken, hoe ze vrienden gemaakt hebben in heel Europa en hoe eTwinning helpt lesgeven en leren leuk te maken. U hoort rechtstreeks van hen hoe zij hun werk aangepakt hebben en wat zij en hun leerlingen door hun betrokkenheid bij eTwinning bereikt hebben.

eTwinning is nu een belangrijke kracht in het Europese onderwijs omdat het heel simpel is. Steeds meer leerkrachten gaan de weg op van Europees projectwerk met eTwinning. Het proces is eenvoudig: u schrijft u voor deelname in op het Europese portaal op www.etwinning.net. Daar vindt u een partner, ontwikkelt u een projectidee of gebruikt u een kant-en-klaar projectpakket en gaat u meteen aan het werk. Vandaar kunt u vervolgens het samenwerkingsplatform gebruiken, dat u gratis wordt aangeboden door het portaal (de TwinSpace), om uw werk te kunnen leiden. U krijgt misschien ook wel de gelegenheid met andere Europese leerkrachten de jaarlijkse eTwinning-conferentie of een Professionele Ontwikkelingsworkshop bij te wonen. U kunt uw project opgeven voor de jaarlijkse eTwinning-prijs en uw werk ook aanmelden voor een Kwaliteitslabel, dat erkent dat uw werk van het hoogste professionele niveau is. Elke maand ontvangt u ook een nieuwsbrief, die u op de hoogte houdt van de gebeurtenissen van de eTwinning-gemeenschap. Kan het nog eenvoudiger?

Lees nu het boek, schrijf u in voor eTwinning en word lid van het snelst groeiende Europese onderwijs netwerk.

Hoofdstuk 1

eTwinning voor beginners

Anne Gilleran

Als u net met eTwinning begint, kan het wel eens een beetje verwarrend zijn, maar wanneer u begint te begrijpen hoe de structuur is, wordt het logisch. We beginnen met een kort overzicht van hoe eTwinning is ontstaan.

eTwinning is in 2005 begonnen als een initiatief van de Europese Commissie met nadrukkelijke bedoeling scholen in Europa op een niet-formele manier aan elkaar te verbinden om leerkrachten in staat te stellen samen te werken zonder veel verplichtingen aan het soort langetermijnwerk dat meestal in de context van andere Europese projecten^[1] nodig is. eTwinning is zo opgezet dat het een heel flexibele benadering biedt voor gezamenlijk schoolwerk, en het heeft een unieke structuur in termen van de kwaliteit en de hoeveelheid steun die de leerkracht op alle niveaus kan krijgen.

Dit unieke ligt in het bestaan van ondersteuningsdiensten zowel op nationaal als Europees niveau. De Nationale Ondersteuningsdienst, of NOD, zoals ze genoemd worden, bevordert en steunt eTwinning in het eigen land. De NOD's bieden training, assistentie, hulp en advies aan de leerkrachten, en houden een oogje op de voortgang van de scholen en projecten door de progressiekaarten te volgen die deelnemende leerkrachten geacht worden bij te houden over hun project. De NOD's organiseren ook nationale conferenties en competities die met eTwinning te maken hebben, publiceren nieuwsbrieven en promotiemateriaal en onderhouden de nationale eTwinning-website voor het eigen land.

Op Europees niveau is er de Centrale Ondersteuningsdienst (COD), geleid door European Schoolnet namens de Europese Commissie, en die vervult een aantal rollen. Allereerst is de COD verantwoordelijk voor de ontwikkeling en het onderhoud van het Europese eTwinning-portaal, www.etwinning.net, waar alle scholen in Europa zich aanmelden en samenwerken met hun Europese partners. Het portaal is een zeer geavanceerd communicatie- en samenwerkingsplatform dat leerkrachten een heel arsenaal aan hulpmiddelen biedt om hun projectwerk mogelijk te maken, onder andere een partnerzoekfunctie, een veilige werkomgeving voor leerkrachten en bovendien een reeks projectpakketten om eenvoudiger aan de slag te kunnen gaan. Naast het functionele doel van het portaal is er ook een grote

1 Zoals Comenius-partnerschappen

hoeveelheid informatie en nieuws over eTwinning die leerkrachten door hun hele werk heen kan steunen. De COD brengt een maandelijkse nieuwsbrief uit en beheert een Europese helpdesk, die tot doel heeft praktische problemen op te lossen die mensen bij het gebruik van het portaal tegen kunnen komen. Nog een aspect van het werk van de COD is de organisatie van een reeks Europese Professionele Ontwikkelingsworkshops in samenwerking met de NOD's. Hier kunnen leerkrachten uit heel Europa bijeenkomen om meer te weten te komen over hoe je een samenwerkingsproject kunt uitvoeren met gebruik van de technologische hulpmiddelen. Veel van de eTwinning-partnerschappen beginnen ook tijdens deze Professionele Ontwikkelingsworkshops. De COD werkt in nauwe samenwerking met alle 28 NOD's om eTwinning in heel Europa te promoten en te steunen.

Een ander uniek aspect van eTwinning is het brede assortiment prijzen die deelnemende leerkrachten en scholen kunnen krijgen. Ten eerste is er de jaarlijkse eTwinning-prijs, die elk jaar honderden aanmeldingen kent. De hoofdprijs hiervan is de deelname van de leerkrachten en leerlingen die gewonnen hebben aan een eTwinning-kamp, dat in april plaatsvindt op een warme en zonnige locatie in Europa. Ten tweede is er het Kwaliteitslabel, dat toegekend kan worden voor de professionaliteit en kwaliteit van werk dat in een eTwinning-partnerschap is uitgevoerd. Het proces om het Kwaliteitslabel te krijgen is tamelijk eenvoudig: de scholen vragen het label bij hun NOD aan, en de NOD beoordeelt de kwaliteit van het werk dat gedaan is. Als beide scholen in een eTwinning-partnerschap van hun NOD het Kwaliteitslabel krijgen, ontvangen zij ook een Europees Kwaliteitslabel van de COD als erkenning van hun prestatie.

Wie meedoet aan eTwinning doet mee aan een Europese gemeenschap van beroepsleerkrachten die er allemaal zeer op gericht zijn om hun leerlingen de ervaring te geven dat ze in direct contact staan met andere jonge mensen in Europa, om zo iets te weten te komen over hun ideeën en meningen uit te wisselen over alle onderwerpen waarin jonge mensen overal geïnteresseerd zijn. De leerkrachten ontwikkelen zelf hun eigen pedagogische vaardigheden en ervaringen, en maken eTwinning in dat opzicht tot een dynamische groep mensen die voortdurend toeneemt en interacties aangaat.² Bovenal gaat eTwinning over mensen: leerkrachten, leerlingen, hoofden van scholen, ouders, ondersteunend personeel, webmasters, pabo-docenten en docenten op lerarenopleidingen, en pedagogen uit de 27 lidstaten van de Europese Unie en uit Noorwegen en IJsland, allemaal verenigd met het doel om leerkrachten en leerlingen dichter bij samenwerking te brengen om zo een gezamenlijke identiteit te vormen en gezamenlijke waardering voor de betekenis van het Europeaan zijn.

2 *eTwinning is gegroeid van 6000 geregistreerde scholen in september 2005 tot meer dan 23.000 geregistreerde scholen in februari 2007.*

Hoofdstuk 2

Van start in gezamenlijk projectwerk

Birte Kjær Peulicke en Cees Brederveld

Recepten voor eTwinning-projectwerk zijn moeilijk te vinden, maar u kunt wel alle ingrediënten verzamelen die u nodig hebt en beginnen die te modelleren in het soort project dat bij uw ideeën en idealen past. U kunt ook gebruikmaken van de kennis en ervaring van anderen: eTwinning bestaat al meer dan twee jaar en heeft nu niet alleen veel ervaren leerkrachten, maar ook de voortdurende steun van de Nationale Ondersteuningsdiensten en de Centrale Ondersteuningsdienst. Andere organisaties, zoals de European Schools Projects (ESP), die al 21 jaar actief is, kunnen ook hulp bieden.

Hoe dan ook, het begint allemaal bij u. Eerst moet u de kansen en voordelen erkennen die in deze manier van werken mogelijk zijn. Soms vindt u die zelf wel, door na te denken over de manier waarop u lesgeeft, over de didactische hulpmiddelen die u gebruikt en hoe u beide zou willen verbeteren. Op andere momenten ziet u mogelijkheden door te luisteren naar een presentatie of een conferentie of workshop waar u aan deelneemt. Zodra u de voordelen ziet, kunt u beginnen met zoeken naar mogelijkheden om deze benadering in uw eigen manier van lesgeven te verwerken.

Als u een internationaal gezamenlijk project wilt starten, is het erg belangrijk dat u nadenkt en beslissingen neemt over de volgende zaken:

1	de eerste stappen	4	projectplan
2	doelen	5	evaluatie
3	kwaliteit en competenties		

De eerste stappen

In elk leerplan zijn vakken die geschikt zijn voor gebruik in projectwerk. Als u met leerlingen en een leerplan werkt, merkt u ook dat u door het schooljaar heen in de gelegenheid bent aan andere vakgerelateerde onderwerpen te werken dan die in

het leerplan zijn beschreven. Zulke onderwerpen zijn ook heel interessant om in de context van een gezamenlijk eTwinning-project te onderzoeken. In dit hoofdstuk zullen wij proberen te onderzoeken hoe zo'n project een succes kan worden.

Allereerst moet u uitzoeken of er in uw school al activiteiten zijn die met projectwerk te maken hebben, bv. of uw collega's al in gezamenlijke projecten werken. Als dat zo is, kunt u hun vragen u op weg te helpen. Anders kunt u zelf een geschikt projectidee bedenken, en zo'n idee kunt u in het leerplan ontwikkelen of op allerlei andere plaatsen, zoals het eTwinning-portaal, www.etwinning.net. U kunt besluiten het project zelf te plannen en naderhand contact met een partner op te nemen, of u zoekt een partner en werkt het project samen uit. Dat mag u zelf uitmaken. Zodra u dat ruwe idee hebt, kunt u beginnen met het uit te werken en beslissingen te nemen over de projectdoelen.

Doelen

Het stellen van doelen is erg belangrijk, want dat betekent dat u begint na te denken en duidelijk in gedachten definieert wat u wilt dat uw leerlingen door zo'n project bereiken. Wat is belangrijk dat ze leren en hoeveel kunnen zij aan? Een project zal alleen een succes zijn als u de doelen duidelijk voor ogen hebt en als ze realistisch, relevant en begrijpelijk zijn voor uw leerlingen. Daarom is het verstandig uzelf een paar doelen te stellen waarvan u denkt dat ze realistisch en haalbaar zijn. Als het voor u de eerste keer is dat u aan de voorbereiding van een gezamenlijk project werkt, is het verstandig te beginnen met maar een paar doelen. Naderhand, als u meer vaardigheid hebt opgedaan, kunt u meer doelen aan het projectwerk toevoegen, en zodoende geleidelijk de reikwijdte ervan verbreden. Bedenk steeds dat de doelen die u stelt aan het eind van het project geëvalueerd moeten kunnen worden, daar evaluatie hier net zo belangrijk is als bij elke andere activiteit op school. Terwijl het idee voor het project u steeds duidelijker voor ogen komt te staan, is het vervolgens tijd om een partner te vinden als u er nog niet een gevonden hebt. Zodra u een partner hebt gevonden, kunt u samen op het portaal werken om uw project te plannen en verschillende kwaliteitsdoelen te bepalen. U moet ervoor zorgen dat u allebei de doelen op dezelfde manier interpreteert. Heel vaak praten leerkrachten met elkaar en zijn zij van mening dat zij het eens zijn, maar beseffen ze later, als het project al aan de gang is, dat sommige dingen toch niet zo duidelijk waren. Diepgaande discussies van tevoren kunnen zulke misverstanden dus voorkomen, vooral waar verschillende culturele achtergronden een rol spelen. Ten slotte, als u alles zorgvuldig hebt uitgewerkt en gepland, kunt u beginnen met praten over kwaliteit: hoe kunt u er zeker van zijn dat het project van goede kwaliteit zal zijn? Welke signalen laten zien dat u op de goede weg bent?

Op dit moment moet u u inschrijven op het eTwinning-portaal op www.etwinning.net en met de TwinFinder op uw Bureaublad op zoek gaan naar een partner.

Kwaliteit en competenties

In projectwerk is kwaliteit altijd een belangrijk punt. Als het over projectwerk gaat, zeggen mensen vaak: 'O, het is weer speelkwartier; het moet weer leuk zijn voor de leerlingen, ze moeten beziggehouden worden.' Dit soort opmerkingen kan soms inhouden dat projectwerk niet beschouwd wordt als iets serieus of als even waardevol als andere vormen van gezamenlijk werk. Door doelen te stellen die

U kunt in eTwinning ook de kwaliteit van uw project veiligstellen door het Kwaliteitslabel aan te vragen, uitgereikt door de Nationale Ondersteuningsdienst. Als beide scholen in een project het Kwaliteitslabel krijgen, krijgen zij automatisch het Europese Kwaliteitslabel, dat op het portaal maximale zichtbaarheid garandeert voor hun werk.

een relatie hebben met uw leerplan en door alle onderdelen erbij te betrekken die u normaal gebruikt in uw dagelijks lesgeven zullen zowel leerlingen als collega's projectwerk serieuzer gaan nemen en het beschouwen als een integraal onderdeel van lesgeven en leren.

Bedenk naast het bepalen van doelen ook dat leerlingen heel veel meer zullen leren dan alleen maar

traditionele kennis. Terwijl ze steeds meer onafhankelijk beginnen te werken en zelfstandig worden, komen andere competenties ook tot ontwikkeling. Als projecten in een vreemde taal zijn, leren leerlingen nieuw vocabulaire en zullen ze zichzelf vragen stellen over correct gebruik van grammatica en spelling. Leerkrachten vreemde talen kunnen zo deze belangstelling gebruiken en de competenties verbeteren als startpunt voor lessen in de toekomst.

Het begrip dat de leerlingen hebben voor culturele verschillen en overeenkomsten zal in internationaal projectwerk toenemen, evenals hun persoonlijke groei en de sociale vaardigheden die zij nodig hebben om aan projecteisen te voldoen. Met klasgenoten samenwerken is moeilijk, en hoewel samenwerking met leeftijdsgenoten uit een ander land soms nog moeilijker is, is het altijd veel spannender. Uit ervaring blijkt dat leerlingen bereid zijn meer tijd en energie te investeren in projecten die met kwesties van alledag te maken hebben en duidelijke marsroutes en doelen hebben als zij contact hebben met 'echte mensen', zoals leerlingen en leeftijdsgenoten van een andere school of uit een ander land. Ook vergroot het gebruik van e-mail en internet, en programma's als Word, Excel en PowerPoint de ICT-vaardigheden van de leerlingen.

Als u dit allemaal hebt vastgesteld, is het een goed idee een poster in uw klas te maken waarop leerlingen duidelijk kunnen zien wat zij met dit project gaan bereiken. Dan kunnen ze terwijl ze bezig zijn zien wat ze moeten doen en hoe zij passen in de grotere projectdoelen. Als dit achter de rug is, kunt u beginnen te praten over het projectplan.

Projectplan

Tijdens het werk met uw projectpartner moet u duidelijk zijn over wie waarvoor verantwoordelijk is, waarbij u het werk gelijkmatig verdeelt tussen u beiden en – heel belangrijk – op elkaar vertrouwt.

Het eerste wat u moet bepalen is hoeveel tijd u aan het project wilt besteden. Hoe en wanneer gaat het project van start en is het afgelopen? Hoeveel vakken (en daarmee misschien ook collega's) wilt u erbij betrekken? Al deze vragen zijn erg belangrijk voor de resultaten van het project.

Als u een beslissing hebt genomen over de tijdslijn, is het raadzaam die ook zichtbaar te maken voor de leerlingen. Hang hem in de klas op naast de poster met de doelen. De meeste leerkrachten hebben de neiging dit aspect te vergeten en denken dat hun leerlingen aan het werk gaan gewoonweg omdat hun dat gezegd wordt, maar als u deze zaken duidelijk zichtbaar maakt in uw lokaal, worden de leerlingen er meer betrokken door. Ook kunnen leerlingen uit andere klassen er zo iets van zien, en die kunnen dan misschien bij toekomstige projecten betrokken worden. Informeer ook uw collega's en uw schoolhoofd, en betrek hen erbij. Vroeg of laat zult u misschien hun steun nodig hebben, vooral als u door een moeilijke fase heen moet, wat heel goed tijdens een project kan voorkomen.

Vergeet ten slotte niet de ouders erbij te betrekken. Misschien hebt u hen wel nodig voor extra hulp tijdens het project, zoals u helpen tijdens een excursie. Ouders kunnen ook een geweldige informatiebron zijn: als er ouders bij zijn die naar school willen en kunnen komen om over hun ervaringen, ideeën en werk te praten, kan dat een prima meerwaarde zijn voor het project. Marketing speelt hier ook een belangrijke rol: als u de ouders over het project informeert, wordt de school in hun ogen belangrijker en zullen zij op hun beurt hun kinderen meer helpen. Voor sommige ouders kan deze communicatie en betrokkenheid een beslissende factor zijn bij de keuze van uw school voor hun kinderen boven een andere school. Hetzelfde geldt voor de eindresultaten; laat die zien door middel van posters, artikelen en websites waar en wanneer u maar kunt. Hoe eerder anderen kunnen zien en beseffen dat internationaal gezamenlijk projectwerk niet alleen serieus werk is met hoogwaardige uitkomsten, maar ook een heleboel plezier voor de deelnemers, des te waarschijnlijker is het dat andere collega's vragen zullen beginnen te stellen over uw werk en hoe zij kunnen meedoen.

U kunt uw plan ook aan anderen laten zien, door een voor iedereen toegankelijke internetpagina te maken op de TwinSpace van uw project. Ook kunt u de projectresultaten gaandeweg publiceren, wat heel nuttig kan zijn als u de ouders geïnformeerd wilt houden.

Het geweldige van eTwinning is dat u kunt experimenteren zonder angst dat de consequenties van dingen anders uitpakken dan gepland. Na één eTwinning-project zult u het vertrouwen en de ervaring hebben opgedaan om met een ander project door te gaan, misschien met een andere partner. Er zijn in eTwinning geen grenzen.

Evaluatie

Natuurlijk moet bij dit alles de evaluatie niet vergeten worden. Zelfs voordat u begint en zodra u hebt besloten over de werkwijze en de doelen van uw project, moet u een en ander besluiten over hoe u het project geëvalueerd wilt hebben. Stel uzelf niet alleen de vraag: 'Wat wil ik evalueren?', maar ook: 'Op welk moment en hoe evalueer ik? Ga ik het project alleen evalueren met mijn leerlingen? Betrek ik mijn projectpartner erbij? Hoe kan ik de vooruitgang in verschillende competenties controleren? Hoe kan ik de uitkomsten van het project van vandaag gebruiken voor de lessen van morgen?' Dit zijn allemaal heel nuttige vragen en ze zullen uw project interessanter maken en resultaten garanderen van hoge kwaliteit. Wees van tevoren duidelijk tegen uw leerlingen over wat u van hen verwacht en hoe u hun prestaties en vooruitgang gaat beoordelen. Dit voorkomt misverstanden en teleurstellingen aan beide zijden.

Alle zaken die hierboven genoemd worden, helpen u op weg met uw eerste project. Probeer niet het te groot of te ingewikkeld te maken. Wees niet bang voor mislukkingen. Als u uw leerlingen duidelijk uitlegt dat u als de leerkracht er ook van zult leren, net als zij, omdat zo'n project voor u ook nieuw is, zullen zij u alle vertrouwen en steun geven die u nodig hebt om er een groot succes van te maken.

Ten slotte zijn hier nog een paar regels om tijdens het werk in gedachten te houden; we noemen ze 'de gouden regels' van samenwerking:

- KISS – Keep it short and simple (Houd het kort en eenvoudig)
- Wissel zo veel mogelijk adressen uit (e-mail, gewone post, telefoon, etc.). Zo hebt u een heleboel manieren om met uw partner in contact te komen en te blijven.
- Beantwoord berichten altijd!
  - Stilte is dodelijk voor gezamenlijk projectwerk. Iemand vraagt zich altijd af of het bericht wel bij de partner aangekomen is. Dus daarom, zelfs als u niet genoeg tijd hebt om uitvoerig te antwoorden, antwoord in elk geval om te zeggen dat u het bericht hebt ontvangen en dat u zo snel mogelijk een gedetailleerd antwoord zult sturen.
- Wees u bewust van culturele verschillen
  - Hoewel we allemaal in Europa wonen, zijn er nog steeds verschillen tussen landen, vooral op cultureel niveau.

- Netiquette
  - Bedenk dat geschreven berichten anders op lezers kunnen overkomen dan gesproken woorden. Uw partner kan u en uw lichaamstaal niet zien, en kan de toon van uw stem niet horen.
  - Als u verbaasd bent over een bericht of u u soms zelfs beledigd voelt, reageer dan niet meteen. Slaap er een nachtje over en kijk er de volgende dag nog eens naar met een frisse blik om een mogelijk misverstand te voorkomen.
- Bepaal uiterste data waarop iets moet gebeuren en houd u daar ook aan
  - Vertrouwen moet groeien en dat kost tijd. Neem er dus tijd voor, maar wees ook vol vertrouwen. Bepaal haalbare data en houd u daaraan. Als u voorziet dat u een datum niet kunt halen, stel de andere(n) daarvan dan zo spoedig mogelijk op de hoogte.
- Word het eens over de te gebruiken hulpmiddelen
  - Dit heeft ook te maken met zo duidelijk mogelijk zijn tegen uw partner om misverstanden en frustraties te voorkomen. Het is bijvoorbeeld zinloos om te proberen een internetconferentie op te zetten als uw partner geen webcams heeft of geen geschikte internetaansluiting.
- Investeer tijd en energie om elkaar te begrijpen
  - Zoals hierboven al gesteld, hebt u tijd nodig om elkaar te leren kennen. Vertrouwen en wederzijds begrip moeten groeien. Soms gaat dat eenvoudig, andere keren is daar tijd voor nodig, maar over het algemeen is dat altijd de moeite waard. Wederzijds vertrouwen is de basis voor uw samenwerking.
- Wees niet bang om te vragen!
  - Zoals we vaak tegen onze kinderen zeggen: 'Er zijn geen domme vragen.' Als u ergens niet zeker van bent, vraag het dan gewoon. Vragen leveren antwoorden op. Antwoorden maken dat u iets begrijpt.

Geraadpleegde bronnen:

- www.ecole.dk
- www.promise.dk (Kirsten Anttila & Mogens Eriksen DK)

Hoofdstuk 3

Projectideeën

Sylvia Binger en Katerina Bavorova

Inleiding

Zoals gezegd aan het begin van het vorige hoofdstuk zijn recepten voor projecten moeilijk te krijgen en komt het resultaat niet altijd precies overeen met wat u wilt of moet doen in de context van uw schoolprogramma of leerplan.

In dit hoofdstuk bieden wij u een aantal voorgestelde projectpakketten, die uitgewerkt zijn door ervaren eTwinning-leerkrachten en die een aantal thema's bestrijken. Sommige projecten zijn geschikt voor u als u voor het eerst een project doet, andere zijn meer voor de meer ervaren docenten onder u. Sommige zijn geschikt voor het niveau van het basisonderwijs, terwijl andere aangepast en gebruikt kunnen worden voor alle niveaus. Ze zijn ontworpen om het denkproces te stimuleren bij de planning van uw project. Bedenk echter wel dat leerplannen overall in Europa anders zijn en dat de nationale lessituatie in elk land verschillend is. Samenwerking betekent u openstellen voor een internationale dimensie in uw manier van lesgeven. In deze context worden deze pakketten aangeboden als inspiratie en kunnen ze aangepast worden aan de behoefte van twee of meer scholen. Als leerkracht moet u deze ideeën aanpassen en met uw partner(s) overeenstemmen.

De pakketten die hier opgenomen zijn, zijn voorbeelden uit het brede scala aan pakketten die op het eTwinning-portaal op www.etwinning.net beschikbaar zijn. Ze bestrijken vier hoofdthema's: Vakoverstijgend, Leren over Europa, Vreemde talen, en Natuurwetenschappen en wiskunde. Ze staan schematisch samengevat, met de belangrijkste punten voor elk pakket en de URL waar het volledige pakket te verkrijgen is. In het volledige pakket treft u stapsgewijze instructies aan, en ander nuttig advies en tips.

De pakketten zijn slechts voorbeelden en het staat u vanzelfsprekend vrij ze zo aan uw wensen aan te passen en te veranderen dat ze passen bij uw eigen situatie. Wij hopen dat ze u inspiratie geven om met eTwinning aan het werk te gaan.

Thema 1: Vakoverstijgend

1.1

Reizen door de Europese geschiedenis

Niveau	Beginnend
Vak	Geschiedenis, kunstgeschiedenis, economie
Leeftijdsgroep	14-18
Duur	Ongeveer drie maanden
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	E-mail, msn'en, tekstverwerker, image-editing, web-editing
URL naar het volledige pakket	www.etwinning.net/kits/travelling

Samenvatting

Het belangrijkste pedagogische doel van dit project is leerlingen helpen hun eigen (nationale) historische achtergrond te leren kennen, te begrijpen en informatie erover te verspreiden. Leerlingen zoeken historische en artistieke locaties in hun eigen land, onderzoeken die, maken er reisroutes naartoe, en leren hun partners erover. Zij oefenen ook hun ICT-vaardigheden, gebruiken een of meer vreemde talen en doen onderzoek naar hun eigen historische en artistieke erfgoed.

Doelen

 Leerlingen leren:

- samen te werken in een gemeenschappelijke communicatietaal;
- hun samenwerking met de andere groep te organiseren;
- over gemeenschappelijke historische perioden en kunststijlen;
- over historische en artistieke reisroutes in elk land;
- ICT-hulpmiddelen te gebruiken.

1.2

Bevolking en mensen in Europa

Niveau	Gemiddeld
Vak	Aardrijkskunde, economie, geschiedenis, kunst
Leeftijdsgroep	Middelbaar onderwijs
Duur	Lange termijn
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	Spreadsheets, tekstverwerker, e-mail, presentatiehulpmiddelen, foto's, chatten, videoconferencing, etc.
URL naar het volledige pakket	http://www.etwinning.net/kits/population

Samenvatting

Klassen zouden moeten nadenken over het belang van bevolkingsstudies bij het begrijpen van wat er in hun omgeving gebeurt. Waardoor ontstaat het typische karakter van de omgeving? Wat is het effect van de bevolking? Wat voor effect zal bevolkingsgroei op wereldniveau hebben?

Dit thema heeft ook mogelijke verbanden met veel andere studiegebieden die specifiek gerelateerd zijn aan cultuur, milieu en geschiedenis. Leerlingen leren veel van het verzamelen en onderzoeken van informatie, dat tot de presentatie van hun eigen resultaten leidt.

Doelen Leerlingen leren:

- over gemeenschappen in Europa en waar die leven;
- het belang van bevolkingsstructuur, -karakteristieken en -verandering in Europa;
- over de plaats waar mensen wonen en vergelijken huisvesting;
- over omgevingsverschillen en hoe mensen in verschillende gebieden leven;
- hoe ze relevante informatie moeten onderzoeken, selecteren en verzamelen;
- hoe ze statistische gegevens moeten beschrijven en analyseren, inclusief het exporteren van gegevens en het gebruik van een spreadsheet;
- hoe ze data, kaarten en diagrammen moeten analyseren en beoordelen;
- hoe ze informatie uit verschillende delen van Europa moeten presenteren en met elkaar vergelijken.

1.3

Vergelijking van nieuwsprogramma's op tv

Niveau	Gevorderd
Vak	Mediaonderricht, kunst, talen
Leeftijdsgroep	16-19
Duur	Half schooljaar
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	E-mail, presentatiehulpmiddelen, foto's, chatten, videoconferencing, opslag van gezamenlijke bestanden, poll-hulpmiddel, galerie
URL naar het volledige pakket	http://www.etwinning.net/kits/media

Samenvatting

De media spelen een belangrijke rol in het alledaagse leven van jonge mensen en beïnvloeden hun perceptie van het leven. In deze context kan, vooral door de presentatie van nieuws, de televisie de meningen van leerlingen beïnvloeden. Dit pakket biedt ideeën over hoe je nieuwsprogramma's op de nationale tv-zenders van de deelnemende landen kunt vergelijken. De leerlingen zullen hoogstwaarschijnlijk met interessante resultaten op de proppen komen over hoe dezelfde gebeurtenissen in verschillende landen getoond, benadrukt of eenvoudigweg niet genoemd worden.

Doelen Leerlingen leren:

- over juridische kwesties en uitzendrechten met betrekking tot televisienieuws;
- over filmanalyse (cameraperspectieven en -bewegingen, etc.);
- over algemene artistieke kenmerken (gebruik van kleur, opstelling in een nieuwsstudio, etc.);

- hoe zij objectieve visuele en auditieve kenmerken (uiterlijk voorkomen van de nieuwslezer(es), gebruikte toon en taal, effect op het publiek, etc.) moeten opstellen, vergelijken en beoordelen;
- over het verdelen van taken en het werken in groepen;
- over het als één groep presenteren van hun resultaten;
- over verschillende manieren waarop nieuws gepresenteerd kan worden.

Thema 2: Leren over Europa

2.1

Memory of Europe

Niveau	Beginnend
Vak	Europese nadruk op: Europa, geschiedenis/tradities, aardrijkskunde, informatica/ICT, taal en literatuur, vreemde talen, wetenschapsgeschiedenis
Leeftijdsgroep	10-19
Duur	Ongeveer zes sessies per onderwerp
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	E-mail, msn'en, discussieforums, videoconferencing, tekstverwerker, pdf-bestanden, presentatiehulpmiddelen, audio, video, beeldmateriaal, websites
URL naar het volledige pakket	http://www.etwinning.net/kits/memory

Samenvatting

Dit project heeft tot doel jongeren overeenkomsten en verschillen te laten begrijpen tussen het verleden in hun land en dat van hun partner. Het project slaat een brug tussen generaties door middel van interviews die leerlingen met hun grootouders houden over onderwerpen als Europa, Geschiedenis en tradities, Aardrijkskunde, Taal en literatuur, Vreemde talen, Wetenschapsgeschiedenis en Informatica/ICT.

Doelen

Leerlingen leren:

- vragen voor interviews voor te bereiden;
- interviews te houden en ze op te nemen;
- belangrijke informatie te selecteren en te beoordelen;
- hun uitkomsten te presenteren;
- overeenkomsten en verschillen te begrijpen tussen het verleden in hun eigen land en dat van hun partner;
- een brug te slaan tussen generaties;
- een vreemde taal te oefenen;
- vertrouwd te raken met communicatie en samenwerkingshulpmiddelen via internet.

2.2

Europees besluitvormingsrollenspel

Niveau	Gemiddeld
Vak	Vakken met een Europese gerichtheid (bv. geschiedenis, sociale wetenschappen)
Leeftijdsgroep	13-18
Duur	1 schooljaar
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	E-mail, msn'en, discussieforums, videoconferencing, tekstverwerker, pdf-bestanden, presentatiehulpmiddelen, audio en video, beeldmateriaal, websites
URL naar het volledige pakket	http://www.etwinning.net/kits/decision

Samenvatting

Partnerklassen doen rollenspellen om het proces na te spelen waarmee in de Europese Unie beslissingen worden genomen. De activiteit heeft tot doel het besluitvormingsproces zo echt mogelijk te maken, zodat leerlingen iets leren over de bijdrage van Europa aan hun dagelijks leven.

Leerlingen krijgen een lijst thema's, waaruit ze met elkaar een gemeenschappelijke kwestie kunnen kiezen om daarover na te denken en daarmee aan de slag te gaan. Alle klassen spelen de rol van commissaris, lid van het Europees Parlement en minister van de EU-lidstaat. De leerlingen stellen een voorstel op, dat uiteindelijk een definitief besluit wordt als het proces helemaal doorlopen is, zoals dat ook gebeurt in de Europese Unie. Om dit te kunnen doen, kunnen leerlingen het 'Beslis-voor-Europa-stappenspel' gebruiken.

Doelen

Leerlingen leren:

- over de drie belangrijkste besluitvormingsinstellingen van de EU: de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie;
- uit te zoeken hoe het besluitvormingsproces van de EU in elkaar zit;
- welke onderwerpen interessant zijn voor besluiten op Europees niveau;
- hun activiteiten zorgvuldig te plannen;
- een voorstel voor de Commissie op te stellen;
- het Commissie-voorstel te amenderen, zoals het Parlement dat doet;
- het Commissie-voorstel te amenderen, zoals de Raad van de Europese Unie dat doet;
- hoe het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie voorstellen bespreken;
- hoe een definitief besluit wordt genomen.

2.3

Een videoconferentie over tolerantie

Niveau	Gevorderd
Vak	Europese gerichtheid: Europa, geschiedenis/tradities, aardrijkskunde, informatica/ICT, taal en literatuur, vreemde talen, burgerschap
Leeftijdsgroep	14-19
Duur	1-3 maanden
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	E-mail, videoconferencing, tekstverwerker, presentatiehulpmiddelen, hulpmiddelen voor visueel denken
URL naar het volledige pakket	http://www.etwinning.net/kits/tolerance

Samenvatting

Het belangrijkste doel van dit pakket is te helpen bij de voorbereiding en uitvoering van een eTwinning-videoconferentie over burgerschap. Hiertoe stellen wij het onderwerp tolerantie voor. De leerlingen krijgen de noodzakelijke informatie over het onderwerp via materiaal dat door de leerkrachten is verzameld. Zij hebben de gelegenheid hun kennis en meningen in het openbaar uit te drukken in een klassendebat, en hun partners in het buitenland ervan deelgenoot te maken tijdens een videoconferentie. Ten slotte bouwen zij verder op de videoconferentie en maken ze een gemeenschappelijk product naar eigen keuze (bv. een brochure, een videodocumentaire of een website).

Doelen

 Leerlingen leren:

- complexe informatie te identificeren, analyseren en beoordelen;
- een standpunt te formuleren en verdedigen;
- standpunten en meningen van anderen te accepteren;
- begrip en empathie te ontwikkelen voor verschillen tussen mensen;
- een spreekbeurt voor te bereiden en in het openbaar te geven;
- een geschreven samenvatting van de spreekbeurt te maken;
- mondelinge en schriftelijke vaardigheden in een vreemde taal te oefenen;
- verschillende ICT-hulpmiddelen te gebruiken.

Thema 3: Vreemde talen

3.1

Cultuur in een doos

Niveau	Beginnend
Vak	Talen, kunst, burgerschap, toneel
Leeftijdsgroep	4-19
Duur	Half schooljaar
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	E-mail, presentatiehulpmiddelen, foto's, chatten, videoconferencing, opslag van gezamenlijke bestanden, poll-hulpmiddel, galerie
URL naar het volledige pakket	http://www.etwinning.net/kits/culture

Samenvatting

In dit project verzamelt elke klas gegevens over de culturele aspecten van hun eigen land, en die sturen ze dan naar hun partnerschool. De partnerschool maakt vervolgens een PowerPoint-presentatie over de cultuur van hun partner. Een andere benadering is dat elke klas een doos vult met voorwerpen die typisch voor hun cultuur zijn, en die dan naar hun partnerschool stuurt. De andere klas moet dan raden wat de betekenis van elk voorwerp is en dit via e-mail, videoconferencing of andere manieren overbrengen. Leerlingen krijgen met dit project de kans om informatie over hun cultuur en die van hun partner te zoeken, te ordenen, erover te praten, anderen ervan deelgenoot te maken, erover te schrijven, ze te vergelijken en het te presenteren. Docenten Vreemde talen, Kunst, Toneel en ICT kunnen erbij betrokken worden.

Doelen

Leerlingen leren:

- te beraadslagen over de definitie van cultuur en na te denken over wat cultuur voor hen betekent;
- relevante informatie over hun cultuur uit te wisselen met hun Europese partners;
- 'Cultuur in een doos'-presentaties te maken;
- stil te staan bij wat ze hebben geleerd over het andere land, en de verschillen en overeenkomsten tussen de twee culturen;
- beschouwende verhandelingen te schrijven over wat ze hebben geleerd.

Een voorbeeld van een Griekse 'Cultuur in een doos'-presentatie (zipbestand 544kb) is beschikbaar op www.netschoolbook.gr/culturecapsuelGR.zip

3.2

E-journaal Bruggen om vreemde talen te leren

Niveau	Gemiddeld
Vak	Talen
Leeftijdsgroep	10-19
Duur	Van 1 maand tot 1 schooljaar of meer
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	E-mail, e-magazine, presentatiehulpmiddelen, foto's, chatten, weblog, videoconferencing, opslag van gezamenlijke bestanden, poll-hulpmiddel, galerie
URL naar het volledige pakket	http://www.etwinning.net/kits/bridges

Samenvatting

Docenten Vreemde talen en hun leerlingen, uit ten minste twee verschillende landen, werken samen en maken een e-journaal (een gemeenschappelijk online dagboek, nieuwsblad of magazine).

Doelen

Leerlingen leren:

- schrijf- en leesvaardigheden in een vreemde taal te ontwikkelen;
- gezamenlijke vaardigheden op het gebied van schrijven en proeflezen te ontwikkelen;
- vaardigheden op het gebied van kritisch denken te ontwikkelen bij het zoeken naar, kiezen en organiseren van relevante informatie over het gekozen onderwerp;
- verschillende soorten artikelen te schrijven (interview, nieuws, documentaire, foto, advertentie, overzicht, essay, recensie, bekendmaking, etc.);
- vertrouwd te raken met het werk van een journalist: rechten en plichten van journalisten evenals het respecteren van auteursrechten;
- basisregels te volgen voor schrijven voor internet en grafisch ontwerp;
- digitale foto's te maken en die in artikelen te gebruiken;
- ICT-hulpmiddelen voor samenwerking te gebruiken op het gebied van het publiceren, bewerken en becommentariëren van artikelen, en, indien van toepassing, er een tarief voor vast te stellen;
- efficiënt te communiceren met zowel klasgenoten als partners in het buitenland;
- hun interculturele vaardigheden te ontwikkelen.

3.3

Detectiveverhalen

Niveau	Gevorderd
Vak	Talen
Leeftijdsgroep	16-19
Duur	Half schooljaar of meer
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	E-mail, presentatiehulpmiddelen, videoconferencing, opslag van gezamenlijke bestanden, poll-hulpmiddel
URL naar het volledige pakket	http://www.etwinning.net/kits/detective

Samenvatting

Elke klas richt zich op één fictief detectiveverhaal van hun eigen keus. De twee detectiveverhalen bevatten verschillende soorten karakters, die tegen hun eigen sociale, historische en culturele achtergrond werken. Het doel is de overeenkomsten en de verschillen te vinden. Veel activiteiten, zoals polls en vragenlijsten over elkaars werk, intensiveren een nauwe samenwerking tussen de partnerscholen. Eén voorbeeld is een vergelijking van miss Marple van Agatha Christie en inspecteur Wallander van Henning Mankell. Deze analyse houdt ook in dat er gekeken wordt naar verschillende landen en tijdsperiodes, maar ook naar mannelijke en vrouwelijke rolmodellen.

Doelen

 Leerlingen leren:

- hoe ze literair werk moeten analyseren en vergelijken;
- over het genre en de historische ontwikkeling ervan en speciale literaire middelen;
- over schrijvers en hun contemporaine achtergrond;
- over regionale, culturele en historische verschillen in de houding tegenover:
  - misdaad
  - het karakter van detectives, misdadigers en slachtoffers
  - het oplossen van een misdaad en vechten voor het 'hogere belang'
  - mannelijke/vrouwelijke rolmodellen
  - sociale klassen
  - ethisch gedrag, d.w.z. houding tegenover misdaad en het verschil tussen goed en kwaad;
- hoe ze een korte presentatie moeten voorbereiden over een literaire tekst;
- hoe ze hun eigen misdaadverhaal kunnen maken.

Leerlingen moeten goed taalvaardig zijn om literaire teksten te kunnen lezen en begrijpen, evenals voor het schrijven van hun eigen teksten.

Thema 4: Natuurwetenschappen en wiskunde

4.1

Statistiek en jij

Niveau	Beginnend
Vak	Natuurwetenschappen en wiskunde
Leeftijdsgroep	11 en ouder
Duur	2-3 weken
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	E-mail, chatten, spreadsheets, opslag van gezamenlijke bestanden, presentatiehulpmiddelen
URL naar het volledige pakket	http://www.etwinning.net/kits/statistics

Samenvatting

In deze activiteit verzamelen leerlingen van elke partnerschool gegevens over zichzelf. Zij ordenen die gegevens in eenvoudige statistische overzichten, die zij vervolgens met hun partnerschool uitwisselen en evalueren. Op deze manier wordt wiskunde toegepast op het dagelijks leven van de leerlingen, hun omgeving en familieachtergrond, en krijgen zij een beter begrip voor elkaar. Aan het eind van dit pakket treft u een vragenlijst aan met wat suggesties over welke vragen mogelijk zijn.

Doelen

 Leerlingen leren:

- belangrijke informatie te identificeren en vragenlijsten voor te bereiden;
- gegevens op een georganiseerde, analytische manier te verzamelen;
- gegevens in een spreadsheet met statistische grafieken te ordenen;
- grafieken en tabellen te analyseren die statistische of numerieke data tonen;
- over culturele verschillen en overeenkomsten van hun partnerschool in het andere land;
- een beter begrip te krijgen van het andere land en van hun partners.

Niveau	Gemiddeld
Vak	Natuurwetenschappen
Leeftijdsgroep	15-19
Duur	1 maand
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	E-mail, chatten, opslag van gezamenlijke bestanden, presentatiehulpmiddelen
URL naar het volledige pakket	http://www.etwinning.net/kits/sugar

Samenvatting

Leerlingen zoeken uit waar suiker wordt verbouwd en hoe het geraffineerd wordt, en doen onderzoek naar de verschillende soorten suiker die er in hun eigen land zijn en/of overal in Europa. Zij leren de geschiedenis van suiker kennen en hoe suiker in andere landen wordt verhandeld en gebruikt. Zij verzamelen informatie, wisselen die uit en vergelijken hun resultaten met die van hun partnerschool.

Doelen

Leerlingen leren:

- waar suiker in hun land groeit;
- wat voor soort suiker er in hun land groeit en in andere Europese landen;
- van suikercoöperaties en -fabrieken, en hoe en waar suiker in hun land wordt geproduceerd;
- hoe en waar suiker wordt gebruikt – hier kunnen leerlingen monsters verzamelen (bv. snoep) en foto's maken, en die vergelijken door hun bevindingen op de TwinSpace te publiceren;
- over de geschiedenis en de handel van suiker;
- over de chemische structuur en componenten van suiker;
- over geografische verschillen van suikergewassen, de groei en het raffineren;
- de informatie in een gemeenschappelijke opslagplaats te zetten;
- de resultaten van hun onderzoek te vergelijken en overeenkomsten en verschillen te ontdekken;
- die aan elkaar uit te leggen en er de oorzaak voor te vinden;
- typische recepten uit te wisselen van hun eigen land met suiker erin;
- een PowerPoint-presentatie voor te bereiden over de geschiedenis, de chemie en de geografie van suiker.

4.3

Vier seizoenen

Niveau	Gevorderd
Vak	Natuurwetenschappen en vakoverstijgend
Leeftijdsgroep	16-19
Duur	Halfjaar
Voorgestelde ICT-hulpmiddelen	E-mail, presentatiehulpmiddelen, foto's, chatten, videoconferencing, opslag van gezamenlijke bestanden, poll-hulpmiddel, galerie
Website van het volledige pakket	http://www.etwinning.net/kits/seasons

Samenvatting

Dit pakket is bedoeld om partners te laten samenwerken over bepaalde feestdagen die in heel Europa worden gevierd vanwege hun astronomische belang, zoals midzomer. Leerlingen verzamelen informatie over festiviteiten, wisselen die uit en vergelijken de plaatselijke verschillen. Daarna stellen zij documentatie op en publiceren zij de resultaten op de website van de school.

Doelen

Natuurwetenschappen Leerlingen leren:

- over de astronomische oorzaken van de vier seizoenen;
- over de fysica van het zonnestelsel;
- een gezamenlijke samenvatting te schrijven;
- over tijdzones als ze een partnerschap hebben met een school uit een andere zone;
- informatie van klok, kompas en gps te gebruiken;
- een observatie in de buitenlucht voor te bereiden en hoe ze aantekeningen moeten maken;
- te werken met een database op internet.

Vakoverstijgend Leerlingen leren:

- hoe astronomische gebeurtenissen van invloed zijn op de keuze van dagen in een godsdienst;
- van elkaar, d.w.z. de natuurkundegroep krijgt het werk van de godsdienstgroep en vice versa;
- verschillende onderwerpen in één gemeenschappelijk document onder te brengen;
- de verschillende data voor dezelfde festiviteiten in verschillende landen en christelijke geloven (rooms-katholiek versus orthodox georiënteerde landen);
- over de geschiedenis van godsdienst.

Vragenlijst voor leerkrachten

- 1 Het is vanuit sociaal en pedagogisch perspectief van essentieel belang om klassen bij ICT-projecten betrokken te krijgen. Vertel ons eens iets over uzelf, over uw klas en uw partner(s) waar het de integratie van een eTwinning-project in uw lessen betreft.*
- 2 ICT-projecten met klassen uit verschillende culturen betekenen innovatie in het lesgeven. Hoe heeft, naar uw mening, uw project aan innovatie in het lesgeven bijgedragen?*
- 3 Hebt u, gebaseerd op uw ervaring, het gevoel dat uw project leerlingen heeft geholpen vaardigheden te ontwikkelen voor het werkelijke leven en voor interculturele communicatie?*
- 4 De vaardigheden, concepten en ideeën die in uw eTwinning-project verkend zijn, hebben mogelijk voldaan aan de eisen van uw leerplan, zoals gewoon werk in de klas gedaan zou hebben. Wat waren in dit opzicht de belangrijkste voordelen van het project voor u en uw klas?*
- 5 Bent u van mening dat uw project uw blik op het gebruik van ICT bij het lesgeven heeft veranderd?*
- 6 Als u terugkijkt naar de resultaten en de uitdagingen tijdens het project, welk advies zou u dan aan mededocenten willen geven om hen aan te moedigen met eTwinning-projecten mee te doen?*

Hoofdstuk 4

Projectvoorbeelden en interviews met leerkrachten

Bewerkt door Christina Crawley, Anne Gilleran en Petru Dumitru

In dit hoofdstuk treft u een selectie van interviews met leerkrachten aan en projectvoorbeelden. Elke leerkracht heeft dezelfde vragen gekregen. Vouw voor de oorspronkelijke vragenlijst deze pagina uit en houd deze voor elk interview open.

Gingerbread House

*Eersteprijswinnaar
eTwinning-prijs 2007*

Scholen:	Základní škola a mateřská škola Sivice, Tsjechië Základná škola Omšenie, Slowakije
Leerkrachten:	Denysa Križanová (Slowakije) Pavel Vrtěl (Tsjechië)
Leeftijd leerlingen:	6-8
Duur:	Minder dan een maand
Thema('s):	Vakoverstijgend, vreemde talen, informatica/ICT, taal en literatuur, beeldende kunst, theater, muziek, dans
Talen:	Slowaaks
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, forum, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, publiceren op internet
URL:	http://www.zsomsenie.sk/static/eTwinning/

Beschrijving Het hoofdthema van het project wordt gevormd door sprookjes, en de kinderen moeten hun leven op school omzetten in een sprookjesleven. De kinderen drukken de sprookjeswereld uit door middel van tekeningen, die vervolgens in een digitale audiovisuele vorm worden gezet als een gemeenschappelijk resultaat van de twee partners. Aan de hand van een aantal andere activiteiten gebruiken de kinderen een praktische leermethode om kennis te verwerven variërend van algemene informatie in het leerplan tot vaardigheden die in hun leven van alledag nodig zijn en niet noodzakelijkerwijs op school onderwezen worden.

Doelen De partners tekenen eerst samen een uitvouwbaar prentenboek met het huisje van peperkoek als thema; daarna zetten ze dat om in een digitale audiovisuele vorm, die dan op hun gemeenschappelijke website gepubliceerd wordt. De kinderen verwerken vervolgens hun eigen leven in het prentenboek door middel van een reeks van door sprookjes gedreven activiteiten.

Pedagogische waarde Het thema van het project daagt traditionele lesmethoden uit. Het biedt ruimte voor het leggen van relaties tussen vakken door het verwerven van kennis, werpt een ander licht op deze relaties en zet ze in een heel nieuwe context.

Pedagogisch gebruik van ICT-hulpmiddelen Met PowerPoint is het uiteindelijke digitale sprookje tot stand gekomen, waarbij verschillende andere hulpmiddelen hebben gezorgd voor de opname en de bewerking van geluid en beeld, zoals mp3's voor het geluid en digitale camera's voor het bewerken en afdrucken van foto's. Voor de communicatie zijn hulpmiddelen gebruikt als e-mail, Skype, chatten, het portaal van eTwinning, telefoon, sms, Incredimail, audio- en videoconferencing. Voor het tonen van de video tijdens de videoconferentie en het presenteren van het werk aan de andere partner werd gebruikgemaakt van een beamer.

Effect Het project hielp bij het creëren van een werkende gemeenschap – leerkrachten-leerlingen-ouders – verbonden door het gemeenschappelijke doel om het leven van de leerlingen leuker te maken. Door een week samen in een typisch sprookjesstadje in Slowakije aan het eind van het project ontstond zowel een ware vriendschap als echt partnerschap, niet alleen in virtueel formaat maar ook in het echte leven. Ten slotte heeft het internationale succes van het project ertoe bijgedragen dat de scholen een uitstekende reputatie hebben gekregen en beide scholen zijn erdoor aangemoedigd door te gaan met samenwerkingsprojecten.

Tips IncrediMail, waardoor jongere kinderen met elkaar kunnen communiceren door middel van beeld, animatie, kleurige achtergronden en geluiden, met een minimum aan kennis van het alfabet, bleek heel nuttig te zijn voor de projectcommunicatie. Voor een geslaagde samenwerking is het van essentieel belang een partner te vinden die u kunt vertrouwen, die net zo enthousiast is over het werken met kinderen, die creatief is en altijd vol nieuwe en verrassende ideeën zit.

Interview: Denysa Križanová en Pavel Vrtěl

1 *Ik geef les op een basisschool in Omšenie in Slowakije. Onze partners zijn kinderen van dezelfde leeftijd van een basisschool in Sivice in Tsjechië. Beide scholen bevinden zich in de provincie, dus we hebben ongeveer dezelfde werkomstandigheden. eTwinning heeft onze schooldagen ongelooflijk veranderd. Wij leven letterlijk dag en nacht met het project, hebben erg sterke vriendschappen, hebben gemeenschappelijke doelen en genieten van onze gemeenschappelijke werkresultaten. Ik denk dat het heel prettig is als je weet dat iemand ver weg aan je denkt en zijn best doet dezelfde doelen te bereiken als jij. Wij genieten dus allemaal van onze gezamenlijke inspanning. Denysa Križanová*

2 *Volgens mij liggen de grootste veranderingen in onze manier van denken en dingen benaderen. Zowel de kinderen als ik kijken nu anders naar de wereld, vanuit een breder perspectief. Dit bredere perspectief houdt ook meer specifieke gebieden in, zoals de rol van de school in het onderwijs. Meer dan ooit tevoren voel ik hoe belangrijk het tegenwoordig is kinderen op het leven en de maatschappij voor te bereiden. Je moet de kinderen ook dingen leren die niet in schoolboeken staan, want hun werk in het klassikale onderwijs wordt onderschat. Tegelijkertijd zijn we veel uitdagingen tegengekomen, maar we leren die aan te pakken. Denysa Križanová*

Dankzij het project konden de kinderen hun computervaardigheden verbreden en konden zij ook nieuwe vormen van communicatietechnologieën leren, zoals Skype, e-mail, chatten, videoconferencing en telefoon. Pavel Vrtěl

3 *De kinderen zijn zeer zeker communicatiever en opener geworden, ons team is sterker geworden, en er zijn banden tot stand gekomen die blijvend zijn ondanks de grote afstand. Zij zijn zich nu meer bewust geworden van het leven buiten de dorpsgrenzen. Ze hebben interesse gekregen in het leven van anderen en dat is geweldig. Zij leren nu niet alleen aan zichzelf te denken en dat is een mooie waarde waarop iedereen zijn leven zou moeten baseren. Denysa Križanová*

Het project heeft de kinderen geholpen bij het leren wat er voor teamwerk nodig is en hoe een team sterker kan worden om zo een gesteld doel te

bereiken. Verder heeft het project geholpen de relaties tussen de groepen op klas- en projectniveau te verstevigen. Bovendien is de belangstelling voor het gebruik van ICT om te communiceren enorm toegenomen. Pavel Vrtěl

4 *Ik geef les aan kleine kinderen en sprookjes zijn een onlosmakelijk deel van hun kinderleven. Die wereld van schoonheid en magie helpt de kinderen nieuwe informatie makkelijker op te nemen en effectiever te leren. De ouders van de kinderen kwamen ook naar school en met elkaar zijn we erin geslaagd de kinderen heel veel te leren. Wij zijn erin geslaagd meer te doen dan wat het leerplan eist. Naast lezen, schrijven en tellen hebben we elkaar leren kennen.*

Denysa Križanová

5 *Ja, zeer zeker. Op Slowaakse scholen is de enige ruimte die met ICT is uitgerust het computerlab, waar alle leerlingen om de beurt meestal maar een paar computers gebruiken. Wij weten nu dat het niet genoeg is als we ons computerlab alleen maar zo nu en dan kunnen gebruiken. Van de heel fundamentele activiteiten als e-mailen en/of videoconferencing, met maar de mogelijkheid één computer te kunnen gebruiken, hebben wij ons opgewerkt tot het maken van onze eigen website en het kunnen gebruiken van een computer wanneer we maar wilden of moesten. Tegenwoordig hebben we toegang tot internet in ons klaslokaal, hebben we een beamer en enkele camera's, en we zouden nog graag minstens vijf laptops willen hebben. We willen een modern klaslokaal hebben en op een moderne manier kunnen leren. Helaas is in ons land de vooruitgang op scholen, vooral die in de provincie, nogal langzaam.*

Denysa Križanová

Zeker, deze nieuwe technologieën worden steeds meer in de klas gebruikt, en ik denk dat op ICT gebaseerde activiteiten de motivatie van de ouders hebben verhoogd om hun kinderen thuis een computer en toegang tot internet te geven. Pavel Vrtěl

6 *Het antwoord op deze vraag is eenvoudig: ik was gewoonweg gefascineerd door mijn eerste kennismaking met eTwinning en ik wist meteen dat ik het beslist wilde proberen. Ik heb het op mijn eigen manier gedaan met mijn eigen ideeën vanaf het allereerste begin. Waarschijnlijk is het het belangrijkste dat je iets interessants en leuks wilt doen voor de kinderen en dat je de wens hebt iets te leren wat je nog niet eerder hebt gedaan (videoconferencing, een website maken). Voor mij was dat ook iets nieuws. Wat ik niet wist, leerde ik van mijn vrienden. Het is prettig om vrienden te hebben en zelfs nog leuker als je met iemand gaat werken die iets weet wat jij niet weet. Misschien heb jij wel vaardigheden die de ander niet heeft zonder dat je je daar zelf bewust van bent. Gewoon durven en niet bang zijn je dagelijkse routines te veranderen. Je zult er versteld van staan wat je allemaal kunt. Hoogst waarschijnlijk zal de grootste beloning het plezier zijn dat je uit het lesgeven aan je leerlingen haalt. Veel succes!*

Denysa Križanová

Once Upon a Blog

*Tweedeprijswinnaar
eTwinning-prijs 2007*

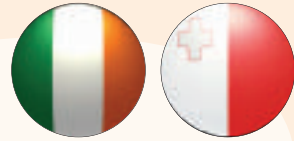
Scholen:	Saint Attracta's Senior National School, Ierland St. Joseph, Mater Boni Consilii School, Malta
Leerkrachten:	Joseph Molley (Ierland), Jacqueline Vanhear (Malta)
Leeftijd leerlingen:	4 - 11
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Vakoverstijgend
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	Windows Live Messenger en Skype
URL:	http://slua.com/gallery2

Beschrijving Dit project houdt een uitwisseling van nationale mythen en legenden in met gebruikmaking van blog- en podcasttechnologieën. Het project vergelijkt ook de manier van leven en de opvattingen van Maltese en Ierse kinderen met behulp van ICT.

Doelen De ervarings- en culturele horizon van de leerlingen en leerkrachten verbreden. Taalvaardigheden stimuleren met gebruik van blog en podcasting op de website. De Europese dimensie in het basisonderwijs bevorderen. De interculturele uitwisseling van ideeën en waarden steunen. Een verrijkte multiculturele Europese identiteit ontwikkelen. Door middel van ICT lesgeven en leren verrijken en diversifiëren. ICT een positie geven als een creatieve methode voor communicatie en pedagogiek.

Pedagogische waarde De grootste winst die leerlingen hebben ervaren, is een duidelijke toename van eigenwaarde. Hun nieuwe niveau van zelfachting wordt weerspiegeld in hun enthousiasme voor de taak waarmee ze bezig zijn en hun tegenzin om het project over te geven aan de parallelle groepen 5. De deelnemende leerkrachten noemden een extra dimensie aan hun werk en een toename in hun vaardighedenarsenaal. Zij hebben ook uitdrukking gegeven aan een diep gevoel van voldoening in goed uitgevoerd werk.

Pedagogisch gebruik van ICT-hulpmiddelen De school heeft geprofiteerd van een algemene toename in technische deskundigheid en een meer samenhangende benadering van de invoering van ICT voor de hele school. Er zijn bijvoorbeeld om de blog-site en de RSS-feeds op te zetten verschillende modellen uitgetest. Leerkrachten hebben gratis sites gevonden, zoals Blogger, waarop allerlei willekeurige advertenties (vaak niet geschikt), pop-upvensters en saaie kleurenschema's te zien waren, en die belangrijke obstakels waren voor het leerproces. Daarom is er in juni 2006 unaniem besloten het project op onze eigen speciale blog-site te draaien.

Effect Het project is ontworpen langs constructivistische principes. De site is door andere leerkrachten in de zomervakantie getest. Daarna zijn de deelnemende leerkrachten en kinderen in Dublin en Paola geraadpleegd over het uiteindelijke ontwerp en de uiteindelijke inhoud van de site. De wekelijkse rechtstreekse verbinding is de oorzaak van grote opwinding en het schoolrooster moet aangepast worden om de verschillende groepen 5 te accommoderen. Leerkrachten hebben geleerd hoe ze studioapparatuur en webcams moeten bedienen. Het eTwinning-project heeft geresulteerd in het opzetten van een permanente podcast-studio.

Interview: Joseph Molley en Jacqueline Vanhear

1 *Ik ben in de vijftig en ik ben al meer dan 25 jaar geïnteresseerd in computers. Ik ben de ICT-coördinator op een gemengde basisschool voor de oudere leerlingen. De kinderen variëren in leeftijd van 8-13 jaar. Ik ben met podcasts als een leerplanhulpmiddel begonnen in mei 2005 en ik was ervan overtuigd dat het van enorm profijt kon zijn voor leerkrachten in de hele wereld. In het begin trok het project geen belangstelling op de Ierse stand in Linz in 2006. Mogelijke angst voor het onbekende of de onwil een steile leercurve op te gaan, hielden de meeste mensen op een afstand. Ik heb een bericht op het forum van eTwinning gezet en een dappere docent uit Malta nam de uitdaging aan. Toen de eerste podcast eenmaal de lucht in was, wilden de andere leerkrachten van de groepen 5 ook meedoen met de pret. Op het moment dat ik dit stukje schrijf, hebben we al 9563 hits op de site gehad. Joseph Molley*

Dit project is erg goed geweest voor de verbetering van mijn ICT-vaardigheden. Het was de eerste keer dat ik bijzonder vernieuwende hulpmiddelen gebruikte als blog en podcasts. Eerst was het een beetje moeilijk, maar gaandeweg ging het me gemakkelijker af. Mijn dank gaat ook uit naar mijn geduldige Ierse partner, die zo vriendelijk was om zijn expertise op dit gebied met mij te delen en die me heel erg geholpen heeft om mijn vaardigheden te vergroten. De meisjes werden met de dag enthousiaster. Dit project begon eerst als iets nieuws in het leerplan, maar daarna ontwikkelde het zich tot een prachtige ervaring. De meisjes keken reikhalzend uit naar de regelmatige videoconferenties, en ze konden verschillende en overeenkomende kenmerken waarnemen op de twee scholen, bv. de uniformen, dat er in de Ierse klas jongens en meisjes waren terwijl wij alleen meisjes hebben, en dat de leerkracht een man was terwijl wij op school alleen vrouwelijke leerkrachten hebben. Ik was erg onder de indruk van het feit dat de meisjes het tijdsverschil opmerkten, want tijdens de videoconferentie zei de Ierse leerkracht dan bijvoorbeeld: 'Nu moeten we stoppen, want het is tijd om te lunchen', terwijl wij in Malta dan onze lunch al op hadden. Jacqueline Vanhear

2 Dit project gebruikt per definitie nieuwe communicatietechnologieën en plaatst zichzelf daardoor stevig in de categorie innovatie. Ik ben van mening dat het project leerkrachten evenals leerlingen een nieuw medium biedt om zich uit te drukken. Het stelt ook de deelnemende partners in staat het werk van hun leerlingen nagenoeg onmiddellijk te publiceren. Dat is een proces waardoor kinderen eenvoudig mondig worden. Het versterkt het werk dat in de klas wordt gedaan en biedt een forum voor zelfbeoordeling en beoordeling door leeftijdsgenoten. Je krijgt er zelfwaardering door en het versterkt het gevoel van identiteit bij de leerlingen. De wekelijkse 'directe verbinding' wakkert onder de leerlingen door de dynamische aard ervan een gevoel aan van blijde verwachting en plezier. Er is geen betere manier om een taal te leren dan die te horen spreken.

Joseph Molley

Dit project was beslist vanaf het allereerste begin een innovatie! In Maltese klassen maken we normaal gesproken geen gebruik van blogs en podcasts; bovendien waren de videoconferenties iets totaal nieuws. Vaak komt een leerkracht de klas in en pompt gewoon informatie in het hoofd van de kinderen. Dit project was compleet anders! De kinderen waren zelf de belangrijkste spelers: zij hebben de legende uitgekozen, zij hebben de tekeningen gemaakt zoals ze dat zelf wilden, en zij hebben de muziek gekozen. De leerkracht was er gewoon bij om de hulpmiddelen te tonen en het proces te faciliteren.

Jacqueline Vanhear

3 Ongetwijfeld! In dit informatietijdperk, waar digitale communicatie in alle aspecten van het alledaagse leven doordringt, vinden wij dat dit project een accommoderend proces in beweging heeft gezet. Leerlingen zijn dol op een uitdaging en 'Once Upon A Blog' heeft de leerlingen er een paar voorgeschoteld. Eén achtjarige leerling heeft bijvoorbeeld, toen hij hoorde dat het in Malta niet sneeuwde, een sneeuwpop gemaakt met de hulp van zijn tante en neefje. En toen vroeg hij of hij de meisjes in Malta zijn sneeuwpop mocht laten zien. Hij heeft een kort videotje gemaakt, dat op de website gezet en de meisjes uitgenodigd hem een naam te geven. Het was een groot succes.

Joseph Molley

Dat is nu precies waar dit project over ging. In Malta hebben we een erg uitgebreid leerprogramma, maar de tijd die we aan dit project besteed hebben, was goed voor andere levensvaardigheden en vaardigheden op het gebied van besluitvorming, die erg belangrijk zijn en die heel vaak genegeerd worden. Dat blijkt ook wel uit de reacties van de ouders van de meisjes, die heel positief waren. Zij hielpen hun dochters ook, en zoals de ouders zelf opmerkten, kwamen de meisjes altijd zo enthousiast over het project naar huis dat zij er zelf automatisch meer van wilden weten.

Jacqueline Vanhear

4 Een van de voornaamste doelen van het project was het verbeteren van de vaardigheden om de Engelse taal te verwerven op beide deelnemende scholen. De leerlingen profiteerden hier rechtstreeks van, daar alle leerkrachten die aan de onderneming meededen speciale aandacht aan taalvaardigheden, uitspraak, zinsbouw, etc. besteedden, terwijl de kinderen hun school voorstelden en als internationale verhalenverteller optraden. Het constructivistische kader stelde onze leerlingen in staat meer vertrouwd te raken met ICT-apparatuur en de

vaardigheden die daarbij hoorden. Wij als leerkrachten namen de rol aan van 'gids langs de lijn' en boden alleen advies als de leerlingen in een impasse terechtkwamen. De leerlingen werden aangemoedigd zich uit te drukken door middel van kunst, poëzie en modelbouw. Mijn Maltese eTwinning-partner en ik zijn het er allebei over eens dat het project inderdaad de ervaringshorizon en culturele horizon van de leerlingen en de leerkrachten heeft kunnen verbreden. Het project heeft met succes de interculturele uitwisseling van ideeën en waarden gesteund, en heeft een Europese dimensie aan het leerplan toegevoegd van beide deelnemende basisscholen. De leerlingen hebben ook nog een inleiding gekregen in de rijke culturele identiteit van elkaars land. Joseph Molley

De belangrijkste effecten van dit project waren de verbetering van de Engelse taalverwerving en zelfexpressie. Dit project heeft echter meer effecten teweeggebracht, zoals het naar voren brengen van de creativiteit die in de meisjes verstopt zat, vaardigheden om mondiger door het leven te gaan en vaardigheden op het gebied van besluitvorming, het besef dat Malta niet de 'hele wereld' is, de opbouw van zelfwaardering en het meer vertrouwd raken met ICT-hulpmiddelen. Jacqueline Vanhear

- 5 Dit project heeft een elektronische brug geslagen tussen twee eiland-landen in de EU, één midden in de Middellandse Zee en het andere aan de rand van de Atlantische Oceaan. Het lachen en de spanning van de kinderen hebben internationale grenzen opgeheven. Het rijke tapijt van accenten en uitdrukkingen in de podcasts en tijdens de rechtstreekse videoconferentie hebben iets extra's toegevoegd aan het gevoel van avontuur overzee en culturele uitwisseling. Het is belangrijk op te merken dat de technologie voor de kinderen niet zichtbaar was: zij konden alleen elkaar zien en horen. Zij werden zich alleen maar van de techniek bewust als er iets misging en dat hun echte plezier bedierf. Joseph Molley
- Ik heb altijd in ICT in de klas geloofd, maar vroeger was het alleen een geloof. Nu wordt het dag in, dag uit in de praktijk gebracht!* Jacqueline Vanhear
- 6 Niet bang zijn! Begin met een helder en eenvoudig doel. Zet het kader van het project neer en bouw het geleidelijk uit. Moedig je partners aan met hun eigen ideeën en/of vaardigheden te komen zo vaak en zo vrij als ze maar kunnen. Wees erop voorbereid dat je soms iets moet veranderen en sta open voor nieuwe ideeën en methoden. En vergeet niet te rade te gaan bij de leerlingen, want die hebben vaak heel nieuwe benaderingen voor het oplossen van problemen, en hun fantasie kent geen grenzen. Zorg er bovenal voor dat het project niet tot een last wordt. Het moet een leuke en vormende ervaring zijn voor iedereen die erbij betrokken is. Joseph Molley
- eTwinning-projecten zijn de weg vooruit om constructivistisch lesgeven te stimuleren en weg te bewegen van 'onderwijs in de bankjes'. Hoewel eTwinning-projecten veel tijd vergen, leggen zij meer de nadruk op het proces dan op de inhoud of het eindresultaat. Als een leerkracht echt in een holistische manier van onderwijs geven gelooft, behoren eTwinning-projecten tot de beste hulpmiddelen die een leerkracht in de klas kan gebruiken om verandering teweeg te brengen!* Jacqueline Vanhear

---

Playing and Learning About Europe through ICT

Scholen:	Kindergarten Söding, Oostenrijk Jardim de Infância de Várzea, Portugal
Leerkrachten:	Claudia Gartler (Oostenrijk) Diana Oliveira (Portugal)
Leeftijd leerlingen:	5-7
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Europa, informatica, speciaal onderwijs
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, audio- en videoconferencing, chatten, forum, mp3, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, omgevingen voor virtueel leren, publiceren op internet
URL:	http://www.kindergarten-soeding.com/projekte/ e-twinning-en.htm

Beschrijving

Het doel van dit project is kinderen in de laagste klassen van de basisschool kennis te laten maken met ICT en uitgaande van deze eerste ervaringen het vermogen te ontwikkelen voor digitaal leren. Het moedigt leerlingen ook aan het brede scala aan ICT-hulpmiddelen te onderzoeken dat in klasomgevingen beschikbaar is in het onderwijs aan zeer jonge kinderen; en lesmethoden voor kinderen in het speciaal onderwijs kunnen erdoor tot ontwikkeling komen.

Interview: Diana Oliveira

- 1 *De integratie van een eTwinning-project in mijn lessen heeft mijn leerlingen en mij de kans geboden onze communicatieve vaardigheden te verbeteren met gebruik van de computer en Engels als de werktaal. Wij hebben veel geleerd over ons Europese partnerland, Oostenrijk, en we hebben elkaar deelgenoot gemaakt van verschillende onderwijservaringen.*
- 2 *Als essentieel aspect van het gebruik van ICT, multimedia en ontwerp/schrijven voor internet, worden de leerlingen betrokken in de productie van hun eigen multimediamateriaal en worden zij aangemoedigd hun ideeën en ervaringen uit te wisselen met gebruik van ICT en internet. Door verbindingen te maken en de interactie aan te gaan met onze partnerschool hebben wij van elkaar geleerd en onze motivatie vergroot.*
- 3 *Als je in contact bent met andere werkelijkheden, verbindingen opzet tussen de scholen, en met elkaar communiceert en informatie uitwisselt, helpt dat alle projectdeelnemers om te leren dat samenwerken en inspanningen met elkaar verenigen een goede bijdrage levert voor betere resultaten.*
- 4 *De leerlingen waren veel gemotiveerder, zij zijn via internet in contact gekomen met nieuwe werkelijkheden, ze hebben geleerd dingen samen te doen en ze hebben hun computer- en taalvaardigheden verbeterd. Ze werkten multidisciplinair om hun eindresultaat te produceren. Voor mij als leerkracht was het een heel goede ervaring, zowel persoonlijk als voor het onderwijs, om ideeën, methoden, kennis en vriendschap te delen.*
- 5 *Door aan dit project te werken heb ik meer kunnen leren over ICT. Ik heb nieuwe computervaardigheden ontwikkeld, en nu is de computer een hulpmiddel dat altijd in het klaslokaal aanwezig is, voor mij en voor mijn leerlingen.*
- 6 *Niet bang zijn! Het is een geweldige kans voor leerlingen en leerkrachten nieuwe vriendschappen te beginnen en meer te leren over de Europese Unie en een heleboel andere onderwerpen.*

ZOO

Scholen:	Primary school Sint-Amandus, België ZŠ A. Stodolu, Martin, Slowakije CEIP ALVAREZ LIMESES, Spanje; CEIP Xulio Camba, Spanje CEIPVidal Portela, Spanje; Jerney János, Hongarije Kalocsai Belvárosi-Dunaszentbenedeki Általános Iskola és Óvoda, Hongarije; Pärnu Koidula Gymnasium, Estland Osnovna Sola Solkan, Slovenië
Leerkrachten:	Lieven Van Parys (België) M ^a del Carmen Rodríguez Montegrifo, Belen Junquera, Mela Rodríguez (Spanje); Erika Raffai, Margit Horváth (Hongarije); Tiiu Leibur (Estland); Alexandra Pilková (Slowakije); Viljenka Savli (Slovenië)
Leeftijd leerlingen:	5-12
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Vakoverstijgend
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, publiceren op internet
URL:	http://www.sip.be/stamand/zooproject/zoo.htm

Beschrijving Het doel van dit project is een internationale virtuele dierentuin te maken met dieren van chenille (een soort zacht en kleurig draad). Deze 'schepsels' worden opgezet in rubberen stempels, die in een heel eenvoudig (maar fantastisch) vrij teken- en schilderprogramma voor kinderen gebruikt kunnen worden: Tux Paint.

Interview: Lieven Van Parys en Alexandra Pilková

- 1 De dieren van onze dierentuin en de tekeningen in Tux Paint worden door kinderen van ons eTwinning-team gemaakt, maar ook door partners uit de hele wereld (België, Oostenrijk, China, Canada, Estland, Japan, Ierland, Letland, Slovenië, Zweden, Kroatië, Hongarije, Australië, Tsjechië, Israël, Slowakije, Engeland, Ghana, Spanje en Senegal). De dierentuincollectie kan van de website van het project opgehaald worden en kan door iedereen gebruikt worden. Leerlingen van de basisschool en kinderen van de kleuterschool vormden een

wereldteam, verbonden door 'echte' (chenille) en virtuele (internet) draden. De lesuistrusting en het materiaal waren steeds hetzelfde, maar de omgeving veranderde. 'Breek de muren in je klaslokaal af en open je geest voor verkenningen, communicatie en vriendschap in de hele wereld!' Een school zonder grenzen is het nieuwe pedagogische speelplein voor leerkrachten. Collega's, niet bang zijn voor de nieuwe 'speeltjes'. Lieven Van Parys

- 2 Een groot innovatief aspect van dit project is leerlingen iets leren over multimediakunst. Zij kneden hun creativiteit in oplossingen voor elke taak en zij leren nieuwe manieren om zich uit te drukken. Het helpt hen bij het vergroten van hun gevoeligheid, begrip, denken, visualisatie en fantasie. Het ontwikkelt vaardigheden van leerlingen en helpt hen iets te leren over werken en samenwerken met andere Europese scholen. Alexandra Pilková
- 3 Ja, 'eTwinning is winning!' Ons project is een echte leeromgeving geworden, waar kinderen vaardigheden kunnen ontwikkelen in communicatie en teamwork. Met simpele chenille draden en een kindvriendelijk tekenprogramma hebben zij hun creativiteit en verbeelding ontwikkeld. De leerlingen stonden perplex van hun eigen kunstwerken, en hun zelfvertrouwen is toegenomen. Het hele project voldoet aan de eisen van de respectieve terreinen van het lesprogramma van de school in alle landen die meededen. Het helpt de digitale kloof te overbruggen door een 'ICT-rijke' leer- en lescontext te bieden. Lieven Van Parys
- 4 Mijn leerlingen hebben geleerd met specifieke multimedia te werken. Dit hield in: plaatjes, geluid en interactiviteit. Zij hebben ook geleerd wat ze kunnen doen met de taal van de kunst in een digitale omgeving. Alexandra Pilková

Teamwork met kinderen van over de hele wereld die met elkaar communiceren door middel van een ongecompliceerde, universele taal: 'chenille draden en tekeningen'. Het is misschien wel het bewijs dat zelfs heel jonge kinderen op een betekenisvolle manier van internet gebruik kunnen maken. In deze virtuele wereld overhandigen leerlingen hun persoonlijk gemaakte uitkomsten (dieren) aan elkaar. 'Binnen in elk kind zit een kunstenaar verstopt.' Lieven Van Parys

- 5 Ja! Wij zijn één wereld en één gemeenschap. ICT is de sleutel en het instrument tot verbetering van interculturele communicatie. Wij hebben alvast genoten van deze unieke ervaring in meer dan twintig landen. Lieven Van Parys
- 6 Doen! Dit zijn mijn drie eenvoudige regels: houd het eenvoudig, gebruik een universele taal en zoek een universeel onderwerp dat in elk leerplan geïntegreerd kan worden. Lieven Van Parys

Learning Through Friendship

Scholen:	Holman Koulu, Finland; les Escultor Juan de Villanueva, Spanje
Leerkrachten:	Arturo Encina Andrés (Spanje), Tiina Sarisalmi (Finland)
Leeftijd leerlingen:	11-13
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Beeldende kunst, theater, muziek, dans
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, omgevingen voor virtueel leren, publiceren op internet
URL:	http://twinspace.etwinning.net/launcher.cfm?cid=2627

Beschrijving De belangrijkste doelen van dit project zijn: leerlingen aan te moedigen elkaar te leren kennen en hopelijk vriendjes te worden, terwijl zij tegelijkertijd hun Engelse vocabulaire en communicatievaardigheden ontwikkelen; de ICT-vaardigheden van leerlingen vergroten en hen aanmoedigen internet te gebruiken als een informatiebron en communicatiemiddel; het begrip van de leerlingen ontwikkelen en hun kennis van verschillende Europese landen en culturen, en zodoende hun vooroordelen overwinnen en hun tolerantie vergroten.

Interview: Tiina Sarisalmi

- 1** *Als docent Engels was ik op zoek naar manieren om het klaslokaal open te zetten voor de echte wereld. Ik wist dat er duizenden jongeren waren die Engels uit een boekje leren, net als wij, dus waarom zouden we het dan niet veel leuker en interessanter maken door onze ervaringen uit te wisselen en samen te leren? De recente ontwikkeling van computertechnologie bood de hulpmiddelen, dus het was slechts een kwestie van een partner vinden. En zo kwam ik bij eTwinning terecht.*
- 2** *Ten eerste brengt eTwinning authenticiteit in het leerproces. Wij bestuderen en oefenen dezelfde dingen als we in traditionele klasactiviteiten zouden doen, maar in eTwinning doen we het samen met echte mensen in een ander land. De leerlingen delen informatie en ervaringen, en leren zo van elkaar en versterken hun communicatievaardigheden. Ten tweede leren de leerlingen door middel van eTwinning ICT-hulpmiddelen te gebruiken op een pedagogisch betekenisvolle manier. Zij schrijven brieven in het forum, chatten, doen interactieve oefeningen, maken digitale foto's en video's, zoeken informatie, etc. En dat vindt allemaal plaats in de pedagogische context van het leren van communicatie in het Engels. Ten derde bevordert eTwinning samenwerking tussen leerkrachten en bundelt het het leren samen. Het bereik van leren wordt*

breder, van vaardigheden in het Engels tot milieustudies, aardrijkskunde, huishoudkunde, kunstnijverheid en sociale vakken.

- 3 Het idee van partners zijn in een Europees project moedigt de leerlingen aan meer te willen weten over verschillende Europese landen, de natuur daar, kunst, voedsel en de manier van leven. In de context van Europese partnerschappen waren de teksten, de koppelingen en testjes die in de gezamenlijke leeromgeving werden aangeboden, niet alleen lesmateriaal, maar ook waren ze een betekenisvol pad naar begrip voor onze partners en meer kennis over hen. In die zin is de ware openbaring dat, los van klimaat en taal, mensen in Europa in grote lijnen bijzonder veel op elkaar lijken met dezelfde waarden en belangen.*
- 4 De belangrijkste winst, naast vaardigheden op het gebied van Engels en ICT, was de persoonlijke groei van iedereen die erbij betrokken was. Zowel voor ons leerkrachten als voor de leerlingen geldt dat eTwinning geholpen heeft onze horizon te verbreden, onze perspectieven opnieuw te overwegen, onze zelfwaardering te verbeteren, ons begrip te vergroten van verschillende culturen, de tolerantie te doen toenemen en te bewijzen dat 'communicatie aan de basis staat van begrip'. Dus ongeacht de exacte inhoud of de hulpmiddelen die we gebruiken, is het proces altijd voortdurend gericht op het leren van hoe we verantwoordelijk, actief en in samenwerking moeten leren.*
- 5 Het vermogen om ICT te gebruiken wordt steeds belangrijker in de moderne informatiesamenleving van tegenwoordig. ICT-vaardigheden worden echter nog steeds vooral verworven buiten de openbare onderwijsinstututen. Hoewel scholen, in elk geval in Finland, redelijk goed uitgerust zijn, schijnt het belangrijkste probleem te zijn manieren te vinden om ICT-hulpmiddelen op een pedagogisch betekenisvolle manier te gebruiken. In omgevingen voor virtueel leren, zoals bij ons, konden de leerlingen elkaar leren kennen, informatie en ervaringen uitwisselen, en communicatievaardigheden in het Engels verwerven terwijl ze tegelijkertijd allerlei ICT-vaardigheden opdeden. In feite leek communicatie met echte mensen uit andere landen de leerlingen op een heel speciale manier te motiveren, ook bij het gebruik van ICT-hulpmiddelen. Op basis van de ervaring met eTwinning ben ik van mening dat dit soort projecten de beste manier zijn om ICT in het onderwijs te gebruiken, bv. door ze te gebruiken als gereedschap en middel in plaats van als gewoon maar leerdoelen.*
- 6 Doorgaan! Sta open voor verschillende ideeën en nieuwe experimenten, werk samen met je collega's en laat de leerlingen een actieve rol spelen. Voor planning is tijd nodig, maar eTwinning brengt zo veel plezier en extra stimuli in het werk in de klas. Dat is alleen al de te besteden tijd waard.*

Usage de la vidéoconférence pour apprendre la langue du partenaire

---

Scholen:	Ecole primaire de Saint Maximin, Frankrijk Keilberthschule, Duitsland
Leerkrachten:	Régis Bracq (Frankrijk) Nicole Imbert-Buckenmaier (Duitsland)
Leeftijd leerlingen:	8 -10
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Vreemde talen
Talen:	Duits, Frans
Hulpmiddelen:	E-mail, audio- en videoconferencing, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen

Beschrijving De leerlingen van de twee basisscholen in Frankrijk en Duitsland hebben regelmatig contact met elkaar via webcam en internet. Elke week leren zij in de klas de taal van hun partner. Zij werken ook aan gemeenschappelijke activiteiten met verschillende thema's, waarover de twee klassen het met elkaar eens worden. Op deze manier raken de leerlingen vertrouwd met een aantal verschillende culturen en talen van Europa.

Interview: Régis Bracq

- 1 *Wij gebruiken vooral videoconferencing om de leerlingen te helpen de taal van hun partner te leren en zo is het eTwinning-project onderdeel geworden van*

mijn lessen. In de lessen vreemde talen gebruiken de leerlingen hun groeiende kennis om met hun 'penvriendjes' te praten in de videoconference-sessies. Elke twee weken ontmoeten de leerlingen elkaar, zien ze elkaar, praten ze met elkaar en wisselen ze documenten uit. Als gevolg hiervan is de manier van een vreemde taal geven compleet veranderd. Leerkrachten reiken hun leerlingen taalhulpmiddelen aan, zodat zij een werkelijk moment van communicatie kunnen ervaren. Op die manier kunnen 65 leerlingen van een basisschool in de provincie van Zuid-Frankrijk communiceren met kinderen van een basisschool in een grote Duitse stad. In het Collège Bernard de Ventadour in Bagnols-sur-Cèze is een soortgelijk project gaande tussen Franse en Hongaarse leerlingen. Zij communiceren allemaal in het Frans, het Duits en het Engels, en hierdoor heeft de Franse groep Hongaars kunnen ontdekken. Het videoconferencingproject zal in Duitse en Engelse klassen voortgezet worden met partners uit München en Londen. Dat wordt verder uitgewerkt in toekomstige eTwinning-projecten.

- 2 Dit is een vernieuwing, daar de manier waarop vreemde talen worden onderwezen volkomen anders is. Leerlingen leren talen heel snel in een werkelijke communicatiesituatie. Ze geven systematisch betekenis aan wat zij leren. Bovendien kunnen ze voelen dat ze enige kennis met penvriendjes uit andere landen kunnen delen.*
- 3 Het project heeft de manier waarop leerlingen vreemde talen leren volledig veranderd en het heeft hun nieuwsgierigheid geprikkeld. Ze hebben echt zin om iets te leren en ze zijn zeer gemotiveerd als ze het voordeel van het project beseffen. Het is voor hen duidelijk dat het leren van een taal een middel is om dingen uit te wisselen en te praten met penvriendjes. Vreemde talen leren is een echte ervaring geworden.*
- 4 Ik geef nu heel anders les. Wij hebben geleerd hoe we met collega's uit andere landen en collega's van mijn eigen school moeten werken. De leerlingen staan nu centraal in onze lessen.*
- 5 Ja, ICT wordt niet als een doel gezien maar als een middel om met innovatieve methodes te experimenteren die zowel efficiënt als lonend blijken te zijn.*
- 6 eTwinning-projecten geven je een andere blik op de rol van leerkrachten, zorgen ervoor dat je lesgewoontes veranderen en dat je gemeenschappelijke belangstellingsterreinen vindt en deelt met leerkrachten en leerlingen uit andere landen.*

Make a Film and Share it with a Friend!

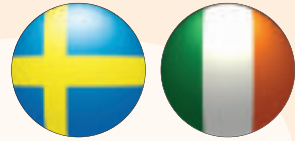

Scholen:	Vindängen, Zweden; Knockaclarig National School, Ierland
Leerkrachten:	Tom Roche (Ierland), Fredrik Olsson (Zweden)
Leeftijd leerlingen:	11-12
Duur:	6 maanden
Thema('s):	Vakoverstijgend, onderwijssystemen, Europa, vreemde talen aardrijkskunde, geschiedenis/tradities, informatica/ICT, taal en literatuur, media, beeldende kunst, theater, muziek, dans
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, mp3, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, publiceren op internet
URL:	http://www.edu.falkoping.se/fredrikolsson/

Beschrijving Leerlingen leren van leerlingen iets over de cultuur van een ander land door elkaars zelfgemaakte dvd's. Via dit medium leren zij iets over hun lokale gemeenschap, interesses en activiteiten, en delen, vergelijken en zien de verschillen van deze ervaringen met hun partnerschool.

Interview: Tom Roche

- 1** *Het macrobeeld: In termen van waar ik vandaan kom, een klein schooltje in een landelijk gebied aan de uiterste westkust van Europa, bood het een gelegenheid via het wereldwijde web een breder perspectief van het continent te omarmen, niet beperkt door grenzen, en een introductie tot een nieuwe en diverse schoolgemeenschap. Het microbeeld: Terwijl de kern van ons project zich schijnbaar richtte op de uitvoerende kunsten en dvd-productie, drong het diep door in de elf vakken van het Ierse leerplan en leidde het ons vooruit naar het produceren van ons verhaal in een digitale vorm, versnelde het onze technische ICT-vaardigheden, en gaf het ons zelfvertrouwen en onze zelfwaardering een enorme zet, en ontwikkelden wij een vorm van zelfkritiek in onze presentaties, want we beseften dat we bezig waren met publicaties buiten de muren van ons klaslokaal.*
- 2** *Dat heeft het zeker. De belangrijkste verandering was de verschuiving van een didactische lesbenadering met passieve leerlingen naar een actieve leeromgeving. Onze interactie met de leerlingen was meer open en we gebruikten meer dialoog. Dit genereerde een samenwerkingsmodule waar groepen en zelfs paren zich organiseerden in het onderzoeken van de diverse aspecten van de school van onze partner, waarbij ze hun bevindingen rapporteerden en presentaties maakten. Deze verslagen in beeld, geluid, PowerPoint-presentaties en videoformaat hebben een nieuwe dynamiek toegevoegd aan het lesgeven en het leren.*

- 3 *In de eerste plaats heeft het de leerlingen bewust gemaakt van de diversiteit in culturen. Het heeft respect ontwikkeld voor de meningen van anderen. Wij hebben ook overeenkomsten gevonden, bv. kaasmaken, neolithische monumenten en vogelreservaten. Dit heeft bijgedragen tot het luisteren naar en de evaluatie van andere ideeën en tot het testen van hun hypothese versus onze eigen opinies. We kregen ook begrip voor de uiteenlopende meningen en raakten bekend met een paar onderhandelingsvaardigheden die nodig waren om tot overeenstemming te komen. Door het continu bezig zijn met het werk van onze partner kwamen we in constructieve discussies terecht, en hebben we gevoel ontwikkeld voor en belangstelling in de cultuur en omgeving van andere mensen.*
- 4 *Binnen de grenzen van de eisen van het leerplan (in dit geval de uitvoerende kunsten) hebben wij een kans gekregen ons werk tentoon te stellen aan een gericht publiek. Dat was op zich al een goede motivatie, en daar kwamen dan voorbereiding en presentatie nog bij. We zijn ons bewust geworden van een cultuur in een ander land en in een andere tijdzone die weliswaar anders was, maar veel vergelijkbare trekjes had met de onze, bv. popmuziek, sport en mode. We hebben gezien hoe de omgeving de stijl van leven bepaalt en hoe die aangewend kan worden, bv. voordelig skiën. We hebben het effect ervan op de gehele gemeenschap gezien. Het project heeft bijgedragen aan het koesteren van het wonder van en de eerbied voor wat er om ons heen is, en we hebben de mogelijkheden gezien die het herhalen van het project in een andere omgeving, via de hulpmiddelen van de TwinSpace, voor ons kan openen.*
- 5 *Als 'ICT-volging' denk ik zeer zeker dat het de invoering van lesgeven met ICT verder versterkt heeft. Aspecten van verschillende levensstijlen zijn tot leven gekomen dankzij de inhoudrijke formaten die het project verder verbeterd hebben. Met één klik waren we onmiddellijk in een nieuwe omgeving. Dit was leren door te doen, vergeleken bij traditionele audiovisuele leermethoden. Onderzoek heeft aangetoond dat 'leren door te doen' de gunstigste en meest lonende methode is. Kinderen zijn van nature actief, en door het aanwenden van deze geneigdheid om te doen kunnen zij in de richting gebracht worden van positieve uitkomsten. Dit interactieve, praktische leren hield de vaart in het project.*
- 6 *Om te beginnen zou ik voorstellen de discussie aan te gaan buiten de parameters van het project en daarbij te wijzen op de voordelen van ICT als een leer- en leshulpmiddel. Laat als illustratie het diepe effect zien dat de technologie tegenwoordig heeft op de totale maatschappij, op communicatie, werk, en op het vergaren en verwerken van kennis. Bied aan mentor te worden voor geïnteresseerde leerkrachten.*

Little Explorers

Scholen:	Przedszkole PubL. Nr 5, Polen; Dun Guzepp Zerafa, Fgura Primary A school, Malta; Escuela Infantil Gloria Fuertes, Spanje Cauldeen Primary School, Verenigd Koninkrijk Křesťanská mateřská škola Horažďovice, Tsjechië Mateřská škola, Tsjechië
Leerkrachten:	Ewa Kurzak (Polen), Marianne Schembri (Malta) Maria Piedad Avello (Spanje), George Glass (Verenigd Koninkrijk) Alena Průchová, Jitka Řehaková (Tsjechië)
Leeftijd leerlingen:	5-6
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Vakoverstijgend, informatica/ICT, wiskunde en natuurwetenschappen
Talen:	Tsjechisch, Engels, Pools
Hulpmiddelen:	E-mail, audio- en videoconferencing, forum, mp3, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, publiceren op internet
URL:	http://webnews.textalk.com/en/view.php?id=8842/

Beschrijving In 'Little Explorers' voeren kinderen onder leiding van leerkrachten een serie ongewone activiteiten uit, zoals onderzoekspelletjes en experimenten. Kinderen en leerkrachten analyseren de resultaten van de activiteiten, en beschrijven ze, wisselen ze onderling uit en zetten ze op de website van het project.

Interview: Ewa Kurzak en *Miriam Schembri*

- 1 Het project 'Little Explorers' is verbonden aan het leerplan voor kleuters. Alle taken zijn geïntegreerd in onze jaarlijkse werkschema's van de kleuterschool en in algemeen materiaal voor alle leeftijdsgroepen. Het projectteam bestaat uit zes kleuterscholen uit Polen, Spanje, Malta, Schotland en twee uit Tsjechië. Onlangs heeft ook een kleuterschool uit Roemenië zich aangesloten. Elke deelnemer aan het project kan taken zo aanpassen dat ze goed werkbaar worden voor de eigen kleuterschool. Alle deelnemers werken heel hard en hebben tegelijkertijd veel lol. Het is een klein Europees netwerkje van scholen en projecten voor kinderen. Daarom heet onze website dan ook 'Net van kinderprojecten'. Ewa Kurzak*
- 2 Het project is verdeeld in verschillende subprojecten. Het doel daarvan is verschillende samenwerkingsmethoden online uit te proberen. Door middel van een puzzelmethode voeren partners gekozen taken uit om het subproject 'Little Explorers of Big Space' te vormen. De partners voeren dezelfde taken ook uit op een manier die zijzelf kiezen in de subprojecten 'Human – a part of nature/Climate' en 'Digital Puzzles'. Hoewel deze subprojecten hetzelfde doel hebben, bieden zij een grote variëteit aan pedagogische oplossingen, zoals het gekozen materiaal, de organisatie en de werkmethoden met kinderen. Miriam Schembri*

- 3** *De hoofddeelnemers van het project zijn de jongste kinderen (3-7 jaar) en hun leerkrachten. De vroegste ervaringen van kinderen zullen zeer zeker de belangrijkste zijn bij de ontwikkeling van hun communicatievaardigheden in een vreemde taal, en hen in staat stellen iets te leren over nieuwe technologieën. Interessanter is dat zij ook leren door het gebruik van de computer, een digitale camera en een printer, en door te zoeken naar multimediabestanden op een bureaublad en in mappen. De kinderen weten dat de map 'KINDEREN', die te vinden is bij hun lijst 'Favorieten', van hen is en dat zij die kunnen gebruiken om te surfen op internet en naar de websites die zij boeiend vinden. Zij beseffen dat internet mensen helpt, maar dat het ook gevaarlijk kan zijn, dus op die manier leren ze hoe ze ermee moeten werken. Op de site van het project is naast de geplande taken ook informatie te vinden over de vakanties en feestdagen van elk land, zodat iedereen – kinderen, leerkrachten en ouders – vertrouwd kan raken met de cultuur en de tradities van het partnerschap, dat bestaat uit kleuterscholen uit het zuiden, noorden, westen en de centrale delen van Europa. Alle activiteiten worden sterk gesteund door de ouders, die de ontwikkeling van het project via internet volgen. Ewa Kurzak*
- 4** *Het project heeft spelen en leren aantrekkelijker gemaakt voor kinderen. Het bieden van een breder publiek voor leerplanactiviteiten buiten het klaslokaal heeft een heel positief effect gehad op de dagelijkse motivatie van de kinderen. Ik heb de voorbeelden die zich in de pedagogische praktijk hadden bewezen, gebruikt van de leerkrachten van partnerkleuterscholen, bv. klasopstellingen, presentaties maken, films maken, informatie over software en het gebruik van ICT uitwisselen. Miriam Schembri*
- 5** *Ja! Ik ben al vanaf het begin met eTwinning bezig, en het werken aan de projecten heeft mij ervan overtuigd dat het gebruik van ICT in het onderwijs aan de jongste kinderen mogelijk is en ook steeds meer noodzakelijk wordt. Daarnaast ontwikkelt het ook de vaardigheden van zowel kinderen als leerkrachten. Door gezamenlijke projecten uit te voeren verenigt eTwinning alle onderwijssystemen van de Europese Unie en bevordert het gelijke onderwijskansen voor alle kinderen. Ewa Kurzak*
- 6** *Ik ben niet zo dol op advies geven, maar ik kan wel wat conclusies trekken: het is een goed idee ervaring op te doen door in het begin aan een kortetermijnproject te werken; het uitvoeren van eTwinning-projecten geeft veel voldoening als alle partners aan het project werken met dezelfde inzet en ook al het materiaal uitwisselen en op de site zetten; de wens om begrepen te worden motiveert leerlingen de projecttaal te leren; het belangrijkste stimulerende element voor leerkrachten is de acceptatie van het project door de ouders van de kinderen en het hoofd van de kleuterschool; en nog een belangrijk element is een promotiecampagne in de media, de verspreiding van foldertjes en posters, en bovendien het bekendmaken van de resultaten van het project op internet. Ewa Kurzak*

LE.DI.L.E.O

Scholen:	Kindergarten of Kaparelli, Griekenland Jardim de Infancia de Porto de Mós, Portugal Lavassaare Lasteaed-alkool, Estland
Leerkrachten:	Anna Karidi Pirounaki (Griekenland) Maria José Silva (Portugal), Maris Loo (Estland)
Leeftijd leerlingen:	5-6
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Vakoverstijgend
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, audio- en videoconferencing, chatten, forum, mp3, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, publiceren op internet
URL:	http://jiportodemos.ccems.pt/ledileo/home1.htm

Beschrijving

Kinderen krijgen de gelegenheid van elkaar te leren op een vakoverstijgende manier. ICT wordt gebruikt om informatie op te zoeken en uit te wisselen, en om de verworven kennis over verschillende onderwerpen te verspreiden. Per slot van rekening moet kennis verwerven leuk zijn en op een creatieve manier gedaan worden om de leerlingen betrokken te krijgen bij de procedure.

Interview: Maria José Silva en Anna Karidi Pirounaki

- 1** *Eerst hebben de leerkrachten een activiteitenplan voor het jaar gemaakt, dat een overzicht gaf van de activiteiten van de leerlingen. Dit plan is aangepast op nieuwe ideeën die tijdens het project opkwamen. Wij zijn van mening dat ICT een belangrijk hulpmiddel is voor vakoverstijgend werk. Daarom hebben we geprobeerd zo te werken dat de hele school ervan kon profiteren, op een spontane, interactieve en leuke manier kan leren van elkaar, zoals de naam van ons project al zegt.*
- 2** *Het interessante gezamenlijke werk dat wij creatief ontwikkeld hebben, bood kinderen van 5-6 de gelegenheid niet alleen het potentieel van ICT te beseffen, maar ook wat de Europese dimensie nu werkelijk inhoudt.*
- 3** *Onze leerlingen zijn zich vanaf de allereerste dag van ons contact (via foto's en videoconferencing) bewust geweest van de overeenkomsten en verschillen tussen onze twee culturen. Als leerlingen van 6 jaar vragen waarom Murillo uit Afrika naar Portugal kwam of waarom er zo veel Albanezen in Griekenland zijn, kunnen we heel eenvoudig veel discussies over deze kwesties starten. Zij hebben ook de gelegenheid geleidelijk diversiteit te onderzoeken, te begrijpen en als natuurlijk te accepteren.*
- 4** *Wij hadden allebei een interessante en uitdagende reden om verder te werken dan onze dagelijkse lessen, met meer flexibiliteit en creativiteit, en met als doel in de klas de wens te bevorderen van partners/vriendjes te leren.*
- 5** *Wij zijn nu meer ervaren in het gebruik van ICT bij ons in de klas en onderzoeken de beperkingen van de leerlingen en de leerkrachten op een creatieve manier.*
- 6** *Probeer te genieten van de hele loop van het project: het is goed om met een glimlach op je gezicht in de klas te zitten!*

A Global Fairy-Tale Book

Scholen:	Szkoła Podstawowa nr14, Polen; Kungshögsskolan, Zweden Základna škola, Hviezdoslavova 1, Lipany, Slowakije Publiczna Szkoła podstawowa NR 2, Polen Református Általános Iskola, Cegléd, Hongarije Basisschool Dr. Jozef Weyns, België
Leerkrachten:	Bożena Deutsch (Polen), Maria Bettner (Zweden) Maria Knapikova (Slowakije), Agata Luszczyna (Polen) Rita Motyovszki (Hongarije), Gunther De Vries (België)
Leeftijd leerlingen:	7-12
Duur:	6 maanden
Thema('s):	Vreemde talen, informatica/ICT, taal en literatuur, beeldende kunst, theater, muziek, dans
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, omgevingen voor virtueel leren, publiceren op internet
URL:	http://www2.skolor.pedc.se/ku/

Beschrijving Met elkaar schrijven we een sprookjesboek en zetten dat als een webmagazine op de website van Kungshögsskolan. Door allerlei soorten verhalen te maken draagt elke partner bij aan het schrijven van een deel van elk van de te publiceren verhalen. Naast het verzinnen en uitschrijven van de teksten maken de leerlingen ook illustraties die passen bij de scènes in de verhalen.

Interview: Maria Bettner

1 *Mijn naam is Maria Bettner en ik geef les aan leerlingen van 10-13 jaar. Ik werk al een paar jaar met internationale projecten en ICT. Toen we in 2006 met eTwinning-projecten begonnen, is er iets met de hele school gebeurd! Ineens hadden we een eenvoudig platform waarop we het project konden coördineren en we konden er ook heel eenvoudig nieuwe partners mee zoeken. Ons idee was een mondiaal sprookjesboek te schrijven, en het was belangrijk dat niet alleen mijn klas zou meedoen: het moest iets opleveren voor een heleboel leerkrachten en leerlingen, en dat heeft het ook gedaan! We werkten samen met scholen in Polen, Slowakije en Hongarije. Elke school begon met een sprookje door het eerste hoofdstuk te schrijven, plaatjes te tekenen en het verhaal een naam te geven. Voor de organisatie van het project gebruikten we*

een rooster, en toen het project in december klaar was, had elke school één hoofdstuk in elk sprookje geschreven.

- 2 *De leerlingen schrijven vaak en lezen verschillende soorten sprookjes en verhalen. Het was belangrijk om leerlingen en leerkrachten ervaring te geven in het gebruik van een website voor de coördinatie van een internationaal project. Het is echt belangrijk dat iedereen, zowel leerkrachten als leerlingen, e-mail, scanners, camcorders en digitale camera's kan gebruiken, zowel om met elkaar te kunnen communiceren als om de leerlingen te laten voelen dat wat zij op school doen ook belangrijk is voor anderen dan alleen zichzelf. Door middel van de website zijn de hoofdstukken onderdeel geworden van een totale tekst: een sprookje. Het was heel interessant om te zien dat iets wat je in de klas doet, simpelweg geïmplementeerd kan worden in de hele school en in andere scholen in Europa.*
- 3 *De leerlingen vonden het heel spannend de hoofdstukken te schrijven en te ontdekken dat je echt met andere leerlingen kunt samenwerken, zelfs als die in een ander land wonen! De leerlingen ontdekten dat het belangrijker is kinderen in Europa bijeen te brengen dan je te richten op de verschillen. De leerlingen werden nieuwsgieriger en meer geïnteresseerd in het leven en de cultuur van andere Europese leerlingen. De leerlingen leerden ook uit de eerste hand hoe belangrijk het is in een vreemde taal als Engels te kunnen communiceren.*
- 4 *Het belangrijkste profijt van het project is dat het de hele school opengesteld heeft voor internationale samenwerking. Het heeft het begin gemarkeerd van een heel positieve houding op school voor dergelijk internationaal werk. De leerkrachten hebben ondervonden dat een internationaal project niet moeilijk hoeft te zijn en dat iedereen zijn vaardigheden op het gebied van ICT, Engels en interculturele communicatie kan verbeteren.*
- 5 *Ik ben ervan overtuigd dat leerkrachten op Kungshögsskolan hun vaardigheden met ICT zullen gebruiken en het voordeel van het gebruik ervan zullen inzien. Wij zullen websites, e-mail, chat-sessies, foto's en de scanner vaker als hulpmiddel bij het lesgeven gaan gebruiken. Het is belangrijk ICT en internationale contacten een deel van het normale werk op school te laten zijn!*
- 6 *Als uw project een succes moet worden, moet u een duidelijk plan maken met een beschrijving van het project, de doelen en een rooster dat iedereen kan accepteren en volgen. Bij ons gaf het rooster het project een duidelijke structuur, en het was voor iedereen in het project eenvoudig om te zien hoe het project zich ontwikkelde. Het is ook belangrijk het project af te sluiten met een evaluatie, waar zowel leerkrachten als leerlingen bij betrokken zijn.*

Carbon Footprints

Scholen:	Dun Salv Portelli Primary School C, Malta Carleton House Preparatory School, Verenigd Koninkrijk Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Wł. Szafera w Mielcu, Polen
Leerkrachten:	Saviour Tabone (Malta), Anne Daniels (Verenigd Koninkrijk) Aneta Sajda (Polen)
Leeftijd leerlingen:	6-11
Duur:	6 maanden
Thema('s):	Milieu, aardrijkskunde
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, publiceren op internet
URL:	http://www2.edu.fi/magazinefactory/magazines/11036_6532/

Beschrijving Dit project kijkt naar de diversiteit van de omgeving van elke school, inclusief ontwikkeld en onontwikkeld landschap. Een onderzoek naar flora en fauna en de effecten van mensen op waar zij wonen, mondde uit in 'Carbon Zero', een levendig internetmagazine. 'Carbon Zero' is het resultaat van alle ICT-vaardigheden die tijdens het hele project tot ontwikkeling gekomen zijn. Het onderwerp, namelijk het terugdringen van CO₂-uitstoot, staat over de hele wereld vooraan in het politieke en maatschappelijke debat. De kinderen deden daarom op lokaal en internationaal niveau onderzoek, voerden analyses uit, debatteerden en maakten presentaties.

Interview: Aneta Sajda en Anne Daniels

- 1 Ons project ontstond uit bestaand werk, vakoverstijgend uitgevoerd en gerelateerd aan houdbaarheid. Alle drie de scholen hebben de 'Eco-school'-status, dus een driewegproject was logisch in termen van onderwerpen onderzoeken en kennis delen. De ICT gaf ons een krachtig en onmiddellijk bruikbaar middel om ideeën te verzamelen, te analyseren en uit te wisselen. De ICT-hulpmiddelen zijn voor het hele leeftijdsscala toegankelijk en waren een geweldige motivatie, zelfs voor de jongere kinderen, die constant opgetogen waren om te zien dat hun werk gepubliceerd werd en gestuurd naar hun eTwins. Anne Daniels*
- 2 Naar mijn mening was de manier waarop wij aan ons project hebben gewerkt innovatief. Onze samenwerking dwong de in het project betrokken leerkrachten*

alternatieve lesmethoden te kiezen. Het gebruik van het magazine als medium voor de presentatie van het project was ook iets nieuws op onze scholen.

Aneta Sajda

- 3 Te oordelen naar de reacties van al onze leerlingen, niet alleen op dit project maar ook op anderen onderweg, zou ik willen zeggen dat interculturele communicatie heel gauw de norm wordt. Het wordt nu geaccepteerd dat wij ons werk delen met onze eTwins, en de kinderen zien er actief naar uit. Ons project behandelt serieuze onderwerpen, die alle kinderen vol vertrouwen en volwassenheid onderzocht en bediscussieerd hebben en waarover ze gedebatteerd hebben. Dat ze begrijpen dat ze samen kunnen werken met andere leeftijdgenoten in andere landen maakt hen bewust van hun Europees staatsburgerschap. Ik ben van mening dat dit vaardigheden zijn die zij hun hele leven zullen behouden.

Aneta Sajda

- 4 Ik vind een van de belangrijkste voordelen dat we de kans hebben gehad uiterst belangrijke zaken uit te zoeken. De kinderen hebben milieuproblemen onderzocht en zij hebben geleerd dat alle drie de scholen dezelfde bezorgdheid hebben. Het project liet de kinderen ook hun kennis in praktijk brengen. Nog een belangrijk voordeel is het kunnen oefenen van Engels in de context van het echte leven.

Aneta Sajda

- 5 Zeer beslist! Nu heb ik gezien wat je kunt bereiken en hoe lesgeven en leren in mijn klas heel anders kunnen worden. Het was een geweldige motivator voor de kinderen en het heeft hun kansen geboden die ze anders niet zouden hebben gekregen.

Aneta Sajda

- 6 Ik zou willen zeggen: gewoon meedoen! Je hoeft geen ICT-deskundige te zijn of een vreemde taal vloeiend te kunnen spreken. Je project hoeft niet gigantisch groot of ingewikkeld te zijn om een succes te kunnen worden en leuk te kunnen zijn. Probeer flexibel en een beetje geduldig te zijn, en blij bovenal in gesprek met je partners. Lange stiltes (we hebben het tenslotte allemaal erg druk!) kunnen verkeerd begrepen worden en ontmoedigend werken. Als het moeilijk wordt, kan de Nationale Ondersteuningsdienst je weer op het rechte pad zetten.

Anne Daniels

Ik zou een eTwinning-project aan alle types leerkrachten willen aanbevelen. Dankzij eTwinning zijn wij allemaal lid geworden van dezelfde mondiale school. Het was een verrijkende ervaring voor de kinderen en voor het personeel ook. Het partnerschap maakt een verandering mogelijk in de manier van werken van de traditionele klas en geeft een heleboel voldoening. Sluit je voor avontuurlijkere lessen bij een eTwinning-project aan.

Aneta Sajda

Leisure Pursuits: music, sport...

Scholen:	Adel Primary School, Verenigd Koninkrijk CEIP Los Guindos, Spanje
Leerkrachten:	Sarah Stead (Verenigd Koninkrijk) Teresa Herrero Millán (Spanje)
Leeftijd leerlingen:	10-11
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Milieu, vreemde talen, informatica/ICT, media, sport, beeldende kunst, theater, muziek, dans
Talen:	Engels, Spaans
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, videoconferencing, publiceren op internet
URL:	http://twinspace.etwinning.net/launcher.cfm?cid=4578

Beschrijving

Het belangrijkste doel van dit project is culturele verbindingen te kweken tussen kinderen met het thema vrijetijdsbezigheden, bv. muziek en sport. Leerlingen oefenen en verbeteren vaardigheden in vreemde talen en gebruiken ICT voor projectactiviteiten, bv. videoconferencing en e-mail. De ouders en de bredere gemeenschap om de kinderen heen worden bij het project betrokken door middel van tentoonstellingen, bijeenkomsten en interactieve presentaties. Ten slotte houdt het project ook een schoolreisje in, zodat de leerlingen en leerkrachten elkaar kunnen ontmoeten.

Interview: Sarah Stead

- 1 *Wij doen mee aan een eTwinning-project met de Los Guindos School in Málaga, in Spanje, als het gevolg van een Comenius-project over het leren van een taal. Het project houdt uitwisseling van informatie in over vrijetijdsbezigheden (sport, muziek, games, etc.) via een scala aan communicatiemedia. De kinderen gaan in maart 2007 op bezoek bij de partnerschool om hun ervaringen te delen en de Spaanse cultuur in zich op te nemen.*
- 2 *De kinderen en de leerkrachten gebruiken ICT om hun leren en communiceren te verbeteren. Een veilige weblog is opgezet om te kunnen chatten, en foto's, video's en muziek te kunnen uitwisselen. Het eTwinning-portaal en de TwinSpace worden voor communicatie gebruikt tussen leerkrachten en leerlingen. De partnerscholen hebben al apparatuur voor videoconferencing geïnstalleerd en wij beginnen daar binnenkort mee.*
- 3 *Het project heeft de ICT-vaardigheden van de leerlingen enorm verbeterd, evenals taal- en intercultureel begrip. Het bezoek aan Málaga zal hun vaardigheden verbreden en ontwikkelen, evenals hun begrip voor de taal en cultuur van hun partners.*
- 4 *De leerlingen hebben taalvaardigheden verworven en hun ICT-vaardigheden verbeterd. Zij hebben ook kennis van kunst en cultuur gekregen, en hebben kennis van en begrip voor een andere Europese cultuur ontwikkeld.*
- 5 *Ja; vóór het project zouden we anders geen weblogs, chatrooms en ICT hebben gebruikt. Ook hebben we dingen van onze partnerschool op internet nagezocht. Videoconferencing was voor ons ook een grote innovatie! De leerlingen hebben ook genoten van de uitwisseling van video's en digitale foto's via de eTwinning-TwinSpace.*
- 6 *Laat je niet afschrikken door de uitdaging. Kies je partner(s) met zorg, zodat zij precies passen bij waar jij naar op zoek bent. Een partner met wie het klikt is onbetaalbaar en vriendschappen voor het leven kunnen worden gesmeed.*

EuroFilm Factory

*Eersteprijswinnaar
eTwinning-prijs 2007*

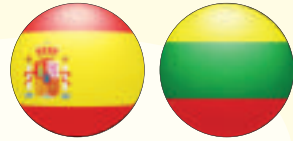
Scholen:	IES Carlos III, Spanje Priemai 'Ziburys' gymnasium, Letland
Leerkrachten:	Libia Kowarik (Spanje), Irma Sneideriene (Letland)
Leeftijd leerlingen:	15-16
Duur:	Twee jaar of meer
Thema('s):	Europa, vreemde talen, informatica/ICT, taal en literatuur, media, beeldende kunst, theater, muziek, dans
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, forum, omgeving voor virtueel leren, publiceren op internet, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, videoconferencing
URL:	http://my.twinspace.etwinning.net/iescii

Beschrijving Een groep leerlingen werkt aan het onderwerp cinema. Het doel is leerlingen een gids te laten schrijven met tips over hoe je een film moet maken en deze tips te gebruiken om in groepen hun eigen film te maken. Tijdens de opwarmfase leren leerlingen algemeen filmvocabulaire en zoeken zij op internet naar informatie over hun favoriete films. Daarna produceren zij hun films en schrijven zij recensies.

Doelen Met Engels als hulpmiddel om aan een bepaald onderwerp te werken communiceren leerlingen met andere leerlingen, gebruiken ze ICT-hulpmiddelen om naar informatie te zoeken, en creëren en monteren ze een film. De leerlingen leren op een interessante manier iets over het vocabulaire van film, en zoeken naar en lezen informatie op internet en in boeken om zo iets over het maken van films te leren. In deze context brengen ze hun Engelse vaardigheden in de praktijk.

Pedagogische waarde Als onderdeel van het leerplan vullen de activiteiten vakken als geschiedenis, burgerschap, nieuwe technologieën, talen en drama aan. Er worden debatten georganiseerd in een 'Europa-jeugd-toekomst'-club. De motivatie om vreemde talen te leren wordt versterkt. Ten slotte is het effect van het project op het reilen en zeilen in de klas en op de schoolorganisatie erg positief: het werk tijdens de les wordt er interessanter door en leerlingen worden aangemoedigd in teams en groepen te werken.

Pedagogisch gebruik van ICT-hulpmiddelen ICT vergemakkelijkt en versnelt communicatie tussen samenwerkende partnerscholen, vooral met chatten.

Leerlingen en leerkrachten communiceren ook via e-mail en sturen digitale foto's of zetten die op de website. Met de hulp van leerkrachten maken de leerlingen de bestanden over de inhoud van het project en maken zij presentaties met gebruik van PowerPoint. Dit proces is gebruikt voor het maken van een dvd: 'A Scary Movie'. De website maakte een grotere uitwisseling van gedachten en ideeën mogelijk over het thema filmen. Leerlingen hebben relevante websites bezocht om onderzoek uit te voeren, een PowerPoint-presentatie gemaakt met hun bevindingen en films gemaakt volgens hun eigen scripts.

Effect Het verbeteren van de kennis van het Engels en het aanmoedigen en motiveren van de leerlingen om vreemde talen te leren waren elementen die tijdens dit project bereikt zijn. De leerlingen leerden internet kennen en verbeterden hun ICT-vaardigheden, waardoor ze de website van het project beter konden gebruiken, bv. door berichten op het berichtenbord te zetten en door open te discussiëren over verschillende onderwerpen die te maken hebben met het eTwinning-project. De leerlingen werden door het soort werk gemotiveerd en hun taal- en ICT-vaardigheden werden erdoor verbeterd. Het project heeft het leerplan verrijkt en enorm veel invloed gehad op de motivatie en de vaardigheden van de leerlingen op het gebied van verschillende vakken. Het was ook een opstap in de richting van deskundigheid, zowel voor de leerkrachten als voor de leerlingen.

Interview: Irma Sneideriene en Libia Kowarik

1 *Alle activiteiten zijn in het leerplan geïntegreerd. Ze vulden de vakken die op beide scholen werden gegeven aan: geschiedenis, burgerschap, nieuwe technologieën, talen en drama. Wat mijn lessen Engels betreft, kan ik zeggen dat die verrijkt zijn door het project 'Eurofilm Factory', want het heeft het werk in de klas verbreed door er een nieuwe dimensie aan toe te voegen. Er werden debatten in de les georganiseerd over filmgeschiedenis, -ontwikkeling en processen voor het maken van films. De volledige integratie van informatietechnologieën in het project bood een goede gelegenheid om een film te maken, waarbij de leerlingen hun creativiteit, hun ideeën en gedachten konden uitdrukken. Bovendien werd de motivatie om meer vreemde talen te leren versterkt. Groepswork werd ingevoerd en dat zorgde voor meer bewustzijn van het belang van discussies over het schrijven van scripts en het filmen zelf.*

Irma Sneideriene

Ik geef Engels aan leerlingen in hun laatste jaar van de middelbare school. Onze school is uitgerust met één computer per twee leerlingen en we hebben een virtuele schoolcampus. We hebben vier lessen per week en gebruiken één dag voor ons project. De leerlingen moeten ook verschillende taken thuis uitvoeren, zoals deelnemen aan het forum van de TwinSpace. Het project is in ons vakkenpakket verwerkt en de leerlingen worden op hun werk beoordeeld.

Libia Kowarik

2 Naar mijn mening heeft ICT de communicatie tussen de partners vergemakkelijkt en versneld. Wij communiceerden via het berichtenbord en tijdens 'live chats'. Het schrijven van e-mails en het uitwisselen van leservaringen heeft ons als leerkrachten enorm geholpen om onze kennis te verbeteren. De website gaf nog meer kansen om gedachten en ideeën uit te wisselen over het thema, dat gericht was op het maken van films. Dit project is innovatief, aangezien leerlingen zich konden voordoen als beroemde sterren, maar ook als filmregisseurs, producenten, ontwerpers, scriptschrijvers, cameramannen, etc. Hun werk is niet alleen aan de projectdeelnemers getoond, maar ook aan de rest van de school, de ouders en de gemeenschap. Mijn leerlingen en ik waren allemaal erg blij (en hetzelfde gold voor onze partnerschool), en andere leerkrachten en ouders waren tevreden over de projectresultaten. Irma Sneideriene

Je moet een heleboel leren over ICT-hulpmiddelen en hoe je ze moet gebruiken om je voor te bereiden op de verschillende discussies die je je leerlingen wilt laten voeren, en je moet ook je vaardigheden op het gebied van het goed beheersen van je klaslokaal verbeteren. Met een virtuele schoolcampus moet je je werk anders organiseren, want er is dan een hulpmiddel waarmee je beter met je leerlingen in contact kunt komen en je hen bestanden kunt laten downloaden en uploaden, proefwerken kunt laten maken, etc. Libia Kowarik

3 Ik ben ervan overtuigd dat ons project de leerlingen heeft geholpen vaardigheden te ontwikkelen voor het werkelijke leven en interculturele communicatie. Terwijl de leerlingen hun land presenteerden, maakten zij PowerPoint-presentaties over hun cultuur en tradities. Daardoor kregen zij niet alleen een gevoel van regionale identiteit, culturele variëteit en verschillen, maar ze werden ook onderricht over tolerantie en het respecteren van de cultuur van een ander land. Ook kregen mijn leerlingen door het maken van een film ervaring die nauw gerelateerd is aan het echte leven, op momenten dat ze problemen moesten oplossen, mogelijke oplossingen moesten vinden en in een team moesten werken. Irma Sneideriene

Het werken in groepen was heel goed voor mijn leerlingen, want ze waren in het begin een stelletje ongeremd met absoluut geen vaardigheden op het gebied van groepswerk. Ze hebben geleerd om de beurt te praten, werk te organiseren en verdelen, geen tijd te verspillen als ze met elkaar werkten, etc. Tegenwoordig zoeken de meeste bedrijven dit soort persoonlijke vaardigheden als ze personeel aannemen. Schrijfvaardigheid ontbreekt in de Spaanse leerplannen en dus heeft het project het tekort geweldig aangevuld, want de taken die zij moesten uitvoeren hielden verschillende soorten tekst in. Wat hun interculturele vaardigheden betreft: waar wij wonen zijn de laatste jaren duizenden immigranten gekomen. We hebben zelfs leerlingen in de klas uit vijf verschillende landen. Dit project heeft de leerlingen de gelegenheid gegeven te zien waar ze vandaan komen en wat ze achtergelaten hebben. Libia Kowarik

4 Zowel het leven in de klas als op school is erg veranderd dankzij de verdere ontwikkeling van hun vaardigheden op het gebied van Engels, hun motivatie om vreemde talen te leren en hun ICT-capaciteiten. De grootste effecten waren

nieuwe vaardigheden die de leerkrachten samen opdeden, toegenomen belangstelling en motivatie om verschillende onderwerpen te bestuderen die verder gingen dan de talen alleen, zoals drama, kunst en geschiedenis. Ten slotte heeft het heel veel opgeleverd, niet alleen voor mijn leerlingen en mij, maar ook voor mijn hele school.

Irma Sneideriene

Het grote voordeel is de motivatie: omdat ze geïnteresseerd waren in wat ze deden, hebben de leerlingen een enorme hoeveelheid werk verstouwd, en dat hadden ze nooit kunnen doen via schoolboeken alleen. Vanzelfsprekend, want mijn vak is Engels, heeft het hebben van een partner in een ander land de leerlingen een bron van echte communicatie gegeven. Het project heeft hun klassenwerk veranderd in werk dat meer gericht was op de inhoud. En wat mij betreft, aan de ene kant vind ik het heerlijk met mensen te werken uit verschillende oorden en iets over hen te weten te komen, en aan de andere kant ben ik gek op ICT, dus ik heb op deze manier heel eenvoudig een heleboel kunnen leren.

Libia Kowarik

5 *Ik vind dat ons project mijn blik op het gebruik van ICT bij het lesgeven heeft veranderd. Ik ben begonnen tijdens mijn lessen multimediahulpmiddelen te gebruiken, te zoeken naar nieuwe lesideeën op internet, mijn ervaringen met leerkrachten uit andere landen uit te wisselen, mee te doen op forums en samen te werken met partners. Terwijl mijn belangstelling toenam, kon ik op mijn beurt mijn leerlingen verder aanmoedigen en motiveren, en zo zijn mijn lessen interessanter en verrijkender geworden.*

Irma Sneideriene

Ik zou eerder willen zeggen dat het me een beter beeld van ICT heeft gegeven, want toen ik voor het eerst met eTwinning-projecten begon, dacht ik dat e-mail het grootste deel ervan was, maar nu beseft ik dat communicatie slechts een van de hulpmiddelen is, terwijl ICT het voor leerkrachten mogelijk maakt zich te concentreren op de inhoud van wat zij doen (bv. recensies, instructies, scripts, gedichten, verslagen), meer dan op de vorm (bv. grammatica, vocabulaire). Naarmate het project zich ontwikkelde, werden leerkrachten onafhankelijker en leerden zij beter gebruik te maken van de tijd in de lessen.

Libia Kowarik

6 *Ik zou maar een advies willen geven: nooit bang zijn voor uitdagingen en hard werken, want het is het waard. Als je eenmaal partners hebt gevonden en met de samenwerking begint, zul je veel voldoening halen uit je eTwinning-project door de lach op het gezicht van je leerlingen, hun toenemende motivatie om vreemde talen te leren, hun toename in begrip en verdraagzaamheid op multicultureel gebied, en hun trots dat ze staatsburger zijn van de Europese Unie.*

Irma Sneideriene

Ik zou leerkrachten willen adviseren ervoor te zorgen dat zij een geschikte partner vinden, de activiteiten en taken in het project van tevoren te plannen, het eens te worden over een werkkalender met hun partner, de TwinSpace te organiseren voordat de leerlingen geregistreerd worden, en activiteiten te bedenken waar een onderliggende informatiekloof is: dit is belangrijk om taken tussen leerlingpartners met verschillende nationaliteiten betekenisvoller te maken.

Libia Kowarik

---

24 pas - 24 βήματα *Tweedeprijswinnaar eTwinning-prijs 2007*

Scholen:	Collège Michel de L'hôpital, Frankrijk Eniaio Lykeio Asklipieiou, Griekenland
Leerkrachten:	Véronique Drujon (Frankrijk) Anthi Theodorou and Konstantinos Rasia (Griekenland)
Leeftijd leerlingen:	15-16
Duur:	3 maanden
Thema('s):	Vreemde talen, taal en literatuur
Talen:	Engels, Frans en Grieks
Hulpmiddelen:	E-mail, publiceren op internet, chatten, mp3, PowerPoint, videoconferencing, plaatjes en tekeningen,
URL:	http://www3.ac-clermont.fr/etabliss/college-michel-hospital-riom/viecollege/etwinning/etwinning.htm

Beschrijving 24 foto's = 24 woorden in vier talen: Oudgrieks, Latijn, Moderngrieks en Frans. De leerlingen werken in teams aan een beperkt vocabulaire en maken 24 stappen in de richting van elkaars taal en ook van Oudgrieks en Latijn. Elk woord fungeert als een stap, en elke stap brengt het dichterbij elkaar.

Doelen Het project motiveert leerlingen om samen te werken, op zoek te gaan en hun werk te delen. Ze hebben plezier in leren door middel van een kort en eenvoudig woordspelletje. Aangezien alle leerlingen in ten minste een van de vier talen beginners zijn en deskundig op het gebied van een andere, vinden zij een weg om te communiceren in talen die niet meer gebruikt worden: Latijn en Oudgrieks.

Pedagogische waarde De leerlingen bestuderen het concept etymologie naarmate zij Oudgrieks beginnen te leren, een taal die velen van hen voor het volgende jaar hebben gekozen. Door de bestudering van het Griekse en Latijnse alfabet, de invloed op het Frans en de evolutie van Oudgrieks tot Moderngrieks kunnen de leerlingen de begrippen taal en erfgoed beter begrijpen.

Pedagogisch gebruik van ICT-hulpmiddelen Informatieteksten worden door middel van Open Office voorbereid, en leerlingen maken gebruik van een gemeenschappelijke server om informatie op hun school op te slaan. Ze zoeken op internet naar beeldmateriaal met behulp van de verschillende zoekmachines van Wikipedia. Via een gemeenschappelijk platform raadplegen leerlingen documenten en wisselen ze via e-mail berichten uit, terwijl de leerkrachten e-mail en chatten gebruiken om het projectwerk op te bouwen en te volgen.

Effect Het grootste effect was dat de leerlingen en de leerkrachten door middel van een project in een redelijk korte tijd samen konden werken en zulke grote hoeveelheden informatie konden opnemen. Door op een interessante manier samen te werken namen de leerlingen veel meer op dan zij gedaan zouden hebben als ze eenvoudigweg de informatie in een schoolboek hadden gelezen. Twee moderne en twee oude talen zijn onderzocht en ICT-vaardigheden zijn over de hele linie verbeterd.

Interview: Véronique Drujon

- 1 *Het gebruik van ICT was niets nieuws voor mij, want ik heb eerder mijn toevlucht moeten nemen tot videoconferencing om Oudgrieks te doceren aan leerlingen op kleine middelbare scholen in de provincie. Met een van mijn medeleerkrachten heb ik een e-boek gemaakt over Oudgrieks voor beginners, dat te raadplegen is op de website Musagora. Met mijn eerdere ervaring paste het project precies bij mijn lespraktijk en het leerplan. De 18 Franse leerlingen kregen tijdens de lessen Latijn Oudgrieks om te zien of ze dat voor het volgende jaar wilden kiezen. De 11 Griekse leerlingen gebruikten eTwinning tijdens hun lessen Oud-griekse geschiedenis en waren heel verrast dat er in Frankrijk Oudgrieks gegeven werd. In deze context dachten zij na over de evolutie van hun moedertaal, terwijl zij het Frans oefenden.*
- 2 *Elk bestand is het resultaat van bicultureel teamwork: elk team had de leiding over twee bestanden, het ene geïnitieerd door de Griekse leerlingen en het andere door de Franse. Ze moesten relevante illustraties zoeken om hun partners bewust te maken van de betekenis van elk woord. Zo gingen zij de verschillen en overeenkomsten begrijpen tussen de percepties en referentiekaders van elk land.*
- 3 *Het heeft hen geholpen vaardigheden te ontwikkelen voor het echte leven en interculturele communicatie. Zij hebben er een echte kans door gekregen om vertrouwd te raken met nieuwe technologieën en ideeën met elkaar uit te wisselen.*
- 4 *Het doel van het project was leerlingen bewust te maken van interconnecties, namelijk de overeenkomsten en verschillen tussen Oudgrieks en Moderngrieks, Latijn en Frans. Alle leerlingen kregen er belangstelling door voor de oorsprong van deze talen en culturen.*
- 5 *Ik ben er altijd al van overtuigd dat het gebruik van ICT bij lesgeven veel voordelen heeft, maar eTwinning heeft mij de kans gegeven ICT vaker te gebruiken met Europese partners.*
- 6 *eTwinning is bovenal een hulpmiddel waarmee je eenvoudig partners kunt vinden en aan een gemeenschappelijk project kunt werken. Niemand hoeft bang te zijn om eTwinning te gebruiken: alles is duidelijk aangegeven en zo ingericht dat de taak van de gebruiker eenvoudiger wordt. Het belangrijkste is de verschillende taken van tevoren voor te bereiden, zodat je geen tijd hoeft te verliezen. Elke leerling of groep leerlingen moet een specifieke taak krijgen. Een slotte zou ik willen adviseren mee te doen aan een eTwinning-workshop om zelfvertrouwen te krijgen en toekomstige partners te ontmoeten. Naar mijn idee zijn persoonlijke relaties essentieel voor het voelen van de noodzaak om met elkaar in contact te blijven en samen projecten uit te voeren.*

A Tale of Three Countries: Belgium, France and Lithuania

Scholen:	Middenschool H. Hart, België Collège Jean de la Bruyère, Frankrijk Gymnasium Jotvingiai d'Alytus, Litouwen
Leerkrachten:	Irène Indemans (België) Marie-Christine Gerard en Hélène Williams (Frankrijk) Onute Kizaliene (Litouwen)
Leeftijd:	12-15
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Vakoverstijgend
Talen:	Nederlands, Engels, Frans, Litouws
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, publiceren op internet, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, omgeving voor virtueel leren
URL:	http://twinspace.etwinning.net/launcher.cfm?cid=2248

Beschrijving

Rechtstreekse, authentieke communicatie bevorderen tussen leerlingen en leerkrachten uit drie verschillende landen (en verschillende sociaaleconomische lagen) over een aantal onderwerpen die gerelateerd zijn aan sociale en culturele verschillen en overeenkomsten door heel Europa heen. De onderwerpen zijn: muziek, sport, gezondheid, voeding, milieu en onderwijs. Dit project heeft ook tot doel Europees staatsburgerschap en Europese waarden te versterken.

Interview: Irène Indemans, Hélène Williams en Onute Kizaliene

- 1 *Op de Franse en Belgische scholen hebben 12- en 13-jarige leerlingen het keuzevak 'Europees projectwerk: eTwinning' gekozen, en hebben leerkrachten Vreemde talen de leiding. Op de Litouwse school wordt de ontwikkeling van het project uitgevoerd tijdens de lunchpauze, in het kader van een 'Europa-club', en worden de leerlingen geleid door de bibliothecaris van de school.*
- 2 *Dat heeft het in elk geval. De integratie van ICT als communicatiemiddel en als leerhulp heeft echt de ICT-vaardigheden van de leerlingen verbeterd en van de leerkrachten evenzeer. Ook zijn er meer vakoverstijgende doelen bereikt op het gebied van 'Onderwijs tot burgerschap'.*
- 3 *Er zijn vaardigheden als het verzamelen, structureren en presenteren van informatie verworven. De leerlingen hebben ervaren dat (interculturele) communicatie helemaal niet eenvoudig is en dat berichten soms anders geïnterpreteerd worden omdat de partners in andere culturen leven. De leerlingen ontdekken ook dat Europese burgers gedeelde interesses hebben; een heleboel leerlingen houden bijvoorbeeld van dezelfde sporten en soorten muziek en doen vergelijkbare buitenschoolse activiteiten.*
- 4 *Het ontwikkelen van eTwinning-projecten heeft bijgedragen tot de verwerving van vakoverstijgende doelen. Aan de eisen vanuit het leerplan was voldaan, voor zover het de talen betrof. De leerlingen hebben ook uit de eerste hand meer geleerd over hun Europese burens en dat vermindert vooroordelen.*
- 5 *Natuurlijk. Wij zullen ICT-hulpmiddelen verder integreren voor de presentatie van de stof en om 'authentiekere' materiaal het klaslokaal in te halen.*
- 6 *eTwinning biedt de leerlingen 'vensters om de wereld te ontdekken'.*

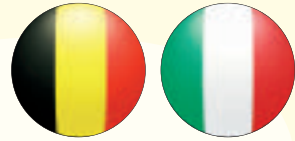
L'école idéale dans l'Europe de demain

Scholen:	Sint-Janscollege, België Liceo Scientifico Statale 'Francesco Cecioni', Italië
Leerkrachten:	Ria De Wilde (België) Marina Marino (Italië)
Leeftijd leerlingen:	14-15
Duur:	6 maanden
Thema('s):	Europa, geschiedenis/tradities, informatica/ICT, media, beeldende kunst, theater, muziek, dans
Talen:	Frans
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, mp3, publiceren op internet, audio- en videoconferencing, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, omgeving voor virtueel leren
URL:	http://users.skynet.be/rdw/3iemecorrespondancegroupes.htm

Beschrijving

Met gebruik van ICT-hulpmiddelen ontdekken leerlingen nieuwe manieren om Frans te leren. Terwijl zij verschillende manieren ontdekken om creatief te zijn, verkennen de leerlingen verschillende ICT-hulpmiddelen en -programma's om hun technische competenties te ontwikkelen, terwijl ze tegelijkertijd hun Frans met hun partners in de praktijk brengen. Op die manier is het leren van een taal een middel en niet een doel.

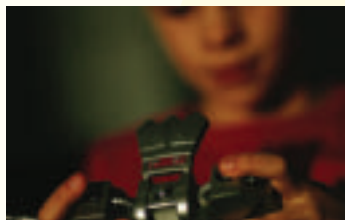

Interview: Ria De Wilde

- 1 *Ik geef Frans als tweede taal in Vlaanderen, in België. Een paar jaar geleden wilde ik dat mijn leerlingen meer betrokken waren in hun lessen Frans en dus begon ik met eTwinning-projecten. Mijn eerste project was met een klas in Portugal. Vorig jaar deden er drie klassen en drie partnerscholen mee in Portugal, Polen en Italië. Dit jaar heb ik maar één klas en werken we met een Italiaanse klas. Mijn leerlingen vinden deze manier om Frans te leren heel leuk, want het brengt hen dichterbij situaties uit het echte leven.*
- 2 *Ik gebruik een heleboel ICT-hulpmiddelen: websites, Skype, podcasts, blogs, forums, Windows Movie Maker, Stickam en Wiki, om er een paar te noemen. Jonge mensen vinden het leuk om via de computer te communiceren. Ze doen het in hun eigen tijd en nu doen we het dus ook in de klas! De informatie die we in de klas produceren, is veel zichtbaarder en leerlingen kunnen het dan thuis nog een keer overlezen, naar de plaatjes kijken, etc. Op die manier maken zij niet iets wat daarna in het schoolarchief wordt weggestopt.*
- 3 *Ik weet dat ze thuis doorgaan met communiceren, want velen van hen gebruiken (Microsoft Messenger) MSN. In de toekomst zullen ze daardoor minder bang zijn om met andere Europeanen te communiceren.*
- 4 *Zowel voor mijn klas als voor mij is het belangrijkste voordeel het plezier dat het project ons geeft. Ik vind het prettig zo les te geven en mijn leerlingen vinden het prettig zo Frans te leren! Het contact met andere Europese leerkrachten en leerlingen is ook een belangrijke winst.*
- 5 *Ik was altijd al geïnteresseerd in het gebruik van ICT in mijn klas, maar met eTwinning ben ik een heel eind verder gegaan! Ik ben heel blij dat ik op het eTwinning-portaal Adelina Moura heb ontmoet, mijn eerste eTwinning-partner uit Portugal. Zij heeft mij bekendgemaakt met de inzet van ICT-hulpmiddelen in mijn lessen en ik heb ook een heleboel informatie op het eTwinning-portaal gevonden. eLearning is tegenwoordig essentieel en je kunt dit bereiken met eTwinning.*
- 6 *Doen! Registreer je op het eTwinning-portaal en zoek een partner! Administratieve rompslomp op het portaal is tot een minimum beperkt; je kunt genoeg informatie vinden over hoe je een project kunt starten. Het is niet alleen interessant voor de leerlingen, maar ook voor de leerkracht. Iedereen maakt nieuwe vrienden overal in Europa!*

Two Heads Are Better Than One

Scholen:	Gymnasium Česká Lípa, Tsjechië Kavasila High School, Griekenland
Leerkrachten:	Naděžda Kadlecová (Tsjechië) Paschalis Theotokidis (Griekenland)
Leeftijd leerlingen:	13-15
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Onderwijssystemen en pedagogiek
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, audioconferencing, chatten, forum, mp3, publiceren op internet, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, omgeving voor virtueel leren
URL:	http://twinspace.etwinning.net/launcher.cfm?cid=61

Beschrijving Om iets te leren over de schoolsystemen in Tsjechië en Griekenland wisselen leerkrachten nuttig lesmateriaal uit ter vergelijking van schoolboeken en spelletjes die de les interessanter kunnen maken. Terwijl de leerkrachten dit doen, wisselen de leerlingen informatie over elkaar uit en werken zij aan hun vaardigheden op het gebied van het Engels.

Interview: Naděžda Kadlecová

- Ik ben met het gebruik van ICT-hulpmiddelen in mijn klassen begonnen voordat eTwinning van start ging, omdat ik met verschillende Europese programma's had gewerkt, zoals 'Spring Day in Europe' en 'The Image of the Other'. Mijn leerlingen vinden deze manier van leren heel leuk, en mijn relatie met hen en de relatie van hen onderling is heel erg veranderd. Ik ben afgestapt van de traditionele manier van lesgeven en ik heb mijn houding volkomen veranderd. Tegenwoordig kan ik mij mijn lessen niet meer voorstellen zonder projectleismethoden. Ik ben zelfs vorig jaar samenwerkingsprojecten met mijn jongste leerlingen begonnen. Op dit moment werk ik aan vijf projecten met Portugal, Malta, Cyprus, Letland, Polen, Slowakije en Griekenland. Ik ben erg blij met het partnerschap met Griekenland. We zijn echte vrienden geworden en we werken elk jaar aan een ander project. We hebben elkaar bezocht en we zijn echt vrienden voor het leven geworden.*
- ICT-projecten hebben innovatie in mijn lesgeven gebracht. Mijn leerlingen kunnen het dagelijks leven op school, tradities en gewoonten vergelijken, en ze zijn er trots op dat ze hun eigen vriendjes hebben in een ander land. eTwinning heeft*

het echte leven de klas in gebracht. Ze zijn allemaal lid van het TwinSpace-team en sommigen zijn zelfs beheerder geworden. Ze weten dat dat betekent dat ik hen vertrouw, en zij hebben zo op hun beurt respect voor hun rol.

- 3 *De leerlingen hebben hun kennis verbeterd door het gebruik van ICT en de TwinSpace, en zij onderhouden de vriendschappelijke relatie die wij al lang met Kavasila High School hebben, evenals met andere Europese scholen. Ze hebben online vrienden, maar zij voelen deze virtuele werkelijkheid niet als zodanig: voor hen is alles echt. Ze bespreken echte onderwerpen en wisselen echte brieven uit, wat heel belangrijk is. Ze hebben geleerd verantwoordelijk en precies te zijn. Ze weten dat er aan de andere kant van Europa iemand op hun reactie zit te wachten. Ze werken vaak vrijwillig thuis. Ze krijgen meer zelfvertrouwen, wat vooral voor mijn Tsjechische leerlingen heel belangrijk is.*
- 4 *De vaardigheden en concepten in mijn projecten hebben voldaan aan de eisen van ons leerplan waar het competenties betreft die verplicht zijn en niet vergeten mogen worden: de competenties om (1) te leren, (2) problemen op te lossen, en (3) te communiceren, zowel sociaal als persoonlijk. De leerlingen hebben geleerd hoe ze in een team moeten werken. Ze moesten elkaar respecteren en accepteren dat we allemaal verschillend zijn. Ze hebben met tekst gewerkt en die in een vreemde taal vertaald. De grootste winst was het werken in groepen: het werk kunnen plannen en de taken verdelen.*
- 5 *Mijn project heeft zeker mijn beeld van het gebruik van ICT-hulpmiddelen veranderd. De laatste drie jaar heb ik diverse cursussen gedaan over het gebruik van verschillende soorten software. Ik wilde mijn computerkennis verbeteren en dat is ook gebeurd samen met de ontwikkeling van de TwinSpace. Wat drie jaar geleden genoeg was, is dat nu niet meer. Ik ben een echte computer-'deskundige' geworden en heb daardoor nog meer respect gekregen van mijn leerlingen. Ik kan me nu niet meer voorstellen dat ik naar traditionele lesmethoden zou moeten terugkeren. Ik wil niet meer een leerkracht zijn met alleen een boek en een krijtje.*
- 6 *Ik zou leerkrachten willen aanraden mee te doen met een eTwinning-project, van welke soort dan ook, en niet op te geven na een mogelijke eerste mislukking. Wees geduldig en neem de tijd om je partnerleerkracht beter te leren kennen, voordat je leerlingen in contact brengt met nieuwe vriendjes. Het is de moeite waard een nieuw project te beginnen en als je er met meer dan een begint, dan is er altijd de hoop dat ze niet allemaal mislukken. Ten slotte nog als advies: als iemand contact met je zoekt, wees dan alsjeblieft eerlijk en beantwoord het bericht, ongeacht of het antwoord positief of negatief is. Laat anderen niet wachten.*

Where do we come from?

Scholen:	Gymnasium Česká Lípa, Tsjechië Kavasila High School, Griekenland
Leerkrachten:	Naděžda Kadlecová (Tsjechië) Eleni Kostopoulou (Griekenland)
Leeftijd leerlingen:	13-14
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Vakoverstijgend
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, forum, mp3, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, publiceren op internet, audio- en videoconferencing
URL:	http://twinspace.etwinning.net/launcher.cfm?lang=en&cid=248

Beschrijving Dit is een eenvoudig project, dat gebaseerd is op brieven schrijven van Tsjechische en Griekse leerlingen om hen hun land aan elkaar te laten voorstellen. Het doel is te leren informatie te organiseren, brieven in het Engels te schrijven en ICT-hulpmiddelen te gebruiken. De leerlingen verbeteren deze vaardigheden door het gebruik van e-mail en andere programma's.

Interview: Eleni Kostopoulou

- Ik ben met het gebruik van ICT-hulpmiddelen begonnen zodra ik mij had geregistreerd bij de eTwinning-familie. Met eTwinning waren mijn lessen ineens niet meer vervelend, en de houding van mijn leerlingen ten aanzien van mijn lessen werd een stuk beter. De leerlingen zijn heel enthousiast over eTwinning-projecten! Zij hebben opmerkelijk veel vooruitgang geboekt bij het leren hoe ze ICT-hulpmiddelen moeten gebruiken en ze zijn ook vertrouwd geraakt met elkaars cultuur. Dit jaar werk ik aan eTwinning-projecten met het gymnasium van Česká Lípa in Tsjechië en Osnovna Solkan in Slovenië. Het partnerschap met de Tsjechische school bestaat nu al twee jaar en heeft erg sterke banden tot stand gebracht tussen de twee scholen. Het partnerschap met de Sloveense school is twee maanden geleden begonnen en dat lijkt ook een succes te worden.*
- Zeer zeker; de integratie van ICT-hulpmiddelen in mijn lesgeven heeft dat omgezet in een innovatieve vorm. Door het gebruik van ICT en eTwinning hebben mijn leerlingen de gelegenheid gekregen meer te leren over andere Europese culturen, manieren van denken en het dagelijks leven. Het werkelijke leven is de klas in gekomen door de eTwinning-projecten.*
- De leerlingen hebben hun ICT-vaardigheden ontwikkeld en hun ICT-kennis over de hele linie verbeterd. Het is nu duidelijk dat zij de TwinSpace-hulpmiddelen (chatten, e-mail, forum, etc.) heel goed kunnen gebruiken na een samenwerking van twee jaar. Bovendien hebben zij geleerd om beter samen te werken met*

anderen en zijn ze in contact gekomen met andere tradities en gewoonten. In wezen reizen ze nu naar andere landen door middel van eTwinning, luisteren ze met veel plezier naar Europese volksliedjes en organiseren ze een gezamenlijke atletiekwedstrijd met hun eTwinning-klasgenoten. Hun vriendschap met de andere leerlingen zal van blijvende aard zijn.

- 4 *Aan de eisen van ons leerplan is volledig voldaan door de ideeën en concepten die in onze eTwinning-projecten zijn onderzocht. De projecten gaan ook een stap verder. Mijn leerlingen hebben geleerd als team te werken, te accepteren en respecteren dat we allemaal anders zijn en racistische standpunten te verwerpen. Ze zijn nu veel beter in gezamenlijk werk, wisselen ideeën uit en gaan problemen niet uit de weg. Ze weten hoe ze informatie moeten zoeken, beoordelen en presenteren. Ze nemen initiatieven en stellen zich verantwoordelijker op als ze in de klas aan het werk zijn. Ze hebben dingen gedaan, zoals brieven schrijven aan echte mensen en enquêtes houden, waarvoor ze in een traditionele klassituatie niet de gelegenheid gehad zouden hebben. In het algemeen hebben ze competenties in leren ontwikkeld. Vanuit het perspectief van de leerkracht zijn de voordelen van het opzetten van een eTwinning-project talrijk en gevarieerd. In mijn persoonlijke ervaring zijn de hoogtepunten: in contact zijn met andere Europese collega's, over andere culturen leren waar ik nog nooit mee in aanraking ben geweest, lesideeën uitwisselen en mijn professionele vaardigheden ontwikkelen. De projecten waren een inspiratie voor mij en mijn leerlingen; ik heb het gevoel dat ik nu meer afweet van Europese zaken.*
- 5 *Twee jaar geleden had ik me niet kunnen voorstellen dat ik in mijn klas ICT-hulpmiddelen zou gebruiken. Nu kan ik niet meer zonder! Door eTwinning heb ik geleerd hoe ik ICT in mijn lessen moet gebruiken, ook al wist ik in het begin niets. Mijn Tsjechische partner heeft me bij mijn eerste stappen heel erg geholpen, en ik heb ook een paar computerlessen genomen. Ik moet zeggen dat ik nu heel trots op mezelf ben. Natuurlijk is leren een continue bezigheid en ik leer voortdurend nieuwe, opwindende dingen.*
- 6 *Ik zou leerkrachten sterk willen aanbevelen lid te worden van de grote eTwinning-familie. Ze krijgen dan de kans nieuwe emoties te ervaren, dingen en ideeën met Europese collega's te delen, en te beleven dat Europese leerkrachten heel veel gemeen hebben. Door eTwinning-projecten wordt de fascinerende reis naar kennis plezierig, niet alleen voor de leerlingen maar ook voor de leerkrachten. Ik moet altijd denken aan de woorden van een van mijn collega's op school: 'Als je eenmaal met anderen aan eTwinning begint, kun je niet meer ophouden. Het wordt een deel van je leven.' Mijn laatste advies aan alle medeleerkrachten is: niet aarzelen om met een project te beginnen. Het is de moeite waard! Mocht er iets misgaan, niet opgeven. Er is altijd een collega uit een ander land die erop wacht met jou een partnerschap aan te gaan!*

Exchange on the cinema

Scholen:	Kitisenranta Comprehensive School, Finland Collège Edouard Herriot, Frankrijk
Leerkrachten:	Tommi Nevala (Finland) Chantal Duplaix (Frankrijk)
Leeftijd leerlingen:	13-14
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Vakoverstijgend
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, publiceren op internet
URL:	http://koulut.sodankyla.fi/kitisenranta/elokuvakasvatus/etwinning_EN.htm

Beschrijving

Na informatie uitgewisseld te hebben over hun land, hun school en hun gezin concentreren leerlingen zich op hun hobby's, en in het bijzonder op film. Zij leren iets over de filmindustrie in beide landen, en al doende leren zij iets over elkaar. Het werk wordt in het Engels uitgevoerd, zodat zij ook aan het leren van een vreemde taal kunnen werken.

Interview: Annele Halmekoski en Anne Onnela

- 1 *eTwinning-projecten zijn door veel leerkrachten bij ons op school in het leerplan verwerkt. De thema's zijn aan het leerplan aangepast voor verschillende vakken, zoals kunst, talen en film onderricht. Dit deel van het schooljaar hebben we ons vooral gericht op wederzijdse samenwerking tussen de twee klassen: het eTwinning-project speelt een vaste rol in het leerplan voor Engels en moedertaalonderwijs van één klas op de Kitisenranta-school.*
- 2 *Hoewel onze leerlingen goed gewend zijn aan het werken op computers, hebben zij in dit project de kans gekregen ICT-vaardigheden te combineren, nieuwe culturen te bestuderen en hun Franse partners te informeren over hun*

culturele tradities, hun land, leefomgeving en persoonlijke interesses. Meningen over films uitwisselen en filmrecensies schrijven is een natuurlijk onderdeel van filmlessen op onze school. De flexibele samenwerking tussen zowel de partnerleerkrachten als de leerkrachten van de andere vakken was van fundamenteel belang. Wij hebben de inhoud van veel verschillende vakken kunnen combineren. De Franse partnerklas bestaat uit leerlingen met een erg internationale achtergrond, verschillende huidskleuren en godsdiensten. Dat heeft het project nog meer verrijkt.

- 3 Wij menen dat onze leerlingen geleerd hebben hoe zij diverse soorten media kunnen gebruiken voor echt en interessant leren. Door de projecten en discussies over en weer met onze partnerschool konden zij verschillende culturen eenvoudig begrijpen, en we hopen dat onze leerlingen van dingen die zij met hun Franse partners ervaren hebben, kunnen profiteren. Bovenal hebben zij geleerd dat jonge mensen in heel Europa een heleboel gemeen hebben.*
- 4 Dit project heeft het voor ons mogelijk gemaakt op een gevoelige manier filmlessen te combineren met ICT. Het heeft ook de leerlingen een kans gegeven voortdurend hun ICT-vaardigheden te versterken. Het is nu voor zowel leerkrachten als leerlingen gemakkelijker verschillende gewoonten en culturen te begrijpen, en verschillende meningen te accepteren.*
- 5 ICT-onderricht is een praktisch middel geworden om te leren en informatie uit te wisselen. Het is een natuurlijk onderdeel van het leerplan geworden en heeft de leerlingen ook aangemoedigd in hun vrije tijd te leren.*
- 6 Het is onmogelijk alles op te sommen wat de leerkrachten en de leerlingen in dit jaar geleerd hebben. Dit project heeft een positieve invloed op de hele school gehad, vooral wat onze houding ten opzichte van vreemde landen en culturen betreft. De leerlingen hebben ook geleerd waardering te hebben voor hun eigen tradities en omgeving, en hebben een heleboel over film geleerd. Wij hebben ook lesmethoden, het leerplan en resultaten geëvalueerd. De leerlingen hebben vragenlijsten ingevuld en korte verslagen geschreven over diverse onderwerpen in het project. We zijn ook blij te zien dat het project wordt voortgezet, zelfs terwijl de verantwoordelijke mensen vervangen zijn. Op onze scholengemeenschap kunnen we eenvoudig samenwerken en alle voordelen delen van het feit dat we de leerlingen al lang kennen. Klassendocenten werken in nauwe samenwerking met vakdocenten. Dit project sluit perfect aan bij het motto van onze school: Wortels in Sodankylä, ogen gericht op de wereld.*

Amitié - Freundschaft zweisprachige Schülerzeitung

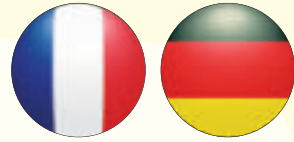

Scholen:	Collège du Val Cérou, Frankrijk; Findorffschule, Duitsland
Leerkrachten:	Martine Masson (Frankrijk), Birgit Drube-Block (Duitsland)
Leeftijd leerlingen:	13-15
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Maatschappijleer, godsdienst en ethiek, filosofie, onderwijssystemen en pedagogiek, milieu, Europa, vreemde talen, aardrijkskunde, geschiedenis/tradities, informatica/ICT, taal en literatuur, media, sport, beeldende kunst, theater, muziek, dans
Talen:	Frans en Duits
Hulpmiddelen:	E-mail, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, omgeving voor virtueel leren
URL:	http://www.ejournal.fi/directioneurope/

Beschrijving Dit correspondentieproject heeft tot doel artikelen te produceren in het Duits en/of Frans voor een online schooljournaal tussen de twee scholen. Met gebruik van ICT laat het project de leerlingen op een interessante manier thema's verkennen van cultuur en adolescentie in Europa. De leerlingen schrijven over de onderwerpen die hun interesseren, zoals muziek, sport en literatuur, en zij leren van en over elkaar.

Interview: *Birgit Drube-Block*

- 1** *Als docent Engels en Frans op een moderne middelbare school in Noord-Duitsland heb ik er altijd al van gedroomd om in contact te komen met leerkrachten en leerlingen die de talen spreken die ik geef. Ik heb me in september 2005 op het eTwinning-portaal ingeschreven en al in oktober zat er een e-mail in mijn postvak van mijn uiteindelijke collega, Martine Masson, in Frankrijk. Onze beide klassen waren ongeveer gelijk wat aantal en leeftijd van de leerlingen betreft. Wij hebben om elkaar te leren kennen de eerste e-mails in november uitgewisseld, en in maart 2006 begon ons eTwinning-project met ons eJournal 'Friendship'.*
- 2** *Dit werk bleek volkomen anders te zijn dan de gebruikelijke klasactiviteiten, niet alleen qua middelen en materiaal, maar ook van werkwijze, en zo heeft het de competenties op veel terreinen verbeterd. De meesten van ons waren*

niet vertrouwd met het gebruik van ICT, en ons uitgangspunt was een ware uitdaging. De leerlingen zagen echter niet alleen heel snel de mogelijkheden, maar ook het plezier in dit soort werk, en ze hadden er heel veel zin in om zichzelf te presenteren en meer te leren over hun partners en het land waar ze vandaan kwamen.

- 3** *Meteen na de eerste e-mailuitwisseling ging de motivatie omhoog. Leerlingen en leerkrachten genoten van een nieuwe methode om een vreemde taal te leren, en de vaardigheden van iedereen namen toe; niet alleen in het gebruik van ICT, maar ook bij het ontwikkelen en versterken van persoonlijke, sociale en interculturele competenties.*
- 4** *Het was opvallend hoe het leerproces veranderde: de leerlingen namen steeds meer verantwoordelijkheid op zich voor hun eigen werk en succes. Er was een hoge mate van identificatie met hun werk en zij werden heel ambitieus om de best mogelijke resultaten te bereiken: in individueel werk, als partnerteams of in een klein groepje. Ze waren erg trots op het eJournal en dat leidde tot een toename in zelfrespect. Wij zijn nu allemaal beter getraind in het gebruik van ICT en hebben moed en vertrouwen gekregen. We hebben allemaal ook erg genoten van de vervolgvacatie: een blog beginnen, foto-cd's maken, een video opnemen, en bovendien ook nog elkaar ontmoeten. Beginnende klassen treden nu in onze voetsporen en een tweede project tussen de twee scholen is net begonnen.*
- 5** *Naar mijn mening, als docent Vreemde talen, is het gebruik van ICT een heel bevredigende manier van leren en communiceren. Leerlingen moeten vandaag de dag voorbereid zijn op de wereld van morgen, en 'de toekomst is dichterbij dan je denkt'^[3]. Mijn leerlingen dromen van een laptop voor iedereen, de boeken de deur uit, en een interactief schoolbord, dat we nu net aan het uitproberen zijn. ICT op school gebruiken is niet alleen heel aantrekkelijk en aan te bevelen, het is ook noodzakelijk. Het gebruik van ICT, dat algemeen is in de 'wereld buiten', moet net zo goed begrepen worden op scholen.*
- 6** *Als de mogelijkheden bekend zijn en de middelen aanwezig, kunnen leerkrachten bijdragen aan een vorm van onderwijs die de persoonlijkheid van leerlingen versterkt. eTwinning biedt beide. Het enige advies dat ik mijn mededocenten kan geven is: Wees niet bang, sta open. Verander je ideeën ten aanzien van je rol als leerkracht. En ten slotte, maak je geen zorgen! Vertrouw en reken op je eigen vermogens en die van je leerlingen, begin simpel en je zult blij verrast worden!*

3 Citaat van C. Dale Young,
<http://avoidmuse.blogspot.com/2006/02/future-is-closer-than-you-think.html>

Made in Europe

Scholen:	Sms Nistri Respighi, Italië Visser 't Hooft Lyceum, Nederland Lycée Polyvalent Louis Armand, Frankrijk Liceo Scientifico 'Francesco Severi', Italië Royal Masonic School, Verenigd Koninkrijk Escola Secundária Carlos Amarante, Portugal Liceo Classico Statale 'Salvatore Quasimodo', Italië
Leerkrachten:	Marleen Spierings (Nederland) Stefania Balducci (Italië) Claire Bertrand (Frankrijk) Gloria Sica (Italië) Drew Buddie (Verenigd Koninkrijk) Adelina Moura (Portugal) Silvia Minardi (Italië)
Leeftijd leerlingen:	11-14
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Maatschappijleer, godsdienst en ethiek, filosofie, vakoverstijgend, milieu, Europa, aardrijkskunde, geschiedenis/tradities, informatica/ICT, wis- en natuurkunde, beeldende kunst, theater, muziek, dans
Talen:	Nederlands, Engels, Italiaans
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, forum, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, videoconferencing, omgeving voor virtueel leren, publiceren op internet
URL:	http://twinspace.etwinning.net/launcher.cfm?cid=6710

Beschrijving

Leerkrachten ontwikkelen een gezamenlijke Europese communicatiecursus over e-burgerschap. Leerkrachten uit verschillende landen zetten samen een cursus op om kennis te delen en bruggen te slaan, als een effectief initiatief om Europees staatsburgerschap te integreren in de nationale leerplannen door de hele Europese Unie heen. Dit project heeft ook tot doel nieuwe kandidaat-landen welkom te heten in de EU. Leerkrachten heten leerkrachten welkom, leerlingen heten leerlingen welkom.

Interview: Marleen Spierings

- 1 *Wij zijn een middelbare school met een sterk accent op Europees en internationaal onderwijs. We hebben geweldige partners uit verschillende landen: Slovenië, het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Portugal, Bulgarije, Frankrijk, Italië, België en meer. Ik heb de meesten van deze partners ontmoet bij eTwinning-workshops in Edinburgh, Parijs en Amsterdam. ICT en eTwinning hebben het ons mogelijk gemaakt naar voren te treden en nieuwe, spannende informatie over elkaar te vinden. Door het eTwinning-portaal en de Moodle-platforms kan ik een cirkel van lerende vrienden vinden en verenigen. Het eTwinning-project 'Made in Europe' is nu gestart en zal blijven functioneren als platform waar leerkrachten elkaar kunnen ontmoeten en kunnen praten over vier belangrijke lijnen van leerplanontwikkeling: e-kunst, e-burgerschap, e-natuurwetenschappen en e-sport.*
- 2 *Wij zijn samen bezig met het verkennen, ontwikkelen en uitproberen van nieuwe interactieve werkvormen. Een goed voorbeeld hiervan is het DigiDebat, waarin twee klassen uit Europa bijeengebracht zijn en een interactief forum gebruiken. De leerlingen zoeken zo veel mogelijk uit over een bepaald onderwerp, en elke klas vertegenwoordigt een ander gezichtspunt in het debat, bijvoorbeeld 'wat is een krachtiger bron: liefde of haat?'. Van tevoren leren de klassen elkaar kennen en komen ze meer te weten over hun verschillende culturele en nationale achtergrond. Nog een voorbeeld is dat leerlingen samenwerken aan het eMagazine in een echt Europees internetredactieteam. In één digitale omgeving werken leerlingen uit verschillende landen aan artikelen over onderwerpen die zij interessant vinden, zoals films, computerspelletjes en mode. Andere werkvormen zijn onder andere podcasting, digitale films bewerken en online rollenspellen spelen.*
- 3 *Natuurlijk! U zou de uitdrukking op het gezicht van mijn leerlingen moeten zien als ze rechtstreeks reacties krijgen van leerkrachten en leerlingen uit een ander land op de producten die zij op het net hebben gezet en waaraan zij hebben gewerkt! Als je weet dat je een echt publiek van leerlingen hebt van ongeveer je eigen leeftijd en als je aan hen vragen kunt stellen over hun manier van denken en hun manier van leven, is dat een onschatbare bron van informatie. Mijn leerlingen weten nu dat hun presentaties maar beter goed kunnen zijn, zodat wij als klas, als school, als land kunnen laten zien wat we waard zijn. Het resultaat is dan ook dat ze serieus zijn in wat ze maken en dit zorgt er dan weer voor dat zij zich bewust worden van het belang van goed samenwerken. Zij denken na over hun taalgebruik: is hun product begrijpelijk voor anderen? Zij zoeken ook dingen uit over verschillen in standpunten en cultuur. We praten er met elkaar over dat,*

omdat iedereen nu eenmaal anders is, elk menselijk wezen belangstelling moet hebben en, nog belangrijker, zich verantwoordelijk moet voelen voor anderen. We leren gebruik te maken van de dialoog en dat we niet ten koste van alles bij ons eigen standpunt moeten blijven. We proberen te leren hoe we dat het best kunnen doen. Het hele proces heeft mijn leerlingen en mij trots en blij gemaakt dat wij deel uitmaken van een grotere cirkel vrienden in de wereld. Het allerbelangrijkste is: we hebben heel veel gelachen en we hebben heel veel lol gehad sinds we met eTwinning zijn begonnen.

- 4** *Het belangrijkste voordeel is moderne vreemde talen te gebruiken in plaats van die alleen maar te bestuderen. Dit motiveert leerlingen om veel eenvoudiger te leren. Ook houdt het doen van de eTwinning-projecten stof van andere disciplines in. Het gevolg daarvan is voor ons taaldocenten en -leerlingen dat we nu inhoud en taal integreren. We leren veel over omgevings-, sociale, culturele, politieke en geografische kwesties, terwijl we tegelijkertijd Engels, Frans, Duits en Spaans leren om beter gebruik te maken van informatie- en communicatievaardigheden. 'Made in Europe' is niet een eenmalig project; het is een doorgaande ervaring en een doorgaand leerproces. Het is onze toekomst.*
- 5** *Mijn blik veranderd? Nee. Mijn lesgeven verbeterd? Ja! Ik voel me altijd al aangetrokken tot nieuwe, interessante en leuke manieren om les te geven, en als gevolg daarvan was de integratie van ICT in klassenactiviteiten een uitdaging voor me. Dat ik nu ICT bij het lesgeven kan gebruiken heeft mij gelegenheden geboden die ik voorheen nooit had. Vanaf het moment dat ik met eTwinning aan de slag ging en de hulpmiddelen ervan kon gebruiken, evenals de Moodle-software, had ik de kans om creatief te zijn en lesmethoden te verkennen samen met vrienden in andere landen. Ik kan nog steeds niet geloven hoe eenvoudig het is. Twee jaar geleden wist ik praktisch niets van ICT. Ik heb ontdekt dat je niet heel veel hoeft te weten om de hulpmiddelen goed te kunnen gebruiken, om je continu te verbeteren en erbij betrokken te raken.*
- 6** *Spring het diepe in!*

English as a factor integrating young Europeans

Scholen:	Zespół Szkół Gimnazjum i Szkoła Podstawowa nr 13, Polen Royal Grammar School, Verenigd Koninkrijk
Leerkrachten:	Justyna Kukulka (Polen) Alan Crease (Verenigd Koninkrijk)
Leeftijd leerlingen:	12-16
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Vreemde talen
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, mp3, audio- en videoconferencing, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen
URL:	http://atschool.eduweb.co.uk/rgshiwyc/etwin/index.htm http://www.engpol.edublogs.org/

Beschrijving

Het project heeft tot doel de cultuur van de partnerschool te onderzoeken door middel van de uitwisseling van informatie over beide scholen, regio's, landen en nationale recepten. Leerlingen doen onderzoek naar het leren van vreemde talen in Polen en het Verenigd Koninkrijk. Het gebruik van ICT maakt het hun mogelijk nieuwe vriendschappen op te doen en het Engels in werkelijke communicatie te verbeteren. De taak van het project verhoogt ook wederzijds respect onder de leerlingen, terwijl jonge burgers van Europa dichter bij elkaar worden gebracht en zij tolerantie leren voor andere culturen en geloofsovertuigingen. De leerlingen werken samen aan de ontwikkeling en uitvoering van een project dat een enquête inhoudt onder honderden medeleerlingen. Daarna verzamelen zij de resultaten door middel van een website en een blog.

Interview: Justyna Kukulka

- 1 *Ik geef nu zes jaar Engels. Als jonge docent vind ik het leuk nieuwe dingen uit te proberen en mijn persoonlijke en professionele vaardigheden te verbeteren. Het werk aan een eTwinning-project vond ik heel interessant en uitdagend. Ik geef les aan klassen van ongeveer 25 leerlingen van 12 tot 16 jaar. Het eTwinning-project is uitgevoerd door een gemengde leeftijdsgroep van twintig leerlingen in optionele sessie buiten het leerplan om. Die sessies waren twee keer per week, in een computerlokaal. Tijdens de sessies communiceerden de leerlingen met hun Engelse leeftijdgenoten door het schrijven van e-mails, door te chatten en materiaal voor het project te verzamelen en te bewerken. Dankzij die activiteiten doorbraken zij stereotypen als, bijvoorbeeld, dat Engelsen heel veel over het weer praten of die Polen die uit een communistisch land komen. Eerst wisselden zij informatie uit over hun school en de streek waar ze woonden. De leerlingen maakten PowerPoint-presentaties over hun school, stuurden uitnodigingen om hun land te bezoeken en beschrijvingen van hun woonplaats. Ze wisselden ook groepsfoto's uit en een heleboel materiaal dat voor het project van belang was.*
- 2 *Terwijl de leerlingen aan het project werkten, waren ze bezig met actief en innovatief onderzoek. Ze hebben de rol van vreemde talen in hun land en bij hen op school onderzocht. Ze hebben ook waardevolle kennis opgedaan over de wereld van vandaag de dag, hebben factoren ontdekt die de belangstelling voor het leren van een taal beïnvloeden, evenals het niveau van het leren van een taal op beide scholen en de soort oefeningen die gebruikt kunnen worden om lesmethoden te verbeteren. Door onderzoek te doen ontwikkelen leerlingen hun creativiteit en tegelijkertijd maken ze het project creatief en innovatief. Als docent moest ik leren meer een facilitator te worden dan een instructeur. Het project eiste van de leerlingen dat zij zelfstandig het tempo van het project bepaalden en de inhoud ervan ontwikkelden. Het project werd grotendeels geleid door de leerlingen en dat was niet te vermijden; ook hield het teamwerk van leeftijdgenoten in. Ik ontdekte dat deze benadering goed werk van de leerlingen opleverde, en ik heb deze methode steeds meer in mijn normale lessen verwerkt. De uitwisseling van les- en leerideeën tussen de leerkrachten was heel waardevol en gaat ook nog steeds door. De innovatie in het project is ook te zien in het maken van de video, naarmate de leerlingen nieuwe ICT-vaardigheden verwierven en ontwikkelden, die verder gingen dan internet en e-mail.*
- 3 *Zeker! In een wereld die steeds meer gekenmerkt wordt door netwerken en globalisering, moeten leerlingen met partners in het buitenland communiceren in een vreemde taal met gebruik van ICT. Doordat zij leren blogsites, wiki's en visuele media te gebruiken naast het meer vertrouwde e-mail en chatten, hebben zij hun ICT-vaardigheden uitgebreid, en natuurlijk heeft het eTwinning-project hun communicatie in het kader gezet van een zinvolle uitwisseling van ideeën, meer dan een steriele klasoefening gedaan zou hebben. Het project verplichtte hen tot*

het bedenken en uitvoeren van, en verantwoordelijkheid nemen voor een project gedurende een aantal maanden, en zo heeft het hun planningsvaardigheden voor over een langere termijn ontwikkeld. Deze waardevolle gelegenheden zijn normaal niet beschikbaar in de lesomgeving van het klaslokaal.

- 4** *Het project bood werkelijke en relevante kansen om iets samen te doen met moedertaalsprekers van het Engels op alle vier vaardigheidsgebieden (lezen, schrijven, luisteren en spreken), op een manier die eerder niet mogelijk zou zijn geweest. Het bood ook een toegenomen motivatie voor mijn leerlingen om een vreemde taal te leren en te gebruiken. Verder is het project interdisciplinair, want het combineert de kennis van leerlingen op het gebied van verschillende vakken, zoals Engels, ICT, burgerschap, geschiedenis, biologie, aardrijkskunde, godsdienst en wiskunde. De leerlingen communiceerden in het Engels en gebruikten ICT-hulpmiddelen als communicatiemiddel, maar ze schreven ook teksten en drukten meningen uit over verschillende zaken, bv. milieukwesties, historische gebeurtenissen, de invloed van godsdienst, en actuele zaken met betrekking tot burgerschap en politiek. Zij gebruikten wiskundige vaardigheden om gegevens te kunnen vergelijken en analyseren. Op deze manier voldeed het project aan de eisen in het leerplan, maar verdreef het tegelijkertijd het routinematige leren van dag tot dag.*
- 5** *Als taaldocent heb ik geleerd dat het gebruik van ICT bij het lesgeven kansen creëert voor leerlingen om de interactie aan te gaan en de doeltaal op een betekenisvolle manier te gebruiken. ICT kan cultuur en taal van het doelland het klaslokaal binnen brengen. ICT vervangt de leerkracht en de schoolboeken niet, maar vult ze aan en verbetert de leerervaring. Het project heeft het gebruik van ICT onmisbaar en onvervangbaar gemaakt in mijn lessen. Door ICT-vaardigheden te ontwikkelen, internet, PowerPoint, FrontPage, Word, Excel en Video Studio te gebruiken, een film te maken en ICT te gebruiken als een manier om met andere leerlingen te communiceren, hebben onze leerlingen ICT in hun dagelijks leren kunnen verwerken.*
- 6** *Het doet geen pijn met een andere leerkracht in een ander land in contact te komen. Zet die eerste stap. Inspireer elkaar tot de ontwikkeling van een werkbaar, uitvoerbaar project. Wees realistisch. Het moet relevant zijn voor je leerlingen. Wij vonden het werken aan het project een plezierige en waardevolle ervaring. Het is iets nieuws en het maakt je werk uitdagend en opwindend. Maar het belangrijkste is nieuwe vriendschappen opdoen. Zoals de naam van ons project al zegt, 'Engels is een factor bij de integratie van jonge Europeanen'. Wij realiseren ons nu hoe waar dat is. Dus aarzel niet om een eTwinning-project op te zetten. Het is echt de moeite waard!*

Was sagen die Sagen... von unserer Region

Scholen:	Základní škola Hustopeče, Nádražní 4, Tsjechië Základná škola Ľudovíta Štúra, Modra, Slowakije
Leerkrachten:	Ivana Klimešová (Tsjechië), Stanislava Bojkovská (Slowakije)
Leeftijd leerlingen:	11-15
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Maatschappijleer, godsdienst en ethiek, filosofie, vakoverstijgend, Europa, vreemde talen, informatica/ICT, taal en literatuur, beeldende kunst, theater, muziek, dans
Talen:	Duits, Slowaaks, Tsjechisch
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, forum, mp3, audio- en videoconferencing, publiceren op internet, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, omgeving voor virtueel leren
URL:	http://twinspace.etwinning.net/launcher.cfm?cid=2445

Beschrijving Dit project gebruikt de literaire vorm van het stripverhaal om fabels te bewerken die met onze stad en de omgeving verbonden zijn. Voor Slowaakse en Tsjechische leerlingen is de projecttaal Duits, maar andere vakken, zoals hun moedertaal, kunst, maatschappijleer, geschiedenis en informatica, zijn er ook in verwerkt. 'Wat zeggen de sagen... uit onze regio' bouwt voort op het vorige 'Freundschaft'-project en gaat verder op de ingeslagen weg van het belangrijkste doel om internationale vriendschappen op te zetten en te ontwikkelen. Het nieuwe project is verrijkt door de gelegenheid nieuwe kennis op te doen over de geschiedenis en cultuur in een ander land.

Interview: Stanislava Bojkovská en Ivana Klimešová

1 *Ik kom uit Slowakije en ik geef les op een basisschool. Ik geef Slowaaks en Duits. Ivana Klimešová, mijn Tsjechische collega, en ik waren twee jaar geleden een project begonnen dat 'Freundschaft' heette; daarin konden onze leerlingen elke week over bepaalde onderwerpen chatten. Op die manier wilden we eTwinning en onze partnerschool leren kennen. Nu zijn we bezig met andere projecten. Het werken aan een eTwinning-project is goed voor de school én de leerkrachten in termen van ervaring opdoen in projectmatig lesgeven, want de meeste klassen krijgen les op een traditionele manier, met schoolboeken. De kinderen waren blij dat ze aan het project mee mochten doen en overwonnen alle mogelijke moeilijkheden met gemak. Onze projectgroep bevat kinderen van verschillende leeftijden. Maar de samenwerking verloopt perfect en zij zijn vriendjes geworden. Bovendien hebben ze nieuwe vriendjes gemaakt in Tsjechië. Zo is ons oorspronkelijke idee van vriendschappen sluiten dus vervuld.*

2 *Het fundamentele idee kan als innovatief gezien worden: samenwerking via internet en werken met ICT in de lessen. De kinderen hebben een nieuwe manier geleerd om hun vocabulaire te gebruiken, hun kennis in de praktijk in te*

zetten en sneller te leren, want het projectwerk gaf hun de noodzakelijke motivatie. Ze hebben internetwoordenboeken en zoekmachines ontdekt, en hebben geleerd hoe ze scanners en andere ICT-hulpmiddelen moeten gebruiken, die allemaal moderne kinderen veel meer aanspreken dan boeken. Door hun lezen met bewerkingshulpmiddelen op de computer te combineren, hebben we de kinderen geïnteresseerd gekregen in literatuur en in het lezen van boeken, en dat gaf wel heel veel voldoening. Nog iets waardoor we erg blij werden, was dat de communicatievaardigheden van de kinderen omhoog gingen en dat we ze konden leren zowel onafhankelijk als in groepsverband te werken.

- 3 De kinderen hebben het een en ander geleerd over de geschiedenis en de cultuur van het andere land. Tijdens het projectwerk spraken zij over hun ervaringen en wisselden ze die uit, zowel met hun medeleerlingen bij hen op school als intercultureel met de kinderen van de partnerschool. Zoals ik al zei, ontwikkelden de leerlingen vaardigheden op het gebied van samenwerken, en werden ze tegelijkertijd aangespoord om onafhankelijk te werken. Ze hebben geleerd onafhankelijk taken op te lossen tot één enkel doel. Het allerbelangrijkst is dat de leerlingen het leuk vonden om aan het project te werken.
- 4 Ons project richtte zich vooral op het verbeteren van het vocabulaire van de kinderen en het gebruik in de praktijk. Daarnaast hebben we ook aandacht aan grammatica besteed. De kinderen moesten op zoek gaan naar informatie en zo geheel zelfstandig de juiste antwoorden vinden, wat hun vermogen verbeterde om nieuwe informatie te verwerven en te onthouden. De ICT-hulpmiddelen waarmee ze hebben leren werken, hebben hen geholpen flexibeler te werken. Nog iets positiefs was het toepassen van de vakoverstijgende relatie, wat inhield dat de kinderen naast hun moedertaal en de vreemde taal hun tijd ook moesten besteden aan vakken als geschiedenis en kunst.
- 5 Naar mijn mening maakt het gebruik van ICT bij het lesgeven het werk van de leerkracht veel makkelijker en verbetert het het leren van de kinderen. Zelfs voordat we met het project begonnen was mijn mening over het gebruik van ICT-hulpmiddelen bij het lesgeven al positief; helaas wist ik absoluut niet hoe ik ze moest integreren. Het project heeft me geholpen the principes van projectonderwijs beter te begrijpen, en ook mijn kennis van ICT en mijn ICT-vaardigheden te verbeteren.
- 6 Hoe goed ik ook terugkijk, ik kan geen enkel serieus probleem vinden bij het opzetten van een eTwinning-project. Gebaseerd op mijn eigen ervaring zou ik eTwinning aan alle beginners willen aanbevelen en ook aan mensen die al wat ervaring met projectonderwijs hebben. Het allerbelangrijkste aspect is de creativiteit. Al het andere kan heel eenvoudig zonder enige moeilijkheid gedaan worden. Dus dit soort werk is niet alleen leuk voor kinderen maar ook voor leerkrachten.

Telling Lives

Scholen:	Kotimäen koulu (Finland) Charlottenlund ungdomsskole (Noorwegen)
Leerkrachten:	Päivi Kuokkanen (Finland) Anita Normann (Noorwegen)
Leeftijd leerlingen:	13-16
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Vakoverstijgend
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	Digitale camera's, video-editen, geluidsopnames maken, tekstverwerking

Beschrijving Dit project is bedoeld als langetermijnproject (1-2 jaar) en is gebaseerd op het concept van digitaal verhalen vertellen. Wij laten onze leerlingen hun eigen digitale verhalen produceren, gemaakt van persoonlijke foto's, tekeningen en andere mediafragmenten of stukken uit privéarchieven, en begeleid door persoonlijke gesproken, Engelse teksten die gebaseerd zijn op een uitgeschreven manuscript. De digitale verhalen zijn gebaseerd op onderwerpen waar de partnerscholen het eens over geworden zijn. Het digitale verhaal (of de film) wordt vervolgens op de TwinSpace van het project gezet, op de European eTwinning-website. Alle leerlingen zijn uitgenodigd als lid van de TwinSpace en hebben hun eigen gebruikersnaam en wachtwoord ontvangen. Wij moedigen hen aan zich op de TwinSpace aan te melden, films van hun partnerleerlingen te downloaden, die te bekijken en (in het Engels) te reageren op de films via het Forum en het Prikbord van de TwinSpace.

Doelen Het hoofddoel is de leerlingen te zien 'op de top van de leerpiramide', dat wil zeggen in een situatie waar zij hun kennis aan anderen presenteren door middel van de productie van digitale verhalen. We hebben ook als doel de vaardigheden van de leerlingen op het gebied van communicatie in het Engels en ICT te verbeteren.

Pedagogische waarde Dit project stelt de leerlingen in staat op een authentieke manier hun tweede taal te gebruiken. Het feit dat ze ook een 'doelgroep' hebben, iemand met wie zij hun uiteindelijke producten kunnen delen, is iets wat hen

aanmoedigt hun uiterste best te doen. Dat ze de films op een gemeenschappelijke website moeten zetten, is voor sommige leerlingen een beetje 'beangstigend', maar de algemene indruk is er een van trots: 'Iets in mijn leven is misschien wel van belang voor anderen. Ik heb verhalen te vertellen over mij eigen leven.' Dit is zowel van pedagogische als persoonlijke waarde voor alle leerlingen die bij het project betrokken zijn. Je eigen persoonlijke digitale verhalen maken is een manier om je eigen zelfbewustzijn op te bouwen, en is op deze manier iets van waarde in het leven zelf.

Pedagogisch gebruik van ICT-hulpmiddelen Dit eTwinning-partnerschap heeft de deur geopend naar het gebruik van veel ICT-hulpmiddelen in een pedagogisch kader. Door hun eigen digitale verhaaltjes te maken hebben de leerlingen het pedagogisch gebruik van veel verschillende hulpmiddelen kunnen leren en/of oefenen. Leerlingen van tegenwoordig zijn min of meer geboren als mediagebruikers. Zij zijn wat ook wel genoemd wordt 'digital natives', geboren digitalo's. Hier krijgen zij de gelegenheid hun alledaagse competentie op het gebied van ICT naar school mee te brengen. Ze mogen 'hun eigen' technieken en 'mediataal' in een schoolproject gebruiken. Dit is waardevol en iets waarvan ik heb gezien dat het hun creativiteit en hun motivatie voor schoolopdrachten opent. Hoe vaak moet ik mijn leerlingen vriendelijk verzoeken om even pauze te nemen? Dat is verschillende keren gebeurd, terwijl we met onze digitale verhalen aan het werk waren. Als ze eenmaal de hulpmiddelen onder de knie hebben en aan hun eigen producties beginnen te werken, hebben ze de neiging tijd en plaats te vergeten. Heerlijk, hoewel soms vermoeiend voor de leerkracht!

Effect De leerlingen lijken deze manier van werken met de combinatie van Engels en nieuwe technieken prettig te vinden. Sommigen van hen hebben zelfs gezegd dat ze begonnen zijn met de productie van hun eigen digitale verhalen thuis. Nog een belangrijk aspect is de betrokkenheid van de ouders. Dit is ook voor de ouders van groot belang, want het heeft een opening geboden voor een nieuw soort 'schooldiscussie' thuis. Als de leerlingen thuiskomen en hulp van hun ouders willen om zich verhalen van toen ze klein waren te herinneren, oude foto's in albums op te zoeken, etc., dan schept dat een 'nieuw' soort dialoog rond schoolzaken thuis. We hebben de leerlingen gevraagd een verslag te schrijven nadat ze hun eerste productie af hadden, en daarin kon ik zien dat verschillenden van hen de mogelijkheden hebben genoemd die deze werkwijze je geeft om je mondelinge vaardigheden in het Engels te ontwikkelen. Ten slotte heb je een eenvoudige manier om naar je eigen spreekcapaciteiten in het Engels te luisteren (uitspraak, intonatie, etc.) en het voordeel is dat je kunt oefenen en jezelf steeds opnieuw kunt opnemen, totdat je een tevreden gevoel hebt.

Young People's Search for Personal Identity

Eersteprijswinnaar eTwinning-prijs 2007

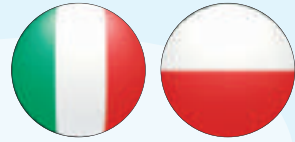
Scholen:	ITIS 'A. Monaco' Cosenza, Italië I LO im T Kosciuszki w Myslowicach, Polen
Leerkrachten:	Paola Lico (Italië), Ewa Groszek (Polen)
Leeftijd leerlingen:	15-19
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Vakoverstijgend
Talen:	Engels, Italiaans, Pools
Hulpmiddelen:	E-mail, audioconferencing, forum, mp3, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, omgeving voor virtueel leren, publiceren op internet
URL:	www.highschoolmonaco.eu/etwinning

Beschrijving

Het idee van ons project is jonge mensen te helpen hun identiteit te zoeken in de breedste zin van het woord: van psychologische tot historische, regionale en culturele aspecten. Dit thema is van cruciaal belang voor adolescenten, vooral in een tijd die vol uitdagingen is, zoals de vergroting van de EU, globalisering en milieuproblemen. Wij zouden graag zien dat onze leerlingen een echte kans krijgen om hun persoonlijkheid te verbeteren, na te denken over wat zij in het leven bereiken, en hun waarden en doelen vaststellen. We willen ook dat onze leerlingen hun plaats vinden in een steeds veranderende wereld van nieuwe technologieën en die competent gebruiken. Om deze reden worden ICT-middelen ingezet op alle gebieden van het projectwerk met de hulp van zeer vaardige leerkrachten.

Pedagogische waarde

Plezier en motivatie zijn belangrijk omdat die de aandacht van mensen die leren voeden; ze dragen ook bij tot de positieve houding van lerende mensen op de lange termijn ten opzichte van taallessen en leren in het algemeen, en geven hun het vermogen hun eigen leren in de eigen hand te nemen. Door het project raken de leerkrachten betrokken bij een gelegenheid groepsbeheer aan te pakken en hun vaardigheden op het gebied van ordehandavings- en conflictbeheersingsvaardigheden om te vormen door emotionele intelligentie te bevorderen. Op deze manier is 'affectief onderricht effectief onderricht' (Moskowitz, 1978).

Pedagogisch gebruik van ICT-hulpmiddelen

De effectiefste manier om iets over ICT-hulpmiddelen te leren is door een doel te hebben. Ons projectplan bevatte ook het gebruik van ICT, maar wij hadden ons niet kunnen voorstellen dat onze leerlingen er zo gek op zouden zijn geworden dat ze zelfs besloten door te werken tijdens de zomervakantie: ze namen een videoclip op en maakten een prachtige website. Het gebruik van ICT was uiteindelijk een perfect geïntegreerd onderdeel van het project, aangezien het niet werd beschouwd als het belangrijkste doel, maar als een heel belangrijke manier om het ware doel van het project te bereiken en er buiten de school richtbaarheid aan te geven.

Effect

De leerlingen waren bereid hard te werken na bewustwording van de positieve effecten van hun projectbijeenkomsten in de klas en later op het projectplatform of op msn. Zij leerden Front Page of Dreamweaver te gebruiken, PhotoShop, en sommigen leerden zelfs hoe ze Flash moesten gebruiken voor verlevendiging van de website. In feite beseften zij, terwijl zij bezig waren met hun zoektocht naar hun identiteit, dat zij al het materiaal dat ze gebruikten of produceerden, zo moesten verzamelen dat anderen er ook van konden genieten. En die anderen waren dan vooral hun eigen medeleerlingen en opvoeders die zo veel tijd met jonge adolescenten doorbrengen, van over de hele wereld.

Interview: Paola Lico en Ewa Groszek

- 1 Om een eTwinning-project in mijn dagelijks lesproces te verwerken heb ik speciaal 'nieuwe mappen' gemaakt in mijn jaarwerkplan, waarin ik doelen en thema's in lijn met het project zelf heb gebracht. Paola Lico

Door bij het project betrokken te worden, gingen de leerlingen op pad op de moeilijke weg naar persoonlijke rijpheid. Ze hebben het gedaan op een manier die hen aantrok, met het gebruik van hypermoderne technologie. Tegelijkertijd konden zij door het project hun culturele perspectieven verbreden, leren samenwerken met mensen van een andere achtergrond, en kregen zij inzicht in hoe zij in een team moesten werken. Op deze manier droeg het bij aan een toename van de motivatie van de leerlingen. Als resultaat nam hun taalcompetentie toe, verbeterde hun vaardigheid met computers en internet, en werden hun sociale vaardigheden beter. Ewa Groszek

2 *Alleen al het idee dat iemands culturele horizon verbreed kan worden en internationale uitwisseling gesteund kan worden door ICT en talen is innovatief. In ons specifieke geval is er veel bereidheid om digitaal materiaal te ontwikkelen van een pedagogisch-didactische aard, dat via internet verspreid kan worden.*

Paola Lico

Aan de ene kant maakte het gebruik van een reeks ICT-hulpmiddelen het de leerlingen mogelijk voor hen relevante vaardigheden op te bouwen, en aan de andere kant konden de leerkrachten er nieuwe lesmethoden door in de klas introduceren, zoals actief project- en praktijkstudiewerk. In het algemeen hield de taak van de leerlingen een breed gebruik van nieuwe technologie in, en zo integreerde dat nieuwe leermethoden met geavanceerde technologie. Leren van leeftijdgenoten werd aangekweekt en leerlingautonomie verbeterd. Als resultaat nam de kwaliteit van het lesgeven en leren toe.

Ewa Groszek

3 *Zonder enige twijfel! Het gebruik van software als Dreamweaver, Photoshop en Flash helpt leerlingen bij het binnengaan van hun professionele leven. Andere voordelen zijn het teamwork en de communicatie tussen mensen met een verschillend culturele achtergrond, maar die dezelfde universele waarden hebben.*

Paola Lico

Het werken aan het project hield een heleboel oefening met taal in, daar bijna alle activiteiten in het Engels werden uitgevoerd (en de moedertaal van de leerlingen Pools en Italiaans was). Verder vergrootten de leerlingen door middel van het gebruik van een reeks verschillende ICT-hulpmiddelen voor hen relevante vaardigheden. Zo werden zij heel goed in PowerPoint-presentaties, audio- en videobestanden en Excel-grafieken, begonnen ze nieuwe software te gebruiken als Photoshop en Dreamweaver; en bouwden ze ten slotte hele websites. Zij gebruikten ICT-hulpmiddelen ook voor communicatie (e-mail, chatten en forum). Ten slotte hielp het de samenwerking in het project bij de bevordering van Europese waarden, zoals tolerantie en respect voor alle anderen.

Ewa Groszek

4 *Het project hielp bij de ontwikkeling van het bewustzijn van de identiteit, door de interactie te onderzoeken met familieleden, medeleerlingen, de media, culturele wortels en waarden. Het helpt jongeren ook hun grenzen beter te leren kennen en te beheersen, en vooral ook hun potentieel en hun vaardigheden om met anderen interactief te zijn. Ten slotte verhoogt het de motivatie: in de eerste plaats om een vreemde taal te leren, en ten tweede om een leerproces te ontwikkelen dat veel effectiever is dan een traditioneel leerproces.*

Paola Lico

Alleen al de titel van het project laat het nut zien voor de ontwikkeling van een jongere. In hun ontwikkeling naar volwassenheid ontdekten de deelnemers aan

het project dingen over zichzelf, leerden zij hoe zij hun meningen konden uitdrukken, dachten zij na over wat zij bereikt hadden, beoordeelden zij sterke en zwakke punten, en stelden zij zich doelen voor de toekomst. Naarmate de samenwerking tussen de twee partnerscholen voortschreed, begonnen de jongeren steeds meer open te staan voor nieuwe uitdagingen, kregen zij het werken in een team onder de knie, en leerden zij hoe ze moeilijkheden moesten overwinnen en hoe zij prestaties met elkaar konden delen. Voorts, aangezien het project inhield dat er samengewerkt moest worden door leerlingen uit verschillende landen, bevorderde het het openstaan voor andere culturen, begrip voor verschillende manieren van leven en werken, en respect voor alle mensen.

Ewa Groszek

- 5** *Ik sta open voor 'nieuwe' hulpmiddelen en ideeën die de mogelijkheid aanreiken mijn professionele vaardigheden te vergroten, en ICT heeft in dit opzicht een grote bijdrage geleverd. Dit project werpt nieuw licht op de rol die ICT kan spelen in mijn professionele ontwikkeling.*

Paola Lico

Eigenlijk was ik al zeer overtuigd van de noodzaak van ICT bij het lesgeven voordat dit project van start ging. Daarom heeft dit project mijn ideeën ook meer bevestigd dan veranderd. Aan de andere kant heeft het project mij geholpen de reeks gebruikte ICT-hulpmiddelen bij het lesgeven uit te breiden, en heeft het me in staat gesteld een paar nieuwe manieren te vinden om ze in het leerplan te integreren (bv. het potentieel van ICT in communicatie te benutten).

Ewa Groszek

- 6** *De basisingrediënten voor dit type projecten zijn deze: motivatie, toewijding aan je vak en betrokkenheid bij je klassen. In deze context is kwaliteit essentieel. Een eTwinning-partner kan helpen een nieuwe wereld te ontdekken. Dit is met mijn leerlingen en mij gebeurd.*

Paola Lico

Hoe uitdagend werken in een eTwinning-project ook kan zijn, het is zonder twijfel een unieke en schitterende ervaring. Het voegt een volkomen nieuwe dimensie toe aan de processen van lesgeven en leren. De uiteindelijke resultaten zijn alleen maar tot voordeel, en wel voor alle betrokken partijen. Zowel leerlingen als leerkrachten beheersen nieuwe vaardigheden (niet alleen op het terrein van ICT), en vergroten de vaardigheden die ze al hadden. Het allerbelangrijkst is echter dat betrokkenheid bij een virtueel partnerschap een heleboel persoonlijke voldoening brengt.

Ewa Groszek

'Wir, die Jugendlichen von heute'

Tweedeprizwinnaar eTwinning-prijs 2007

Scholen:	Liceo Internazionale Linguistico "Grazia Deledda" (Italië) Puumalan yhteislukio (Finland)
Leerkrachten:	Loredana Vertuani (Italië), Kirsti Lähdesmäki (Finland)
Leeftijd leerlingen:	14-19
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Vreemde talen
Talen:	Duits
URL:	http://daf.eduprojects.net/deledda/

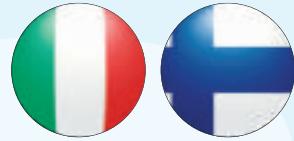
Beschrijving Leerlingen ontmoeten elkaar door middel van een online journaal nadat zij zich hebben voorgesteld (ik, mijn school, mijn stad, mijn cultuur). De discussiethema's richten zich op onderwerpen als Ik: mijn droom & verwachtingen, Ik en anderen, Om mij heen. De leerlingen kennen elkaar in de werkteams een rol toe en produceren artikelen die over elk van de drie thema's gaan, om hun leven te vergelijken met dat van hun partners. Er is ook een literair hoekje (Litera-Café) voor de leerlingen om gedichten, korte verhalen, kritische essays, etc. te publiceren.

Doelen Het project heeft een aantal doelen. Het eerste doel is de vaardigheden van de leerlingen op het gebied van onderzoek, organisatie en samenwerking te ontwikkelen. Ook proberen wij hun respect voor verschillende meningen te ontwikkelen en hun een breder interpersoonlijk begrip bij te brengen. Dit moet hun tolerantie voor anderen verhogen, en ook hun waarden door verbreding van hun kennis van verschillende culturen en beschavingen.

Pedagogische waarde Leerlingen krijgen de gelegenheid te schrijven over hun waarden en toekomstverwachtingen, die zij vervolgens verder verkennen met hun partners. Op die manier kunnen zij ontdekken wat jongeren denken en voor hun toekomst wensen, niet alleen door de meningen van hun schoolgenoten, maar ook door die van hun partners, die een andere culturele achtergrond hebben.

Pedagogisch gebruik van ICT-hulpmiddelen De leerlingen schrijven artikelen en gebruiken internet om informatie op te zoeken. Zodra ze hun artikelen klaar hebben en op het web hebben gezet, beoordelen zij wat hun schoolgenoten en partners hebben geschreven en geven zij daar commentaar op.

Effect De discussies tussen leerlingen over onderwerpen als 'Media, volwassen worden, jeugd en mobieltjes, liefde en vriendschap' werden steeds interessanter naarmate ze voortschreden, want het was niet gewoonweg een uitwisseling van meningen, maar – en dat kwam door het formaat van het e-journaal – een dynamische en vernieuwende manier om allerlei onderwerpen te verkennen en erover te leren.

Interview: Loredana Vertuani

- 1 *Ik geef Duits op het 'Grazia Deledda' Linguistisch Lyceum in Genua en ik ben een enorme voorstander van actieve leermethoden die een Europese en multiculturele dimensie helpen overbrengen. Mijn Finse partner en ik waren het beiden eens over een project waarin de leerlingen centraal staan. In de praktijk beslisten de leerlingen zelf over op welke onderwerpen zij zich in ons eTwinning-werk wilden richten. De ICT-hulpmiddelen die we hebben gekozen, namelijk voor een e-magazine, waren gebruiksvriendelijke hulpmiddelen om artikelen, beeldmateriaal, lay-out van de pagina's, etc. te kiezen. Het belangrijkste was dat deze innovatieve benadering van lesgeven/leren perfect paste in het leerplan.*
- 2 *Omdat ICT-projecten actieve leermethoden bevorderen die met samenwerking te maken hebben, moesten wij beslist innovatieve leerstrategieën vinden, voorstellen en gebruiken (teamwerk en projectwerk) en nieuwe interpersoonlijke communicatiehulpmiddelen toepassen (chatten, e-mail, messenger, etc.). Daardoor werden de leerlingen de hoofdrolspelers in het leerproces en de leerkracht een mentor met als taak de coördinatie en het volgen van het werk.*
- 3 *Nou en of! De leerlingen hebben steeds meer vaardigheden verworven zowel op technische als op educatieve terreinen. Het was ook belangrijk het doel van zelfontwikkeling te bereiken; door voortdurend onze werkelijkheid te vergelijken met die van onze partners, konden onze leerlingen verschillen herkennen, accepteren en op waarde schatten, en beter vat krijgen op wat een interculturele dimensie betekent. Zo ontwikkelden zij sociale vaardigheden, kritisch denken (discussie, uitwisseling van ideeën, etc.) en verantwoordelijkheidsgevoel.*
- 4 *Het belangrijkste resultaat was het grote enthousiasme van de leerlingen die met het project meededen. Zij gingen niet gebukt onder de spanning van het beoordeeld worden; dit hielp hun taalcompetenties te vergroten. Door middel van ICT werd het geschreven woord een communicatiemiddel, omdat het ideeën en ervaringen tegenover elkaar plaatste, en dit werd weerspiegeld in de sociale waarden van het project.*
- 5 *Het heeft mij geholpen te begrijpen dat je door het actieve gebruik van nieuwe technologieën relevante pedagogische doelen kunt bereiken, zelfs die doelen die niet direct met ICT te maken hebben. Ik vind dat ICT-hulpmiddelen een hoeksteen bieden in het motivatieproces van leerlingen bij hun studie.*
- 6 *Het positieve effect op de klassen qua enthousiasme en motivatie is het meest bevredigende resultaat van een dergelijk project. Ik zou mijn mededocenten willen adviseren aan het begin niet op te geven, want dan ondervind je nu eenmaal moeilijkheden. Goed plannen en een sterke motivatie zijn essentieel bij eTwinning. Het is ook een interessante manier om 'reizen' te ontdekken zonder van de ene plaats naar de andere te bewegen.*

Youth Problems

Scholen:	Bundeshandelsakademie Linz, Oostenrijk OA a VOSE Tábor, Commercial High School, Tsjechië
Leerkrachten:	Michael Huber-Kirchberge (Oostenrijk) Alena Jandlová (Tsjechië)
Leeftijd leerlingen:	15-17
Duur:	3 maanden
Thema('s):	Vakoverstijgend, milieu, vreemde talen, geschiedenis/tradities
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, publiceren op internet
URL:	www.wtisk.cz/youth www.hak-linz.at/youth

Beschrijving Uitwisseling van ideeën en ervaringen tussen de leerlingen van de Tsjechische en de Oostenrijkse school over jongerenproblemen, zoals alcohol, drugs, roken en pesten op school. Een ontmoeting tussen de leerlingen uit Tabor en Linz wordt daarna gepland als een hoofdactiviteit.

Interview: Michael Huber-Kirchberge

1 *Daar ik lesgeef in interculturele studies aan een handelsschool en de werktal Engels is, heb ik interesse om mijn leerlingen in contact te brengen met leerlingen uit andere landen. De klas bestaat uit achttien leerlingen, die allemaal Oostenrijks zijn. Ik beschouw rechtstreeks contact als veel waardevoller en verrijkender voor hen dan als ze gewoon feiten uit boeken of bladen verteld krijgen. Bovendien raken ze gewend aan het schrijven van e-mails in het Engels en het gebruik van chat-forums. Ons project ging verder dan communicatie via internet: in juni 2006 hebben mijn leerlingen Tabor bezocht en in oktober hadden wij de Tsjechen hier in Linz. Tussendoor hebben we ook een paar keer tijdens de les gechat, wat de communicatie ook bevordert heeft.*

2 *Ik denk dat het bovenal onzichtbare grenzen heeft weggehaald tussen gescheiden vakken. Wij hebben het project als onderdeel van interculturele studies gedaan, maar we raakten ook onderwerpen als aardrijkskunde, gezondheidskunde en maatschappijleer. We hebben ook leerkrachten van andere vakken erbij betrokken; de docent Godsdienstonderwijs is zelfs met hen mee geweest naar Tabor. De leerlingen zijn meer te weten gekomen over*

enkele aspecten van de Tsjechische maatschappij, en zijn zich nu ook meer bewust van enkele aspecten van de Oostenrijkse maatschappij. Het was uitdagend in zoverre dat ik elke keer dat we wilden chatten een computerzaal moest organiseren voor een specifieke les. De resultaten van het project zijn in een andere vorm gepresenteerd dan als we het onderwerp in een traditionele lesopzet hadden behandeld. De resultaten zijn ook op een website gezet, wat inhield dat ze op een eenvoudige manier moesten worden bewerkt.

- 3* *Vooraf het bezoek aan Tabor heeft als openbaring voor velen gewerkt. Zij beseften hoe groot inkomens- en prijsverschillen zijn, en dat we in veel opzichten hier in Oostenrijk in een betere positie zijn. Waarschijnlijk zal het meest verrijkende effect zijn dat ze er hun voordeel mee kunnen doen in het geval ze een baan krijgen waarin ze met een bedrijf te maken krijgen in Tsjechië, wat heel waarschijnlijk is in Oostenrijk. Het heeft hen ook gemotiveerd om een paar zinnetjes in het Tsjechisch te leren, die ik aan hen heb doorgespeeld. (Ik heb in de jaren negentig drie jaar lang Tsjechisch gestudeerd aan de universiteit van Linz.)*
- 4* *De leerlingen zien nu dat jongerenproblemen in wezen hetzelfde zijn, hier en in Tabor. Ik heb zeker meer geleerd over huidige gewoonten en trends in Tsjechië, ik moest mijn ICT-vaardigheden verbeteren, en ik voelde me gemotiveerd om mijn Tsjechisch weer eens op te poetsen. Traditioneel kijken Oostenrijkers naar het westen als zij iets willen weten over een vreemd land. In verband met dit project hebben zij geleerd goed te onthouden dat er ook een heel nieuwe regio is om handel mee te drijven, en wat dat betreft heeft het project bijgedragen aan een nieuwe oriëntatie van de hele school. Dit jaar hebben we delegaties op bezoek gehad niet alleen uit Tabor, maar ook uit Slowakije, Hongarije en Roemenië, en we hebben twee cursussen Pools voor leerlingen in het eerste en tweede semester.*
- 5* *Als lid van een generatie die niet met computers is opgegroeid duurde het even voordat ik eraan gewend was om van deze technologie gebruik te maken. Nu zet ik met gemak elementen van deze technologie in mijn lessen in, bv. chat- en forumhulpmiddelen, zoals ik onlangs nog heb gedaan bij het onderwerp migratie om ideeën daarover los te krijgen van een klas in Italië. En zonder de ervaring van het project zou ik nooit betrokken zijn in een Comenius 1-project.*
- 6* *Wees niet bang om teksten bij je lessen te gebruiken die je leerlingen schrijven. Censureer je leerlingen niet; laat hen onafhankelijk werken! Niet bang zijn voor taalbarrières! Geef informatie van je projecten door aan mededocenten bij jou op school. Doe mee aan competities. Zet de resultaten op de website van je school. Maak een tentoonstelling over de resultaten van je project. Dat kost misschien wel wat extra werk, maar je zult er beter gemotiveerde leerlingen voor terugkrijgen en je inspanningen zullen beloond worden.*

Projet de Correspondance Scolaire

Scholen:	Sint-Janscollege, België Escola Secundária Carlos Amarante, Portugal
Leerkrachten:	Ria De Wilde (België) Adelina Moura (Portugal)
Leeftijd leerlingen:	16-18
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Vreemde talen, geschiedenis/tradities, taal en literatuur
Talen:	Frans
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, forum, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, videoconferencing, publiceren op internet
URL:	http://www.sint-janscollege.be

Beschrijving

Wij zijn dit correspondentieproject tussen onze leerlingen begonnen in 2004-2005, en we zijn er met een andere groep leerlingen mee doorgegaan in 2005-2006. Wij gebruiken ICT heel vaak in onze lessen Frans voor verschillende soorten communicatie. In 2004-2005 gebruikten de leerlingen PowerPoint om hun stad aan elkaar voor te stellen. De website die in Portugal was gemaakt was waar we alle tekst en foto's op gezet hebben, zowel voor de Belgische leerlingen als de Portugese. We hebben ook een blog gebruikt, en op het forum konden de leerlingen hun mening verwoorden over verschillende onderwerpen, zoals hun dagelijkse maaltijden. Al deze hulpmiddelen werden in 2005-2006 ook gebruikt, en daarbij gebruikten we nog een wiki om mee te doen aan de FIPF-competitie (Fédération Internationale des Professeurs de français), en een podcast, waar de leerlingen zichzelf mondeling konden voorstellen.

Interview: Ria De Wilde en Adelina Moura

- 1 *Ik geef Frans als tweede taal in Vlaanderen, in België. Een paar jaar geleden wilde ik dat mijn leerlingen meer betrokken waren in hun lessen Frans en dus begon ik met eTwinning-projecten. Mijn eerste project was met een klas in Portugal. Vorig jaar deden er drie klassen en drie partnerscholen mee in Portugal, Polen en Italië. Dit jaar heb ik maar één klas en werken we met een Italiaanse klas. Mijn leerlingen vinden deze manier om Frans te leren heel leuk, want het brengt hen dichterbij situaties uit het echte leven.* Ria De Wilde
- 2 *ICT is heel belangrijk bij taalonderwijs. Mijn project draagt bij aan innovatie bij lesgeven, omdat ik er een nieuwe lesomgeving door kan creëren waar leerlingen meer gemotiveerd zijn om te werken. Mijn leerlingen hebben de kans gekregen in contact te komen met leeftijdsgenoten in het buitenland en zij hebben iets geleerd over hun cultuur en taal. Het project verhoogt de zelfwaardering van de leerlingen, en dit weerspiegelt zich in de projectuitkomsten.* Adelina Moura
- 3 *Ja, want ze kunnen er hun communicatievaardigheden mee verbeteren en ze leren er andere culturen door te respecteren.* Adelina Moura
- 4 *Zowel voor mijn klas als voor mij is het belangrijkste voordeel het plezier dat het project ons geeft. Ik vind het prettig zo les te geven en mijn leerlingen vinden het prettig zo Frans te leren! Het contact met andere Europese leerkrachten en leerlingen is ook een belangrijke winst.* Ria De Wilde
- 5 *Ik was altijd al geïnteresseerd in het gebruik van ICT in mijn klas, maar met eTwinning ben ik een heel eind verder gegaan! Ik ben heel blij dat ik op het eTwinning-portaal Adelina Moura heb ontmoet, mijn eerste eTwinning-partner uit Portugal. Zij heeft mij bekendgemaakt met de inzet van ICT-hulpmiddelen in mijn lessen en ik heb ook een heleboel informatie op het eTwinning-portaal gevonden. eLearning is tegenwoordig essentieel en je kunt dit bereiken met eTwinning.* Ria De Wilde
- 6 *Durf een eTwinning-project in te zetten zonder er bang voor te zijn. Het is een groot avontuur en een gouden kans om contact te maken met de rest van Europa. Je kunt zeer vernieuwende lesomgevingen maken en je leerlingen zullen nieuwe ervaringen opdoen op het gebied van interculturele communicatie en de sociale en pedagogische waarde daarvan.* Adelina Moura

Social Crash

Scholen:	Hans-Erlwein-Gymnasium, Duitsland Istituto Statale Superiore Virgilio, Italië
Leerkrachten:	Klaus Thuß (Duitsland), Bärbel Anders (Italië)
Leeftijd leerlingen:	14-15
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Maatschappijleer, godsdienst en ethiek, filosofie
Talen:	Duits, Italiaans
Hulpmiddelen:	Digitale video, film-editen, Skype, videoconferencing
URL:	http://twinspace.etwinning.net/launcher.cfm?cid=3505

Beschrijving In een gezamenlijk filmproject behandelen het Hans-Erlwein-Gymnasium in Dresden en de Italiaanse partnerschool Virgilio Superiore Empoli de sociale problemen van jongeren. eTwinning dient als een gemeenschappelijk activiteitsplatform. De leerlingen behandelen onafhankelijk de sociale problemen van jongeren en ontwikkelen strategieën voor oplossingen. Voorts leren zij het praktische gebruik van vreemde talen en van techniek, en kunnen zij de verschillen en overeenkomsten ontdekken in het 'Huis van Europa'.

Interview: Klaus Thuß

- 1 De groep leerlingen waarom het gaat, werd op verschillende manieren gemotiveerd: bijvoorbeeld door Italiaans als vreemde taal te leren in een authentieke context, door middel van een rechtstreekse uitwisseling met moedertaalsprekers. In verband hiermee bevatte het project een uitwisseling tussen Italië en Duitsland. Om een zo goed mogelijke samenwerking te garanderen op het best mogelijke niveau hebben wij samen met de leerlingen naar hulpmiddelen en ondersteunende media gezocht. De leerlingen accepteerden de uitdaging om te werken met e-mail, chatten, de TwinSpace, digitale video en videoconferencing. Integratie in de lessen werd bereikt door de inhoud van de gekozen hoofdvakken, die ten dele relevant waren voor het leerplan.*
- 2 Eén ding is overduidelijk bereikt in dit project: conventioneel, frontaal lesgeven is zonder meer naar de achtergrond verdwenen; teamwork, zelfsturend leren en projectwerk kwamen daarvoor in de plaats naar voren. De leerlingen kozen hun*

eigen partners om problemen op te lossen, soms andere leerlingen, soms leerkrachten of ouders. Zelfs in hun vrije tijd waren de leerlingen bezig met 'hun' project en schreven ze scriptscènes of waren ze aan het repeteren. De rechtstreekse, geschreven en/of gesproken communicatie was veel effectiever bij het leren van Italiaans dan conventionele taallessen. Deze manier van lesgeven vergt echter wel beduidend meer tijd en mankracht. Leerlingen kwamen bijvoorbeeld tijdens de vakantie bijeen op school, omdat de verschillende vakantieroosters anders een te lange onderbreking van het projectwerk zouden hebben veroorzaakt.

- 3 De leerlingen kwamen regelmatig situaties tegen tijdens het project waarin ze helemaal alleen moesten communiceren. Eerst was de informaticadocent (die overigens geen Italiaans spreekt) erbij als de verbinding voor de videoconferentie werd gelegd, maar de leerlingen moesten het zelf doen tijdens de daarop volgende communicatie in het Italiaans. Na een paar keer proberen en wat technische uitleg was de informaticadocent niet meer nodig en kon hij ergens anders gaan lesgeven. Raadpleging was hier onontkoombaar, maar de leerlingen leerden snel en nemen deze kennis met zich mee voor later in hun leven.*
- 4 Vanwege de vakoverstijgende aard van het project konden veel dingen in de juiste context besproken en verder verwerkt worden. De anders gebruikelijke vraag 'Waar hebben we dat voor nodig?' werd in de meeste gevallen vanzelf beantwoord. Vooral heeft het gebruik van ICT de klas vertrouwen gegeven in hun praktische toepassing gecombineerd met achtergrondkennis, en dat zou anders niet mogelijk zijn geweest in dit (taalkundige) gebied.*
- 5 De mening van de informaticadocent aangaande het gebruik van ICT bij lesgeven is bevestigd, namelijk dat verstandig gebruik ervan in de les eenvoudigweg nodig is voor bijna alle vakken. Het gebruik van de nieuwe media is ook geen probleem meer voor de andere leerkrachten: aarzelingen zijn overwonnen, begrip voor samenhang en probleemoplossing is toegenomen, en activiteiten zoals Skyping, bestandsoverdracht en het editen van films hebben zij onder de knie.*
- 6 Steeds als een deel van een project mislukt, wat zo nu en dan gebeurt, moet de projectleider al met het volgende idee aan kunnen komen om het project gaande te houden. Er zijn nu eenmaal mislukkingen die je kunt verwachten! Misschien moet je in het begin meer tijd nemen bij de planning van het project, maar daar is het risico aan verbonden van onvoldoende flexibiliteit later. Wat in elk geval te adviseren is, is teams van leerkrachten samen te stellen die elkaar kunnen motiveren en steunen.*

E-Magazine: “eTwinNews”

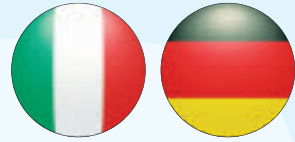
Scholen:	IIS R. Canudo, Italië Bischöfliche Maria-Montessori-Gesamtschule, Duitsland
Leerkrachten:	Michael Hamke (Duitsland) Luisa Argenti (Italië)
Leeftijd leerlingen:	13-18
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Vakoverstijgend, vreemde talen, geschiedenis/tradities, informatica/ICT
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, forum, mp3, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, omgeving voor virtueel leren, publiceren op internet

Beschrijving

Het projectdoel is een meertalig e-magazine uit te brengen over het leven van adolescenten op school, evenals plaatselijke tradities. De voordelen zijn dat de leerlingen het gebruik van een geschreven taal leren binnen een geschikte en interessante context. Zij bouwen ook een sociaal-culturele brug naar andere Europese landen om de verschillen tussen mensen te begrijpen en te accepteren.

Interview: Michael Hamke

- 1 *Het leerplan van de school voor deze cursus richt zich op 'leerlingenleven'. Het voordeel van dit onderwerp is dat de leerlingen eenvoudig kunnen deelnemen aan authentieke discussies over relevante onderwerpen, en eraan gewend raken*

in de vreemde taal te spreken, wat belangrijk is voor klassen aan het begin van de bovenbouw in het voortgezet onderwijs. Toen we op zoek waren naar een manier om het schriftelijke werk van de leerlingen bijeen te brengen en te presenteren, was het magazine eTwinNews een bijna ideale manier om de resultaten te publiceren. Het was een suggestie van onze Italiaanse partners.

- 2 Het meest opvallende verschil tussen cursuswerk in mijn groep en het werk van mijn mededocenten was het regelmatige gebruik van ICT binnen en buiten het klaslokaal. De leerlingen hebben geleerd ICT (en hun pc's thuis) te gebruiken als communicatiemiddel. Zelfs nu het project afgelopen is, communiceren we nog steeds met behulp van de TwinSpace, door berichten en documenten uit te wisselen naast het werken in de klas.*
- 3 De leerlingen hebben geleerd de netiquette te volgen: ze hadden geduld als de communicatie niet vlot verliep, ze gaven niet op maar vroegen waarom ze weinig of niets terug hoorden en probeerden problemen samen op te lossen. Zodoende ging het ook om een heleboel 'zachte vaardigheden'. We moeten nog steeds aan het onderwerp 'voetbal' werken, dat tussen de Italiaanse en Duitse leerlingen naar boven kwam tijdens de WK, toen de interculturele communicatie bijna tot stilstand kwam. Er was grote onenigheid toen één Duitse leerling beweerde dat de Duitsers de werkelijke wereldkampioenen waren.*
- 4 Zie mijn antwoord hierboven.*
- 5 Zelfs voordat dit project begon, was ik er al behoorlijk van overtuigd dat ICT zowel onze motivatie als onze culturele horizon flink kan verbreden. Ook ben ik er zeker van dat binnen een paar jaar ICT op veel scholen het werk in de klas volkomen overgenomen zal hebben. Sinds mijn eerste project een jaar of vijf geleden merk ik dat leerlingen het gebruik van ICT-hulpmiddelen steeds meer accepteren. Ik had ook gehoopt dat ik met minder tijdsbeslag zou kunnen lesgeven, maar ik heb juist ontdekt dat ICT de hoeveelheid werk die je in een klasproject moet investeren niet kan reduceren.*
- 6 Iedereen die de basisfuncties van een pc kan gebruiken, kan een geslaagde eTwinner zijn. Als je beschikt over een beetje geduld en als je je niet ongemakkelijk voelt bij het feit dat leerlingen meer over ICT weten dan jijzelf, kan een eTwinning-project een openbarende ervaring zijn voor alle betrokkenen.*

The Twinning Game

Scholen:	1st Geniko Lykeio Vriliision, Griekenland VI Liceum Ogólnokształcące, Polen
Leerkrachten:	Yannis Tsilafakis (Griekenland), Leszek Jabłoński (Polen)
Leeftijd leerlingen:	16-19
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Vakoverstijgend
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, forum, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, publiceren op internet
URL:	www.twinninggame.net

Beschrijving De Poolse en Griekse leerlingen wisselen informatie uit over zichzelf, hun school, hun stad en hun land. Elk nationaal team maakt een bordspel met deze informatie en daarna wisselen de teams hun spellen uit. Ten slotte voegen zij de twee spellen samen tot één gezamenlijk elektronisch spel.

Interview: Leszek Jabłoński

- Ik geef informatica en natuurkunde. In het schooljaar 2005/2006 heb ik mijn leerplan voor de klas die zich in informatica specialiseert, gebaseerd op ontwerp en programmeren van spellen. De leerlingen hadden een heleboel ideeën, en uiteindelijk zijn er veel educatieve spellen tot stand gekomen. Wij hebben spellen met onze Griekse partners uitgewisseld, en ten slotte hebben we een gezamenlijk spel geproduceerd: 'The Millionaire'. Nu na afloop van ons project gebruik ik nog steeds de elementen van het spelprogrammeren in mijn lessen. Mijn collega Wanda Popławska, onze docent Engels, heeft het maken en gebruiken van bordspellen in haar Engelse leerplan verwerkt. Onze Griekse partners waren erg actief bij het maken van films en PowerPoint-presentaties, en de Griekse leerkrachten produceerden talrijke lesplannen voor economie. Zowel de leerlingen als de leerkrachten die het project 'The Twinning Game' deden, hebben een heleboel van elkaar geleerd.*
- De innovatie bij het lesgeven die wij bij ons op school hebben geïntroduceerd, is het resultaat van cultuurverschillen (we zagen meer overeenkomsten dan verschillen!). Allereerst leggen wij meer de nadruk op verdraagzaamheid bij het lesgeven, vrijheid van meningsuiting en begrip tussen mensen, vooral bij de jongere generatie. Hier is een klein voorbeeldje van mijn lesdemocratie: nadat ik getuige was geweest van talrijke leerlingendemonstraties vóór het ministerie van Onderwijs in Athene, heb ik*

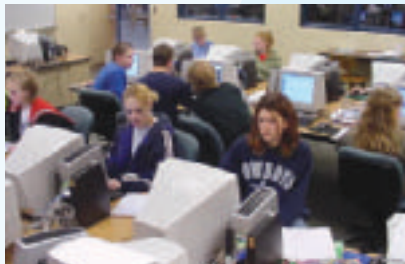

onze leerlingen, die op hun kop kregen van onze directeur en andere ambtenaren, verdedigd voor een staking van één dag als protest tegen de beslissingen van onze eigen minister (die later ook in strijd met de grondwet werden verklaard!).

- 3** *Het project heeft de leerlingen geholpen bij het ontwikkelen van hun communicatievaardigheden in een vreemde taal samen met hun Griekse partners. Zij hebben geleerd hoe ze in een groep moeten werken, hun werk moeten indelen, en er verantwoordelijkheid voor moeten dragen. Ze hebben veel ICT-vaardigheden verworven, die in hun leven nuttig zullen zijn. Tijdens de ontmoeting met hun partners in L'Aquila hebben zij de Griekse manier van leven, cultuurelementen als dansen en zingen, en een heleboel Grieks optimisme geleerd. De leerlingen hebben nog steeds contact met elkaar en zij maken plannen om elkaar in de toekomst opnieuw te ontmoeten.*
- 4** *De belangrijkste voordelen voor mij waren: een nieuwe lesbenadering uitvinden om informatica te doceren door het programmeren van spellen, nieuwe ICT-technieken leren (video-opname, CMS) en meer persoonlijk contact met de leerlingen hebben. Voordelen voor de leerlingen waren: heel goed kennis opdoen van de Engelse taal, leren over de Griekse cultuur, in groepen werken, nieuwe ICT-technologieën leren en oefenen (internetontwerp, video, grafisch werk met de computer), ervaring krijgen in planning en ontwerp.*
- 5** *Ja, ik beseft dat ICT een integraal onderdeel is geworden van ons leven en ons onderwijs. Internetcommunicatie over grenzen heen (plus goedkope vluchten!) hebben het mogelijk gemaakt onze schoolgemeenschap te vergroten met de leerlingen uit het verre Vrilissia. Door nieuwe internettechnologieën, bv. Content Management Systemen, forums, chatten en Skype, konden wij rechtstreeks contact hebben met onze partners, zoals in het werkelijke leven.*
- 6** *Ten eerste zou ik mededocenten willen adviseren een eTwinning-samenwerking te BEGINNEN! Onthoud dat niet alles soepel en makkelijk hoeft te gaan. Maar zelfs als er iets misgaat met je partner, geef niet op en begin opnieuw. We hebben niet alleen vrienden nodig in de docentenkamer bij ons op school, maar ook vrienden die ver weg wonen en die andere achtergronden en culturen hebben. We kunnen heel eenvoudig met hen communiceren via internet, dus houd de hele tijd contact met elkaar. De beste manier is op internet een forum te starten of te chatten. Begin een project dat interessant en onderhoudend is voor de leerlingen, en geef hun het initiatief om hun briljante ideeën te berde te brengen. Probeer een ontmoeting te organiseren: dat is belangrijk om niet alleen 'virtuele' maar ook werkelijke vrienden te kunnen zijn. Je zult gegarandeerd zien dat eTwinning je een heleboel plezier, goed gevoel en profijt zal brengen.*

Young Astronomers II: The Space Conquest

Scholen:	Liceo Classico Ugo Foscolo, Italië 2nd Technical School of N. Smirni, Griekenland
Leerkrachten:	Antonio Cupellini (Italië) Vassiliki Niarrou (Griekenland)
Leeftijd leerlingen:	15-17
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Vakoverstijgend, vreemde talen, literatuur, wis- en natuurkunde
Talen:	Grieks, Engels, Italiaans
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, videoconferencing

Beschrijving

Begrijpen hoe de natuur in elkaar zit en zit is een hoofdonderwerp voor onderzoek voor veel geleerden evenals voor het algemene publiek. In feite is het begrijpen en veroveren van de ruimte al heel lang een doel voor de mensheid. Door de eeuwen heen zijn er veel uitvindingen en ontdekkingen gedaan met het doel hoog in de lucht in gedachten: de sterren, de zon, de maan en de planeten. Voordat de eerste mens een stap op de maan zette, hebben veel geleerden uit de oudheid, van Plato en Pythagoras, Archimedes en Plutarchus, Aristarchus van Samos en Eratosthenes, tot Galileo en vele anderen, geholpen het pad van de generaties van vandaag en morgen te effenen om bij de sterren te komen! In dit project raken leerlingen vertrouwd met de wetenschappelijke denkwijze van onze voorlopers en leren zij over moderne uitvindingen en ontdekkingen in de ruimte. Hierdoor proberen zij de gemeenschappelijke wortels en de gemeenschappelijke toekomst van de mensheid te begrijpen.

Interview: Antonio Cupellini

- 1 *Ik geef Latijn en Grieks op een lyceum in Rome. Wij organiseren al tien jaar computercursussen voor leerlingen op verschillende niveaus. Onze partnerschool in eTwinning is een technische school voor Informatica en kunst in Athene. Mijn project is volledig in mijn lessen geïntegreerd. Ik werk in een team van*

leerkrachten. Mijn bijdrage bestaat uit samen met mijn leerlingen Latijnse of Griekse citaten verzamelen van Aristoteles, Euclides, Archimedes, Plutarchus, Vitruvius, Copernicus, etc. Onze nieuwe docent Wiskunde, die ook astronomie gestudeerd heeft, zocht mogelijke koppelingen tussen deze auteurs en wiskundige theorema's, terwijl onze docent Engels het e-mailen leidde. Onze docenten Italiaans en Geschiedenis brachten 'Leonardo da Vinci' naar voren en hebben informatie over zijn vliegproeven gezocht.

- 2 Wij hebben een aantal concrete resultaten behaald. We hebben materiaal kunnen vinden om een nieuw multimedialab te kunnen maken. We hebben ook nieuwe synergieën tot stand gebracht tussen verschillende vakken: filosofie, literatuur, geschiedenis, wiskunde, etc. Ten slotte hebben we nieuwsgierigheid en fantasie weten te wekken bij leerkrachten én leerlingen.*
- 3 De leerlingen werkten in groepjes en begrepen de noodzaak informatie te zoeken op internet, en verwerkten de resultaten daarna in schriftelijke vorm met gebruik van een vreemde taal. Zo verbeterden zij hun ICT-vaardigheden door middel van video-schrijven en bewerking/presentatie van beeldmateriaal. Mijn leerlingen waren betrokken bij activiteiten die meestal niet tot een klassiek leerplan van een lyceum behoren. Een reisje naar Griekenland om de partnerleerlingen te ontmoeten vond ook plaats. Wij overwegen nu een Comenius-project met onze eTwinning-partners op te zetten.*
- 4 Ik heb nu ervaring opgedaan met het benaderen van traditionele schoolvakken met een innovatieve methode, en ik besef dat dit leerlingen helpt om een ander inzicht te krijgen in wat ze moeten leren. Wat verrassend is, is dat de leerlingen met zwakke communicatievaardigheden aangemoedigd werden harder te werken om beter te kunnen communiceren.*
- 5 Door de jaren heen ben ik steeds meer overtuigd geraakt van de cruciale rol van ICT in het lesproces. Samenwerking met andere Europese scholen vergroot de geloofwaardigheid en de effectiviteit van activiteiten in het onderwijsprogramma.*
- 6 Ik adviseer veel lol te hebben met andere partnerscholen en ervoor te zorgen dat je dezelfde interesses hebt. Ik zou willen voorstellen een innovatieve benadering voor het werken met de leerlingen te hanteren en geduld te hebben. Ik zou altijd de leerlingen bij besluitvormingsprocessen betrekken en hun werk steunen. Ik zou hen aanmoedigen positief commentaar te leveren op het werk van hun partners en een goede competitieve sfeer te behouden om uitstekende resultaten te behalen.*

The Teaching and Learning of Scientific Subjects in our Schools

---

Scholen:	Sackville School, Verenigd Koninkrijk Liceo Scientifico Statale A. Einstein, Italië Albert Einstein Gymnasium, Duitsland
Leerkrachten:	Nicholas Falk (Verenigd Koninkrijk) Edoarda Paolini (Italië) Monica Koch (Duitsland)
Leeftijd leerlingen:	15-18
Duur:	1 schooljaar
Thema('s):	Vakoverstijgend, Europa, vreemde talen, informatica/ICT, wis- en natuurkunde
Talen:	Duits, Engels, Italiaans
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, forum, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, publiceren op internet
URL:	http://www.sackville.w-sussex.sch.uk/itvlog/

Beschrijving

Dit is een informatie-uitwisseling voor met name de exacte vakken bij ons op school: natuurwetenschappen, wis- en natuurkunde. Leerlingen maken vragenlijsten voor hun partners, waarin zij hun om hun mening vragen over de verschillende vakken en de manier waarop die op school in de klas en in het laboratorium gegeven worden, waarbij syllabi en programma's met elkaar worden vergeleken. Het doel is de leerlingen bewust te maken van de verschillende benaderingen van wetenschappelijke vakken, hun kennis ervan te verbreden en hun zelfvertrouwen te vergroten.

Interview: Edoarda Paolini

- 1 *Er is een echte behoefte bij mijn leerlingen om te experimenteren en hun resultaten te vergelijken met andere leerlingen uit andere culturen. Het gebruik van ICT en Engels (ik geef Engels op school) maakt het project betekenisvol en relevant voor hun moderne visie op het leven, want Engels is nu het algemene middel van wetenschappelijke communicatie, en ICT is het noodzakelijke hulpmiddel om over de hele wereld te communiceren.*
- 2 *De vergelijking van les- en leermethoden op verschillende scholen en in verschillende culturen is de beste manier om een breder begrip te bereiken van vakken in het algemeen. In de natuurwetenschappelijke vakken is dit zeer zeker het geval, want het wezen van onderzoek is nu juist het innemen van verschillende gezichtspunten en het beoordelen van verschillende mogelijke antwoorden. Lesgeven in Engels kan verbeteren door een paar van de kenmerken van lesgeven in de exacte vakken te ontwikkelen, zoals experimenten uitvoeren, logica, nauwkeurigheid en een open geest.*
- 3 *Zeer zeker, gezien de vaardigheden op het gebied van communicatie en samenwerking die mijn leerlingen toonden tijdens de uitvoering van wetenschappelijke experimenten samen met de Engelse leerlingen.*
- 4 *Het belangrijkste voordeel voor de leerlingen is hun toegenomen motivatie om met hun leeftijdsgenoten te werken aan een gezamenlijk resultaat, en hun zelfbewustzijn. Wat mij betreft, is het feit dat ik nog steeds meedoe genoeg bewijs voor het belang van het project in termen van enthousiasme en toewijding.*
- 5 *De uitdaging aangaan van het werken met ICT is tijdens het project voor mij steeds een van de moeilijkheden geweest, maar ook een bron van grote voldoening. Ik kan nu zeggen dat ik een regelmatige ICT-gebruiker ben.*
- 6 *Aangezien ik aan het eind van het jaar met pensioen ga, ben ik al begonnen mijn andere collega's hier op school aan te moedigen hiermee en met ons andere eTwinning-project door te gaan en misschien een nieuw project te beginnen. Ze moeten zich niet laten ontmoedigen door de aanloopproblemen bij het warm krijgen van leerlingen én leerkrachten voor de projecten. Uiteindelijk zullen hun inspanningen beloond worden.*

Maths to Play

Scholen:	Liceo Classico "E. Duni", Italië Lycée classique de Diekirch, Luxemburg
Leerkrachten:	Maria Teresa Asprella Libonati (Italië) Geneviève Harles (Luxemburg)
Leeftijd leerlingen:	15-18
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Wis- en natuurkunde
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	E-mail, chatten, mp3, PowerPoint, video, plaatjes en tekeningen, publiceren op internet
URL:	http://twinspace.etwinning.net/launcher.cfm?lang=en&cid=7809

Beschrijving

Het project doet een voorstel voor een niet-traditionele benadering van wiskunde, waardoor jonge mensen leren door te 'spelen', terwijl ze tegelijkertijd nadenken over de diepere betekenis van het vak. Het contact tussen de twee scholen begon met een uitwisseling van wiskundespelletjes: de leerlingen gingen de strijd met elkaar aan door leuke, intrigerende problemen voor te stellen en op te lossen, waarvoor niet de kennis vereist is van ingewikkelde formules of theorema's, maar alleen maar logica, intuïtie, verbeeldingskracht en... zin om te spelen!

Interview: Maria Teresa Asprella Libonati

- 1 *Het project heeft twee klassieke lycea, een in Matera (Italië) en het andere in Diekirch (Luxemburg). Het idee voor het project is ontstaan uit de sterke noodzaak die op school en in de gemeenschap gevoeld werd om jongeren te motiveren voor de studie wiskunde. Wij hebben twee hoofdtaken: de vaardigheden van de leerlingen verbeteren door dit vak in hun dagelijks leven in te passen, en ervoor te zorgen dat zij zich actief betrokken voelen bij het leerproces. Leerlingen zijn vaak bang van wiskunde vanwege de technische aspecten en de precieze taal ervan. 'Maths to play' heeft tot doel een*

'gebruiksvriendelijke' basis te leggen waar de leerlingen zich op hun gemak met wiskunde kunnen bezighouden, en iets kunnen leren over interessante historische en creatieve aspecten op dit terrein.

- 2 Het gebruik van ICT heeft de weg geplaveid voor samenwerking tussen de twee scholen. De gekozen methode beantwoordt rechtstreeks aan de behoeften van de leerlingen, en geeft hun een duwtje in de rug om vragen te stellen aan hun leeftijdsgenoten en antwoorden te geven. Zij leren van hun fouten te leren. De leerlingen hebben een gezamenlijke website gemaakt, waarop zij hun interventies kunnen zetten, en waar leerkrachten en leerlingen via e-mail, chatten en webcam contact met elkaar kunnen hebben. Onlangs zijn de leerlingen begonnen het forum te gebruiken, waar zij suggesties doen voor discussieonderwerpen. Bovendien maken de leerlingen en de leerkrachten nu plannen om Illuminate te gaan gebruiken: een eLearning-platform waarvoor Liceo Duni ingeschreven staat.*
- 3 De leerlingen hebben hun vaardigheden op het gebied van probleemoplossing verbeterd, en zij zijn zich nu meer bewust van de rol die wiskunde speelt en in de hele geschiedenis heeft gespeeld in de werkelijke wereld. De leerlingen begrijpen nu dat wiskunde waarden overbrengt die mensen universeel met elkaar delen. De leerlingen hebben hun vaardigheden op het gebied van het Engels verbeterd, hun vocabulaire verbreed en hun mogelijkheden versterkt wat betreft het begrijpen van wetenschappelijke teksten.*
- 4 Volgens mij was er ontwikkeling op vier terreinen: motivatie (sommige leerlingen waren in het begin sceptisch over een eTwinning-project over wiskunde, maar al doende veranderden zij van gedachten: ze werden heel nieuwsgierig en stelden nieuwe gezichtspunten voor), wiskundige vaardigheden, talenkennis, positief ICT-gebruik en de ontdekking van hun didactisch potentieel.*
- 5 Het gebruik van ICT was in dit project vooral belangrijk omdat de leerlingen met de visuele dimensie van wiskunde experimenteerden, met gebruikmaking van beelden om problemen op te lossen (bv. symmetrie).*
- 6 De vernieuwing die in het pedagogische proces van eTwinning zit, biedt zowel leerkrachten als leerlingen de gelegenheid hun ervaringen te verrijken. eTwinning geeft ruimte om een gunstige leer- en lesomgeving te creëren en het gevoel te versterken tot de Europese Unie te behoren.*

Process of Management of European Companies

Scholen:	IES Gerardo Molina-Torre Pacheco, Spanje Policealna Szkoła Administracji Publicznej w Częstochowie, Polen
Leerkrachten:	Josefina Madrid Conesa (Spanje) Beata Nowicka (Polen)
Leeftijd leerlingen:	17-19
Duur:	2 jaar of meer
Thema('s):	Europa, bedrijfskunde
Talen:	Engels
Hulpmiddelen:	PowerPoint, Flash
URL:	http://www2.edu.fi/magazinefactory/magazines/youngentrepreneurs/?str=40

Beschrijving

De leerlingen bestuderen de noodzakelijke stappen voor ondernemersschap, en wisselen informatie uit over wetgeving, marktonderzoek, marketingplannen, personeelszaken, haalbaarheidsplannen en noodzakelijke documentatie. Door middel van hun onderzoek leren zij hoe de bedrijfsvoering verloopt in twee verschillende Europese bedrijven, en tegelijkertijd oefenen zij hun vaardigheden op het gebied van taal en bedrijfsvocabulaire.

Interview: Josefina Madrid Conesa

- 1 *De eerste reden was voor de leerlingen zelf, aangezien het gebruik van ICT van fundamenteel belang voor hen is. Zij zijn de toekomstige werkers in administratieve beroepen, en ICT is dan hun werktuig. Aan de andere kant wilde ik de kennis van vreemde talen van mijn leerlingen levend houden, want Engels heeft geen plaats in het leerplan van de sectie Administratie en financiën.*
- 2 *ICT wekt belangstelling en motivatie bij jongeren. De leerlingen gingen internet op en zochten daar meer op over de informatie die zij in de klas hadden gekregen. Daarna maakten zij werkstukken met software (PowerPoint, Word, Flash, etc.) als een nieuwe manier om hun resultaten weer te geven in een elektronisch formaat in plaats van klassiek op papier.*
- 3 *De leerlingen wisten dat zij Poolse klasgenoten hadden, die hun werk wilden zien. Dus waren zij heel benieuwd om te weten of de zakenwereld in Polen eenvoudiger is dan in Spanje. Dat was een belangrijk moment. Hiervoor moesten zij communicatieve vaardigheden ontwikkelen.*
- 4 *De concepten van dit project bevatten de leerplanvereisten van een 'Proyecto Empresarial' (zakenproject). Niettemin heeft het project geholpen het leren op dit gebied verder te versterken.*
- 5 *Natuurlijk, want deze leerlingen moeten in hun baan elke dag ICT gebruiken. Het is voor hen noodzakelijk de vaardigheden te verwerven die zij later in de context van het echte leven nodig hebben.*
- 6 *Het was een goede ervaring, vooral omdat het echt heel interessant was te zien hoe de leerlingen snel vaardigheden opdeden en heel onafhankelijk werden binnen een samenwerkingsactiviteit.*

Hoofdstuk 5

Conclusies

Anne Gilleran

Als u tot hier in het boek gekomen bent, hebt u hopelijk veel geleerd over eTwinning. Bijvoorbeeld wat u met eTwinning kunt doen. Het antwoord hierop is: bijna alles! De enige grenzen zijn uw vindingrijkheid en enthousiasme. Wij hebben in hoofdstuk 4 talloze voorbeelden gezien van projecten die binnen eTwinning mogelijk zijn. We zien dat heel jonge kinderen met elkaar in interactie kunnen gaan door de nieuwste technologie te gebruiken, zoals podcasts en blogs, en met elkaar op traditionelere manieren bezig kunnen zijn door middel van e-mail, het maken van tekeningen en het vertellen van verhalen. We zien dat jonge mensen deskundige filmanalytici kunnen worden, zowel wat betreft de technische aspecten van het draaien van films als van het schrijven van scripts, en zich tegelijkertijd enorme persoonlijke vaardigheden kunnen verwerven in het werken in teams, het plannen van doelen, en het halen van afgesproken data. Op het natuurwetenschappelijke front lezen we dat leerlingen onderzoeker kunnen worden van weerpatronen, flora- en faunaverdeling, en ecologische kwesties, en tegelijkertijd zaken kunnen uitwisselen en in interactie kunnen zijn met leeftijdgenoten op hun partnerschool. Laten wij eens even stilstaan bij de acht kerncompetenties die door het referentieraamwerk van de EU vastgesteld zijn en die aanbevolen worden als richtpunt door het Programma voor Levenslang Leren (Lifelong Learning Programme)⁴:

1. communicatie in de moedertaal;
2. communicatie in vreemde talen;
3. wiskundige competentie en basiscompetenties in natuurwetenschappen en technologie;
4. digitale competentie;
5. leren leren;
6. sociale en burgercompetenties;
7. besef van initiatief en ondernemerschap;
8. cultureel bewustzijn en culturele expressie.

Als we de projectbeschrijvingen en interviews met de leerkrachten doorlezen, wordt het duidelijk dat deze acht competenties onmiddellijk op diverse manieren aangepakt kunnen worden door een project in een eTwinning-partnerschap aan te gaan. Een van de voortdurende uitdagingen voor leerkrachten om met eTwinning mee te gaan doen is zien hoe het project in hun werk binnen het leerplan kan passen. In hoofdstuk 2 en 3 hebben we gezien dat het inderdaad mogelijk is om haast elk

4 <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/05/416&format=HTML&aged=1&language=EN&guiLanguage=en>

projectonderwerp in een voor het leerplan relevante oefening om te zetten. Als we de discussie nog wat verder verbreden, zien we dat veel van de ervaren leerkrachten ons vertellen dat dit met wat planning en een vooruitziende blik zeker in alle vakken mogelijk is, maar dat vaak het werk van de leerlingen in dergelijke projecten in nationale beoordelingsprocedures niet als zodanig wordt erkend. Als we het met elkaar eens zijn dat de acht kerncompetenties in ons werk terug te vinden moeten zijn, moeten we zoeken naar middelen om deze competenties te beoordelen, en alle leerlingen erkenning geven dat niet-traditioneel werk in een project een even rijke, en soms zelfs rijkere, leerervaring kan opleveren vergeleken bij traditionelere methoden.

Dus wat zijn nu de voordelen voor u, uw school en uw leerlingen van deelname aan een eTwinning-partnerschap? We leren van de observaties van de betrokken leerkrachten dat er praktisch altijd een dramatische toename is in de motivatie en het plezier van de leerlingen als zij aan dergelijke projecten meedoen. Dit betekent dat de leerkrachten zelf ook een toename ervaren in voldoening en motivatie in hun eigen werk. En dat heeft dan weer bijna altijd een positief effect, dat doordringt in de hele school. Het feit dat veel van de scholen besluiten hun werk tentoon te stellen op de nationale en Europese portalen, geeft zichtbaarheid en bekendheid aan een breder publiek. Bovendien betekent de toekenning van nationale en Europese Kwaliteitslabels aan projecten dat een school door het werk van de eigen leerkrachten zich trots op de prestatie kan beroemen bij de ouders en de plaatselijke gemeenschap.

Maar de effecten zijn nog breder. Meedoen met eTwinning leidt ook tot voortdurende verbreding van het begrip en de horizon, zowel van leerkrachten als van leerlingen. Veel leerkrachten stellen dat zij heel eenvoudig met hun eTwinning-projecten zijn begonnen, met e-mail, etc., maar dat ze nu gevorderd zijn tot blogs, video-editen, chatten en podcasts. Anderen praten over het openen van de aandacht van hun leerlingen voor de Europese wereld buiten hun klaslokaal. Dit brengt de Europese dimensie rechtstreeks de klas binnen, en in die zin valt het zeker vol te houden dat eTwinning het idee versterkt van wat het inhoudt Europeaan te zijn in de steeds toenemende globalisering van onze wereld. eTwinning kan dus niet alleen een veranderingsinstrument zijn in de eigen benadering en methodologie van een leerkracht, maar speelt ook een rol in hun voortdurende professionele ontwikkeling, zowel door middel van hun praktijk als hun gelegenheid om deel te nemen aan de reeks van professionele ontwikkelingsworkshops die op nationaal en Europees niveau georganiseerd worden. Wij hopen dat u genoten hebt van dit boek en dat u er iets aan hebt. We hopen ook dat we door eTwinning samen kunnen mee bouwen aan de toekomst van het onderwijs, van werken en van Europa. Zoals Europees commissaris Ján Figel zei op de eTwinning-conferentie in februari 2007 in Brussel: 'Een leven lang leren betekent een leven lang verdienen.' Laten wij onze leerlingen uitrusten met de middelen om elke leersituatie die op hun weg komt te verkennen, uit te dagen en er hun voordeel mee te doen.

Veel succes bij al uw toekomstige eTwinning-activiteiten.

Centrale Ondersteuningsdienst

De Centrale Ondersteuningsdienst van eTwinning wordt namens de Europese Commissie beheerd door European Schoolnet (EUN) www.eun.org.

Contactgegevens

Kantoor COD – European Schoolnet
61 Rue de Trèves
B - 1040 Brussels
Tel. +32 2 790 75 75
www.etwinning.net
info@etwinning.net

Websiteredacteur:
editor@etwinning.net
Pedagogische helpdesk:
css-helpdesk@etwinning.net
Websitebeheerder:
webmaster@etwinning.net

Contactgegevens Nationale Ondersteuningsdiensten

BELGIË

(FRANSSPREKENDE GEMEENSCHAP)
Ministère de la Communauté française (ministerie van de Franssprekende gemeenschap)
Contactpersoon: Cécile Gouzee, Vinciane Halluent
Nationale eTwinning-web: <http://www.enseignement.be/etwinning>

BELGIË

(NEDERLANDSSPREKENDE GEMEENSCHAP)
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, departement Onderwijs
Contactpersoon: Nina Mares, Sara Gilissen
Nationale eTwinning-web: <http://www.etwinning.be>

BULGARIJE

Център за развитие на човешките ресурси (centrum voor Personeelszaken)
Contactpersoon: Radoslav Genov, Soyav Kulev, Nikolay Chebotarev
etwinning@hrdc.bg
Nationale eTwinning-web: <http://etwinning.hrdc.bg>

CYPRUS

Ministerie van Onderwijs en cultuur (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού)
Contactpersoon: dr. Marios Miltiadou
Nationale eTwinning-web: <http://www.moec.gov.cy>

DENEMARKEN

EMU – Danmarks undervisningsportal UNI•C, Danmarks IT-center for uddannelse og forskning (Deens IT-centrum voor Onderwijs en onderzoek)
Contactpersoon: Claus Berg, Ebbe Schultze
Nationale eTwinning-web: <http://etwinning.emu.dk>

DUITSLAND

Schulen ans Netz e.V. (Scholen online)
Contactpersoon: Maike Ziemer, Melanie Sender, Ellen Kammertoens, Sabine Schumacher
Nationale eTwinning-web: www.etwinning.de

ESTLAND

Tiigrihüppe Sihtasutus
(stichting Tijgersprong)
Contactpersoon: Enel
Mägi, Elo Allemann
Nationale eTwinning-web:
www.tiigrihype.ee

FINLAND

Opetushallitus
(Nationale raad voor
Onderwijs)
Contactpersoon: Ella Kiesi,
Satu Raitala, Mia Sandvik
Nationale eTwinning-web:
www.edu.fi/etwinning
(Fins)
www.edu.fi/etwinning/svenska (Zweeds)

FRANKRIJK

Centre National de
Documentation
Pédagogique
(Nationaal centrum voor
Lesdocumentatie)
Contactpersoon: Pierre
Auboiron, Thierry Serva,
Micheline Maurice
Nationale eTwinning-web:
www.etwinning.fr

GRIEKENLAND

Helleens ministerie voor
Onderwijs en
godsdienstzaken
(Υπουργείο Παιδείας και
Θρησκευμάτων)
Contactpersoon:
Alex Peppes, Eleni
Stergatoou, Chrysa Kapralou,
Nick Mavrantzas, Eleni
Christopoulou, Aris Louvris,
Georgia Katsifaraki
Nationale eTwinning-web:
www.etwinning.gr/

HONGARIJE

SULINET
Contactpersoon: Eva Pap,
Virág Tóth, Péter Tóth,
Gábor Huszák
E-mail: pape@sulinet.hu

IJSLAND

Althjódaskrifstofa
háskólastigsins
(kantoor voor
Internationaal onderwijs)
Contactpersoon:
Gudmundur Ingi
Markusson
Nationale eTwinning-web:
www.ask.hi.is/page/etwinning

IERLAND

Léargas, The Exchange
Bureau
Contactpersoon: Lorraine
McDyer, Kay O'Regan
Nationale eTwinning-web:
www.etwinning.ie

ITALIË

INDIRE
Contactpersoon:
etwinning@indire.it
Nationale eTwinning-web:
<http://etwinning.indire.it/>

LETLAND

Izglītības un Zinātnes
Ministrija
Ministrija (ministerie voor
Onderwijs en
wetenschappen)
Contactpersoon:
Karlis Malnieks
E-mail:
karlis.malnieks@izm.gov.lv

LITOUWEN

Švietimo ir mokslo
ministerija, Švietimo
informacinių technologijų
centras
(Centrum voor
Informatietechnologieën,
ministerie voor Onderwijs
en Wetenschappen)
Contactpersoon: Violeta
Ciuplyte, Aurelija
Michailovaite
Nationale eTwinning-web:
<http://etwinning.ipc.lt>

LUXEMBURG

Ministère de l'Éducation
Nationale et de la
Formation Professionnelle
(ministerie voor Onderwijs
en Beroepsopleiding)
Socrates-bureau –
mySchool!
Onderwijsportaal
Contactpersoon: Paul Even
Nationale eTwinning-web:
www.etwinning.lu

MALTA

Ministry of Education,
Department of Technology
in Education
Contactpersoon:
Emile Vassallo
Nationale eTwinning-web:
<http://www.skola.gov.mt/etwinning>

NEDERLAND

Europees Platform voor
het Nederlandse
Onderwijs
Contactpersoon: Marjolein
Mennes
Nationale eTwinning-web:
www.etwinning.nl

NOORWEGEN

Utdanningsdirektoratet
(directoraat voor basis- en voortgezet onderwijs)

Contactpersoon:

Karianne Helland

Nationale eTwinning-web:

<http://skolenettet.no/etwinning>

OOSTENRIJK

Sokrates Nationalagentur
Österreich (Oostenrijks
nationale Socrates-bureau)

Contactpersoon:

Ernst Gesslbauer, Sylvia

Kreuzberger, Julia Ippisch

Nationale eTwinning-web:

<http://www.etwinning.at>

POLEN

Nationaal Socrates-bureau

Contactpersoon:

Agnieszka Wozniak

Nationale eTwinning-web:

www.etwinning.pl

PORTUGAL

Direção Geral de Inovação
e Desenvolvimento

Curricular – Ministério da

Educação (directoraat-

generaal voor Innovatie en

leerplanontwikkeling)

Equipa de Missão

Computadores, Redes e

Internet na Escola (CRIE)

(taskforce Computers,

netwerken en internet op
school)

Contactpersoon:

Dr. João de Freitas, Rute

Baptista, Francisca Soares

Nationale eTwinning-web:

<http://www.crie.min-edu.pt/>

SLOVENIË

Center RS za mobilnost in
evropske programe

izobraževanja in

usposabljanja - CMEPIUS

Contactpersoon:

Robert Marinšek

E-mail:

etwinning@cmepius.si

Nationale eTwinning-web:

<http://www.cmepius.si/>

DRUGO/eTwinning

SLOWAKIJE

Žilinská univerzita

(Universiteit van Zilina)

Contactpersoon:

Lubica Sokolikova,

Juraj Misovych, Gabriela

Podolanova, Maria Nogova

Nationale eTwinning-web:

<http://www.etwinning.sk>

SPANJE

Centro Nacional de

Información y

Comunicación Educativa

Ministerio de Educación y

Ciencia (nationaal centrum

voor Informatie en

educatieve communicatie)

Contactpersoon:

Ángel Sánchez,

Carlos Castro

Nationale

eTwinning-web: [http://](http://etwinning.cnice.mec.es)

etwinning.cnice.mec.es

TSJECHIË

Centrum pro studium

vysokého školství – Národní

agentura pro programy EU

(centrum voor Hogere

onderwijsstudies –

nationaal bureau voor EU-

programma's)

Contactpersoon:

Petr Chalus, Ivo Sir

Nationale eTwinning-web:

<http://www.etwinning.cz>

VERENIGD KONINKRIJK

Britse Raad

Contactpersoon: Susan

Linklater, Matt Cresswell

Nationale eTwinning-web:

[www.britishcouncil.org/](http://www.britishcouncil.org/etwinning)

[etwinning](http://www.britishcouncil.org/etwinning)

ZWEDEN

Myndigheten för

skolutveckling

(Zweeds bureau voor

Schoolverbetering)

Contactpersoon:

Ann-Marie Degerström

Nationale eTwinning-web:

[www.skolutveckling.se/](http://www.skolutveckling.se/internationalt/etwinning/)

[internationalt/etwinning/](http://www.skolutveckling.se/internationalt/etwinning/)

Education and Culture
Lifelong Learning Programme
COMENIUS

